

ΕΦΗΜΕΡΙΣ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ

ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ
ΤΗ 10 ΜΑΪΟΥ 1979

ΤΕΥΧΟΣ ΠΡΩΤΟΝ

ΑΡΙΘΜΟΣ ΦΥΛΛΟΥ
106

Αριθ. 1326

Περί έγκρισεως των Προκαταρκτικών του Προγράμματος Οικονομικής και Κοινωνικής Αναπτύξεως 1978-1982, εις εκτέλεσιν των όρισμών της παρ. 8 του άρθρου 79 του Συντάγματος και του Νόμου 503/1976.

Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΤΗΣ ΒΟΥΛΗΣ

Έχοντες υπ' όψει:

- α) Το άρθρον 3 του Νόμου 503/1976
- β) Την ληφθείσαν υπό της Όλομελείας της Βουλής απόφασιν κατά την συνεδρίασιν αυτής ΡΔ' της 12ης Απριλίου 1979

Β ε λ α ι ο ύ μ ε ν

Ότι η Όλομέλεια της Βουλής, εις εκτέλεσιν των διατάξεων α) της παρ. 8 του άρθρου 79 του Συντάγματος και β) του Νόμου 503/1976, συνεζήτησεν κατά τας συνεδριάσεις αυτής 3Η', ΡΑ', ΡΓ' και ΡΔ' της 4ης, 9ης, 11ης και 12ης Απριλίου 1979 αντίστοιχως και ένέκρινε τὰ Προκαταρκτικά του Προγράμματος Οικονομικής και Κοινωνικής Αναπτύξεως δια την χρονικήν περίοδον 1978-1982, ως ταύτα υπεβλήθησαν υπό του κ. Υπουργού του Συντονισμού, άνευ ουδεμιάς μεταβολής.

Έν Αθήναις τη 27 Απριλίου 1979

Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΤΗΣ ΒΟΥΛΗΣ
ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΠΑΠΑΣΠΥΡΟΥ

Προκαταρκτικά του Προγράμματος Οικονομικής και Κοινωνικής Αναπτύξεως 1978-1982, εις εκτέλεσιν των όρισμών της παρ. 8 του άρθρου 79 του Συντάγματος και του Νόμου 503/1976.

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Το νέο Πρόγραμμα Οικονομικής και Κοινωνικής Αναπτύξεως της Ελλάδος θα καλύψει την περίοδο 1978-82, που είναι πολύ σημαντική για την ελληνική οικονομία και το μέλλον της, γιατί στην περίοδο αυτή αναμένεται, ότι η χώρα μας θα έχει γίνει πλήρες μέλος της Ευρωπαϊκής Οικονομικής Κοινότητας.

Τὰ «Προκαταρκτικά του Προγράμματος» έχουν σκοπό να περιγράψουν τις κατευθυντήριες γραμμές και τις βασικές επιδιώξεις του Προγράμματος και να προσδιορίσουν το πλαίσιο της πολιτικής που προτείνεται για την πραγματοποίηση των επιδιώξεων αυτών. Τὰ συγκεκριμένα μέτρα πολιτικής που θα ληφθούν κατά την περίοδο 1978-82 και οι λεπτομερείς εκτιμήσεις θα αποτελέσουν αντικείμενο του τελικού Προγράμματος που θα καταρτισθεί πριν από το τέλος του έτους.

Η συγκεκριμένη μορφή και η μεθοδολογία που ακολουθήθηκε στη σύνταξη των «Προκαταρκτικών» έχουν κατ' ανάγκη επηρεασθεί από τις διεθνείς οικονομικές εξελίξεις των τελευταίων χρόνων. Η άβεβαιότητα για τις εξελίξεις στην παγκόσμια οικονομία και ιδιαίτερα στις χώρες της ΕΟΚ και τις χώρες-μέλη του Οργανισμού Οικονομικής Συνεργασίας και Αναπτύξεως, με τις οποίες συνδεόμαστε στενότερα, ή νομισματική αστάθεια και η αυξανόμενη ευαισθησία της ελληνικής οικονομίας στη διεθνή οικονομική συγκυρία καθιστούν κάθε πρόβλεψη δύσκολη. Έτσι οι ποσοτικές εκτιμήσεις που δίνονται στα «Προκαταρκτικά» περιορίζονται μόνο στα πολύ βασικά μεγέθη και δεν είναι μονοσήμαντες. Για κάθε οικονομικό μέγεθος προσδιορίζονται όρια ανάμεσα στα όποια είναι πιθανόν να διαμορφωθεί, ανάλογα με τη συγκεκριμένη τροπή που θα πάρουν οι σχετικές εξελίξεις. Σύμφωνα και με τις σύγχρονες τάσεις του προγραμματισμού, στα «Προκαταρκτικά» δίνεται περισσότερη έμφαση στη χάραξη των βασικών κατευθύνσεων πολιτικής για κάθε θέμα και όχι στην παράθεση λεπτομερειακών ποσοτικών στοιχείων. Με τον τρόπο αυτό πιστεύουμε ότι θα διευκολυνθεί η συζήτηση για τον καθορισμό των κατευθυντήριων γραμμών πολιτικής και των βασικών επιδιώξεων που θα αποτελέσουν τη βάση για την επεξεργασία του τελικού Προγράμματος.

Σημαντικό μέρος της προσπάθειας θα στραφεί στην προετοιμασία της οικονομίας και της χώρας γενικότερα για να αξιοποιηθούν με τον καλύτερο τρόπο οι προοπτικές που διανοίγονται με την ένταξη στην ΕΟΚ και να απαμβλυνθούν τὰ βραχυχρόνια προβλήματα και οι δυσκολίες που είναι ένδεχόμενο να προκύψουν σε όρισμένες περιπτώσεις. Στα «Προκαταρκτικά» παρουσιάζονται συνοπτικά οι κυριότεροι λόγοι για τους οποίους κάτω από τις παρούσες συνθήκες ή ένταξη στην ΕΟΚ αποτελεί οικονομική και πολιτική αναγκαιότητα, και αναφέρονται οι γενικές επιδιώξεις και οι προβλεπόμενες ρυθμίσεις, τὰ αποτελέσματα των οποίων στο σύνολό τους και σε προοπτική χρόνου αναμένεται να είναι πολύ ευνοϊκά. Συγκεκριμένες εκτιμήσεις για τις επιμέρους επιπτώσεις στην ανάπτυξη από την ένταξη δεν γίνονται στο στάδιο αυτό των «Προκαταρκτικών», αφού μέρος μόνο της περιόδου του Προγράμματος θα καλύψει ή περίοδος της ένταξεως και είναι πρόδηλο ότι ή επίδρασή της πάνω στην ελληνική οικονομία, ένώψει και των μεταβατικών διευθετήσεων, θα εκδηλωθεί με χρονική υστέρηση. Παρόλα αυτά κατά την κατάρτιση του τελικού Προγράμματος θα καταβληθεί προσπάθεια να αναλυθούν περισσότερο στά σχετικά προβλήματα και οι πρώτες επιπτώσεις αφού στή μεταξύ όα έχουν προχωρήσει σε τελικό στάδιο και οι διαπραγματεύσεις για την ένταξη της χώρας στην ΕΟΚ.

Ι. ΠΡΟΣΑΝΑΤΟΛΙΣΜΟΙ, ΕΠΙΔΙΩΞΕΙΣ ΚΑΙ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ

1. ΒΑΣΙΚΟΙ ΠΡΟΣΑΝΑΤΟΛΙΣΜΟΙ ΚΑΙ ΚΥΡΙΕΣ ΕΠΙΔΙΩΞΕΙΣ

1.1. Γενικά.

Η αναπτυξιακή προσπάθεια, που αποτελεί μέρος της γενικότερης προσπάθειας για πρόοδο, έχει σαν προσανατολισμό τη διατήρηση των αξιών, που ο ελληνικός λαός θεωρεί πολύτιμες, και τη δημιουργία ενός καλύτερου οικονομικού, κοινωνικού και πολιτιστικού μέλλοντος για όλους.

Το Πρόγραμμα Οικονομικής και Κοινωνικής Αναπτύξεως για την περίοδο 1978 - 82, όπως και κάθε παρόμοιο πρόγραμμα, αποτελεί όργανο για το συντονισμό της οικονομικής και κοινωνικής πολιτικής και την αύξηση της αποτελεσματικότητας της αναπτυξιακής προσπάθειας. Έτσι, ανεξάρτητα από τους άμεσότερους στόχους που επιδιώκονται με αυτό και από τη μορφή που παίρνουν τα διάφορα μέτρα πολιτικής που περιλαμβάνει, τελικός σκοπός του είναι να υπηρετήσει τους βασικούς προσανατολισμούς και τις κύριες επιδιώξεις του ελληνικού λαού.

Οι βασικοί προσανατολισμοί έχουν πρωταρχική σημασία και χαράσσουν το πλαίσιο, μέσα στο οποίο κινείται η αναπτυξιακή πολιτική. Οι κύριες επιδιώξεις του Προγράμματος, που αναφέρονται πιο κάτω, προσδιορίζουν τις γενικές κατευθύνσεις προς τις οποίες θα στραφεί η αναπτυξιακή προσπάθεια στην προσεχή πενταετία. Οι επιδιώξεις αυτές έχουν πολύπλευρο χαρακτήρα και αλληλοεξαρτώνται, ή δε ταξινόμηση που επιχειρείται έχει απλουστευτικό χαρακτήρα και δεν ανταποκρίνεται απόλυτα στο περιεχόμενό τους.

1.2. Βασικοί προσανατολισμοί.

1.2.1. Η προστασία της δημοκρατίας και της εδαφικής μας ακεραιότητας και η διατήρηση της εθνικής μας ταυτότητας.

Βασικός προσανατολισμός, που συνδέεται αναπόσπαστα με τις παραδόσεις μας και τις αξίες που ενστερνιζόμαστε, είναι η προστασία και η ενίσχυση του δημοκρατικού πολιτεύματος και των ελευθεριών θεσμών, ή περιφρούρηση της εδαφικής ακεραιότητας της χώρας μας και η διατήρηση της εθνικής μας ταυτότητας.

Η προστασία και η ενίσχυση του δημοκρατικού πολιτεύματος και των ελευθεριών θεσμών θα βασισθεί στην προσήλωση στις επιταγές του συντάγματος και των νόμων και στη μεθόδευση για την πιο ενεργό συμμετοχή των πολιτών στη διαδικασία της διαμορφώσεως και εφαρμογής των αποφάσεων που λαμβάνονται.

Η προσπάθεια για την περιφρούρηση της εδαφικής ακεραιότητας της χώρας μας θα στηριχθεί σε δύο κυρίως πόλους: στην ενίσχυση της άμυντικής μας ικανότητας και στην πολύπλευρη διεθνή συνεργασία. Η αποτελεσματική ενίσχυση των άμυντικών μας δυνάμεων αποτελεί την καλύτερη εγγύηση για την ειρήνη στην περιοχή μας, ενώ η καλλιέργεια στενότερων φιλικών σχέσεων με τις χώρες της ευρύτερης γεωγραφικής περιοχής της Δυτικής Ευρώπης, αλλά και με χώρες με τις οποίες διατηρούμε παραδοσιακούς δεσμούς, προσφέρουν πρόσθετα στηρίγματα. Σ' αυτά τα πλαίσια η ένταξη μας στην Ευρωπαϊκή Κοινότητα αποκτά ιδιαίτερη σημασία.

Η ελληνική κοινωνία, στην προσπάθειά της να εισαγάγει προηγμένη τεχνολογία και σύγχρονες οργανωτικές μεθόδους και γενικότερα να υιοθετήσει δοσμένους νέους θεσμούς, που αποτελούν προϋπόθεση για την οικονομική ανάπτυξη, φθάνει μερικές φορές στην υπερβολή και δέχεται πρόωρα ξένες επιδράσεις, που δεν έχει πάντοτε τη δυνατότητα να απομοιώσει με σωστό τρόπο. Έτσι, σε μερικές περιπτώσεις φθάνουμε

στο σημείο να εγκαταλείπουμε δικούς μας τρόπους ζωής και να υιοθετούμε ξένα πρότυπα που δίνουν έμφαση στην άμεση κατανάλωση και δημιουργούν σύγχυση, κίσημα ανασφάλειας και γενικότερα κίνδυνο να νοθευτεί ή φυσιογνωμία και να υποβιβαστεί η πολιτιστική μας υπόσταση.

Η προσπάθεια για τη διατήρηση της εθνικής μας ταυτότητας και ιδιομορφίας δεν στηρίζεται σε δογματικές θέσεις αλλά στην πεποίθηση, ότι έτσι περισώζονται πολύτιμα στοιχεία για την πρόοδο του τόπου. Στα πλαίσια αυτά, η προστασία της ιστορικής μας κληρονομιάς θα επεκταθεί με την κατάλληλη αναμόρφωση των εκπαιδευτικών προγραμμάτων με την ενίσχυση των θεσμών, τρόπων και οργάνων που μπορούν να συμβάλουν στην επίλυση των προβλημάτων μας, μέσα από την ελληνική εμπειρία με τις δυνάμεις του τόπου και τέλος με την πολύπλευρη κρατική συμπαράσταση σε δραστηριότητες που έχουν έντονο το στοιχείο της ελληνικής παραδόσεως.

1.2.2. Η δημογραφική εύρωστιά.

Στενά συνδεμένη με την άμυντική ισχύ και γενικότερα με την υπόσταση του έθνους μας είναι η διατήρηση της μορφικής εύρωστίας τόσο για τη χώρα ως σύνολο όσο και για τις διάφορες περιφέρειές της. Μείωση του δημογραφικού δυναμισμού, σαν αυτή που διαγράφεται, αν συνεχισθούν για πολύ οι τάσεις που εκδηλώθηκαν στη μεταπολεμική περίοδο, ιδιαίτερα σε όρισμένα τμήματα της χώρας, εκτός από τις δυσμενείς οικονομικές και κοινωνικές συνέπειες που θα είχαν, θα αποτελούσαν και σοβαρό εθνικό κίνδυνο.

Ο έπηρεασμός της γεννητικότητας, της μεταναστεύσεως και των άλλων παραγόντων που προσδιορίζουν τις μεταβολές του πληθυσμού, είναι δύσκολος, γιατί συνδέονται στενά με τον τρόπο της ζωής και τις γενικότερες κοινωνικές και οικονομικές συνθήκες. Στη διατήρηση όμως του δημογραφικού μας δυναμισμού, εκτός από τη βαθμιαία βελτίωση στο επίπεδο διαβίωσης ιδιαίτερα στις περιφέρειες, που θα περιορίσει την έσωτερική μετανάστευση μπορεί ειδικότερα να συμβάλει η απάμβλυνση των αντικινήτρων στην αύξηση του αριθμού των γεννήσεων, τα οποία έχουν δημιουργηθεί βαθμιαία από τις σύγχρονες συνθήκες ζωής. Για το σκοπό αυτό θα επιδιωχθεί η ανακούφιση της οικογένειας από το οικονομικό βάρος των παιδιών και η αύξηση των δυνατοτήτων για τη φύλαξη και τη φροντίδα των παιδιών των εργαζόμενων μητέρων. Παράλληλα θα καταβληθεί προσπάθεια για την απάμβλυνση των αιτίων που οδηγούν στη μετανάστευση και για τη βαθμιαία δημιουργία προϋποθέσεων για την επιστροφή εκείνων που το επιθυμούν.

1.2.3. Η ένταξη της χώρας στις Ευρωπαϊκές Κοινότητες και η ευρύτερη διεθνής συνεργασία.

Στη σφαίρα των διεθνών μας σχέσεων μόνιμος προσανατολισμός είναι η δημιουργία στενών φιλικών δεσμών με όλες τις χώρες και η ανάπτυξη της συνεργασίας προς όλες τις κατευθύνσεις. Παράλληλα, και στο μέτρο που το επιτρέπουν οι δυνάμεις της, η Ελλάδα θα ενισχύσει κάθε προσπάθεια δια την καλλιέργεια κλίματος ύφεσεως και ειρήνης στα πλαίσια του Οργανισμού Ηνωμένων Εθνών και των άλλων διεθνών οργάνων και συμφωνιών. Στα πλαίσια αυτά εξέχουσα θέση κατέχει η προσχώρησή μας στις Ευρωπαϊκές Κοινότητες και η συμβολή στην οικόδομή της Ενωμένης Ευρώπης, η οποία εκτός από τα οικονομικά και κοινωνικά όφελή που μπορεί να εξασφαλίσει, έχει ευρύτερη πολιτική και πολιτιστική σημασία.

1.3. Οι κύριες οικονομικές, κοινωνικές και πολιτιστικές επιδιώξεις

1.3.1. Οι κύριες επιδιώξεις στον οικονομικό τομέα.

Στον οικονομικό τομέα βασική επιδίωξη είναι η ταχεία οικονομική άνοδος, μέσα στα πλαίσια που διαγράφουν οι διεθνείς συνθήκες και με τρόπο που να εξασφαλίζεται

ή οικονομική και κοινωνική ισορροπία και να δημιουργούνται οι προϋποθέσεις για την αυτοδύναμη συνέχιση της ανάπτυξης. Η ταχεία οικονομική ανάπτυξη δημιουργεί πολλές βασικές προϋποθέσεις για την πραγμάτωση όλων σχεδών των άλλων επιδιώξεων και με αυτή την έννοια αποτελεί μέσο περισσότερο παρά τελικό σκοπό. Αν όμως λάβουμε υπόψη τη μεγάλη σημασία που αποδίδει ο σύγχρονος άνθρωπος στις υλικές ανέσεις και το γεγονός ότι ο βαθμός ανάπτυξεως της ελληνικής οικονομίας και το επίπεδο οικονομικής ευημερίας στη χώρα είναι ακόμη συγκριτικά χαμηλά, το κλίμα αισιοδοξίας και οι δυνατότητες που δημιουργεί η ταχεία αύξηση της παραγωγής πάνω σε υγιείς βάσεις, για την ικανοποίηση αναγκών τόσο στο άτομικό όσο και στο κοινωνικό επίπεδο, προσδίδουν στην οικονομική ανάπτυξη ιδιαίτερη σημασία.

Άλλη βασική επιδίωξη που συνδέεται με την ταχεία οικονομική άνοδο, είναι η πλήρης απασχόληση. Η εργασία αποτελεί ένα από τα βασικά δικαιώματα του ανθρώπου και συνδέεται αναπόσπαστα με την ευημερία του. Η ανεργία, όταν πάρει διαστάσεις που υπερβαίνουν σημαντικά το αναπόφευκτο ελάχιστο όριο, αποτελεί όχι μόνο οικονομικό αλλά και γενικότερο κοινωνικό και ανθρώπινο πρόβλημα.

1.3.2. Οι κύριες επιδιώξεις στον κοινωνικό τομέα.

Στον κοινωνικό τομέα η φροντίδα για την ανάπτυξη των κοινωνικών υπηρεσιών αποτελεί βασική επιδίωξη και αφορά πάνω απ' όλα την άμεση ικανοποίηση ενός ελάχιστου επιπέδου αναγκών, ιδιαίτερα των οικονομικά ασθενέστερων στρωμάτων, και τη βελτίωση της ποιότητας των κοινωνικών υπηρεσιών. Πέρα όμως από αυτά, έχει σκοπό να καταστήσει τις κοινωνικές υπηρεσίες όχι απλά μέσα για την ικανοποίηση αναγκών, αλλά να τους δώσει τη μορφή της συμπαράστασης του κοινωνικού συνόλου προς το άτομο και την οικογένεια.

Με τη μέριμνα για τις κοινωνικές υπηρεσίες συνδέεται στενά η επιδίωξη, να περιοριστούν οι ανισότητες στον οικονομικό και στον κοινωνικό τομέα τόσο μεταξύ των διαφόρων ομάδων του πληθυσμού όσο και μεταξύ των διαφόρων περιφερειών της χώρας. Θα επιδιωχθεί ιδιαίτερα η μείωση της άνισης διανομής του εισοδήματος και ο περιορισμός της διαφορής που υπάρχει ανάμεσα στα μεγάλα αστικά κέντρα και στην ύπαιθρο. Θα καταβληθεί επίσης προσπάθεια για τον περιορισμό των ανισοτήτων στις ευκαιρίες που παρέχονται στα άτομα και στις διάφορες ομάδες του πληθυσμού για βελτίωση της οικονομικής και κοινωνικής τους θέσης. Η προσπάθεια για τη μείωση των ανισοτήτων αυτών δεν έχει σκοπό την αδικαιολόγητη και χωρίς διάκριση σύνοια στους ασθενέστερους ή σε συγκεκριμένες περιφέρειες ή ομάδες του πληθυσμού, αλλά έχει την έννοια πώς πρέπει να ανταμείβεται καλύτερα ο μόχθος και να παρέχεται αρωγή σε όσους έχουν ανάγκη.

1.3.3. Οι κύριες πολιτιστικές επιδιώξεις.

Η ταχεία αύξηση της παραγωγής και των εισοδημάτων, η πλήρης απασχόληση, η δικαιότερη κατανομή του εισοδήματος και γενικότερα ο περιορισμός των ανισοτήτων, η περιφερειακή ανάπτυξη και η βελτίωση της στάθμης των κοινωνικών υπηρεσιών μπορούν να συμβάλουν αποφασιστικά στην αύξηση της οικονομικής και κοινωνικής ευημερίας: δεν είναι όμως αρκετά. Στην επιθυμητή εικόνα του μέλλοντος σημαίνουσα θέση κατέχουν και τα ποιοτικά στοιχεία, όπως η ποιότητα του φυσικού και του ανθρωπογενούς περιβάλλοντος, η παιδεία, η πνευματική καλλιέργεια και η καλλιτεχνική δημιουργία. Τα στοιχεία αυτά αποκτούν αύξημένη σημασία κάτω από τις σύγχρονες συνθήκες του τεχνολογικού πολιτισμού, που στερεί τον άνθρωπο από όρισμένα σημαντικά ποιοτικά αγαθά και οδηγεί στην εξάντληση των φυσικών πόρων.

Ο μεγαλύτερος σεβασμός προς τη φύση ή ορθολογική χρήση των φυσικών πόρων και, ειδικότερα, η διατήρηση και η προστασία των στοιχείων εκείνων του φυσικού και του ανθρωπογενούς περιβάλλοντος, τα οποία συμβάλλουν στην ποιοτική εξύψωση του τρόπου ζωής, καθώς και η βελτίωση ή η αποκατάσταση άλλων αγαθών, που έχουν υποβιβαστεί ή φθαρεί, αποτελούν βασική επιδίωξη.

Η πνευματική καλλιέργεια του ανθρώπου και η συνεχής άνοδος της στάθμης της παιδείας, με τη γενικότερη έννοια του όρου, καθώς και η ενθάρρυνση της καλλιτεχνικής και πνευματικής δημιουργίας αποτελούν επίσης βασικές επιδιώξεις. Η παιδεία και η πνευματική καλλιέργεια πολύτιμα αγαθά για το άτομο, συμβάλλουν επίσης στην ώριμότητα και την κατανόηση στο κοινωνικό και πολιτικό επίπεδο, που αποτελούν προϋπόθεση για ομαλό και καρποφόρο έθνικό βίο. Εξάλλου οι επιδόσεις στα γράμματα και τις τέχνες και η επιστημονική πρόοδος αποτελούν το πνευματικό βέλος, πάνω στο οποίο θα στηριχτεί η ανάπτυξη.

Άλλη βασική επιδίωξη είναι η δημιουργία των προϋποθέσεων για τη βελτίωση της στάθμης της ζωής στους οικισμούς της χώρας, όχι μόνο τους αγροτικούς, που παρουσιάζουν μεγάλες ελλείψεις, αλλά και τους αστικούς, και ιδιαίτερα τους μεγαλύτερους, όπου τα προβλήματα γίνονται συνεχώς πιο έντονα. Οι οικισμοί, ανεξάρτητα από το μέγεθος και τη θέση τους, πρέπει να φθάσουν στο σημείο να μπορούν να προσφέρουν στα άτομα που ζουν σ' αυτούς, τις προϋποθέσεις για ένα επίπεδο ζωής, το οποίο θα ανταποκρίνεται στη γενικότερη στάθμη της χώρας.

2. Η ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΡΟΩΘΗΣΗ ΤΩΝ ΚΥΡΙΩΝ ΕΠΙΔΙΩΞΕΩΝ

2.1. Γενικά.

Οι προσχεδιασμοί και οι επιδιώξεις, που έχουν περιγραφεί στα προηγούμενα τμήματα, σκιαγραφούν το επιθυμητό έθνικό, οικονομικό, κοινωνικό και πολιτιστικό μέλλον. Στη συνοπτική παρουσίαση των επιτευγμάτων, των προβλημάτων και της σημερινής θέσεως της ελληνικής οικονομίας, που γίνεται στο επόμενο κεφάλαιο, περιγράφεται η αφετηρία από την οποία ξεκινά το Πρόγραμμα.

Η ελευθερία στην επιλογή των λύσεων που μπορούμε να ακολουθήσουμε, για να προχωρήσουμε κατά τη διάρκεια του Προγράμματος, από τη σημερινή κατάσταση προς την επιθυμητή εικόνα του μέλλοντος, είναι περιορισμένη. Λύσεις λ.χ. σε οποιοδήποτε θέμα, που θέτουν σε κίνδυνο την εξωτερική και εσωτερική ισορροπία της οικονομίας αποκλείονται. Η ισορροπία αυτή αποτελεί θεμελιώδη προϋπόθεση για την οικονομική άνοδο, χωρίς την οποία καμιά σχεδόν άλλη επιδίωξη δεν μπορεί να προωθηθεί.

Μέσα όμως στα πλαίσια που διαγράφουν οι σημερινές συνθήκες και οι βασικές επιδιώξεις και προσχεδιασμοί που υιοθετήθηκαν, είναι δυνατές όρισμένες επιλογές. Η στρατηγική για την προώθηση των βασικών επιδιώξεων αναφέρεται σ' αυτές ακριβώς τις επιλογές και καθορίζει τις κυριότερες κατευθύνσεις πολιτικής που θα ακολουθηθούν κατά τη διάρκεια του Προγράμματος. Η στρατηγική αυτή, που έχει γενικό χαρακτήρα, ισχύει για την περίοδο την οποία καλύπτει το Πρόγραμμα, αλλά και πέρα απ' αυτή δεδομένου ότι η αναπτυξιακή προσπάθεια είναι συνεχής διαδικασία. Πιο συγκεκριμένα στοιχεία για την πολιτική που προτείνεται να ακολουθηθεί κατά την επομένη πενταετία, μέσα στα πλαίσια της στρατηγικής που διαγράφεται, δίνονται στα Κεφάλαια III έως VI. Περισσότερες λεπτομέρειες θα δοθούν στο τελικό Πρόγραμμα, κάτω από το φως των συζητήσεων που θα γίνουν και των αποφάσεων που θα ληφθούν σε σχέση με τα Προκαταρκτικά του Προγράμματος.

2.2. 'Η στρατηγική για την οικονομική ανάπτυξη.

2.2.1. Οι γενικές αρχές της στρατηγικής για την οικονομική ανάπτυξη.

Οι βασικές κατευθύνσεις της πολιτικής που θα ακολουθηθεί για την προώθηση της οικονομικής ανάπτυξης είναι τέσσερις :

—ή ένταξη μας στην ΕΟΚ, που εξασφαλίζει ευρύν πλαίσιο και ευνοϊκές συνθήκες για την επέκταση της οικονομικής δραστηριότητας σε υγιείς βάσεις

—ή ενθάρρυνση της ιδιωτικής πρωτοβουλίας, που αποτελεί το βασικό μοχλό της ανάπτυξης μέσα στα πλαίσια μιας σύγχρονης μεικτής οικονομίας

—ή βελτίωση του ανθρώπινου παράγοντα, της τεχνολογίας και του κεφαλαιουχικού εξοπλισμού, που είναι απαραίτητη προϋπόθεση για την αύξηση της παραγωγικότητας

—ή βελτίωση της οργάνωσης και αποδόσεως του παραγωγικού μηχανισμού τόσο στον ιδιωτικό όσο και στο δημόσιο τομέα ώστε να εξασφαλιστεί η ανταγωνιστικότητα της ελληνικής οικονομίας και να ενισχυθεί η θέση της στη διεθνή αγορά.

2.2.2. 'Η ένταξη στις Ευρωπαϊκές Κοινότητες.

Κάτω από τις σύγχρονες συνθήκες, και αν λάβουμε υπόψη το περιορισμένο μέγεθος της ελληνικής οικονομίας, προσφορότερη μέθοδος για να φτάσουμε με ταχύ ρυθμό το ψηλό επίπεδο παραγωγικότητας και ανάπτυξης που επιδιώκουμε, είναι η ένταξη της οικονομίας σε ένα ευρύτερο οικονομικό πλαίσιο. 'Η ένταξη της χώρας στην ΕΟΚ ως ισότιμου εταίρου εξυπηρετεί αυτόν ακριβώς το σκοπό.

'Η ελευθερία δράσεως μέσα στα πλαίσια της μεγάλης αγοράς της Κοινότητας εξασφαλίζει προοπτικές εξειδίκευσεως και ανάπτυξεως οι οποίες στη δική μας και μόνο οικονομία, με την περιορισμένη αγορά, δεν θα ήταν δυνατό να εξασφαλιστούν. "Άλλη δυνατότητα να εξειδικευτούμε μέσα σε δοκιμασμένο πλαίσιο, το οποίο να μάζ προστατεύει από σοβαρό κίνδυνο αλφινδισμού στις εξωτερικές μας οικονομικές σχέσεις, δεν υπάρχει κάτω από τις παρούσες συνθήκες.

'Η εξειδίκευση με βάση τη δική μας μόνο πρωτοβουλία και χωρίς προκαθορισμένο πλαίσιο και αμφίπλευρες συμβατικές δεσμεύσεις, συνεπάγεται σοβαρούς κινδύνους. "Όπως δείχνουν καθαρά οι τελευταίες τάσεις προστατευτισμού στην εξωτερική έμπορικη πολιτική όρισμένων χωρών, ή ανταγωνιστικότητα στη διεθνή αγορά, κι' αν ακόμα μπορούσαμε να την εξασφαλίσουμε, δεν είναι ασφαλής διέξοδος για τη συνεχή και ταχεία άνοδο της οικονομίας.

Ειδικότερα, με την πλήρη κατάργηση των δασμών και των άλλων φραγμών που κατά καιρούς επιβάλλονται, ο ρυθμός αύξησης των εξαγωγών μας προς τις άλλες χώρες της Κοινότητας, τουλάχιστο για τα είδη που έχουμε συγκριτικό πλεονέκτημα, μπορεί εύλογα να αναμένεται ότι θα επιταχυνθεί, ιδιαίτερα αφού ή εισαγωγή παρομοίων αγαθών στην Κοινότητα από τρίτες χώρες, εξίσου ανταγωνιστικές με μας, παρεμποδίζεται από τους φραγμούς του εξωτερικού δασμολογίου της Κοινότητας. 'Η ελεύθερη είσοδος των ελληνικών προϊόντων στην ΕΟΚ θα ευνοήσει ιδιαίτερα την εξαγωγική δραστηριότητα στους κλάδους εκείνους της μεταποίησης που παρουσιάζουν ανταγωνιστικό κόστος. Τα περιθώρια για τη γρήγορη ανάπτυξή τους θα είναι ευρύτατα αφού οι σημερινές μας εξαγωγές στην ΕΟΚ καλύπτουν ελάχιστο ποσοστό της κοινοτικής αγοράς.

Με την ένταξη, ή ελληνική γεωργία, που δεν είχε ωφεληθεί από τη Συμφωνία Συνδέσεως διότι δεν εφαρμόστηκε ή γεωργική έναρμόνιση, θα αποκτήσει εκτός από τη βοήθεια και συμπαράσταση του ελληνικού κράτους που θα εξακολουθήσει να της παρέχεται μέσα στα πλαίσια κοινοτικών κανονισμών πρόσθετο ισχυρό οικονομικό και θεσμικό στήριγμα από την εφαρμογή της κοινής αγροτικής πολιτικής. 'Εκτός από την

καθαρά οικονομική ενίσχυση που θα προκύψει από την εφαρμογή της πολιτικής αυτής, ή αναπτυξιακή προσπάθεια στη γεωργία θα επωφεληθεί από το σταθερό και μόνιμο πλαίσιο και τις ευρύτερες προοπτικές που εξασφαλίζονται για την αξιοποίηση των συγκριτικών πλεονεκτημάτων της.

Με την ένταξη στην Κοινότητα θα δημιουργηθεί κλίμα εμπιστοσύνης και θα μειωθεί ή γενικότερη άβεσθαιότητα για τις μελλοντικές οικονομικές εξελίξεις. Το γεγονός αυτό εκτός από το γενικότερο ευνοϊκό ψυχολογικό αντίκτυπο που θα έχει, θα διευκολύνει την είσοδο κεφαλαίων και τεχνολογίας με μορφές που θα συμβάλουν στην επιτάχυνση της ανάπτυξεως και θα αυξήσει τη διαπραγματευτική ισχύ των διάφορων φορέων στη χώρα για συνεργασία με τους ξένους.

'Η Κοινότητα άσκει συνειδητή πολιτική για την ενθάρρυνση της ανάπτυξεως στην περιφέρεια, τη διατήρηση ενός ελάχιστου πληθυσμού και παραγωγικής δραστηριότητας σε περιοχές που με στενά οικονομικά κριτήρια θα εγκαταλειπόντουσαν, και για την πρόληψη της υπερσυγκεντρώσεως του πληθυσμού και των οικονομικών δραστηριοτήτων στις πιδ δυναμικές περιοχές και της οικονομικής ισχύος σε μονοπωλιακά συγκροτήματα. 'Από το Περιφερειακό Ταμείο μπορεί, υπό όρισμένες προϋποθέσεις, να χρηματοδοτηθεί ή προσπάθεια για περιφερειακή ανάπτυξη, οι πόροι του Κοινοτικού Ταμείου μπορούν να συμβάλουν στην απόσβεση κοινωνικών προβλημάτων (ανεργία κλπ.) που συνήθως είναι οξύτερα στην περιφέρεια, ενώ ή άσπτερή κοινοτική νομοθεσία για την προστασία του ανταγωνισμού εμποδίζει τον έλεγχο της αγοράς από μεγάλα συγκροτήματα, αυξάνοντας έτσι τις προϋποθέσεις για αυθόρμητη ανάπτυξη στην περιφέρεια. Δεδομένου ότι ο βαθμός ανάπτυξεως της 'Ελλάδος είναι χαμηλός σε σύγκριση με την Κοινότητα, ή χώρα μας σαν σύνολο και ιδιαίτερα οι αγροτικές περιφέρειες μπορούν να επωφεληθούν σημαντικά από την όλη πολιτική για την ενίσχυση της περιφέρειας που ακολουθεί ή Κοινότητα και να προστατευθούν από τους κινδύνους των κεντρομόλων δυνάμεων που τείνουν να αναπτύσσονται σαν αποτέλεσμα της οικονομικής ενοποιήσεως.

'Η συνθήκη της Ρώμης προβλέπει πλήρη αυτονομία των κρατών - μελών στη χάραξη πολιτικής στον κοινωνικό τομέα. "Έτσι χωρίς να δημιουργούνται δεσμεύσεις, σημαντικά όφέλη αναμένεται ότι θα προκύψουν κυρίως από την εφαρμογή του κοινοτικού δικαίου στην περίπτωση της ασφαλίσεως των μεταναστών και τουριστών, ύπνηκών των κρατών - μελών, που μετακινούνται μέσα στην ΕΟΚ.

Τέλος, ή προσερχογή των οργανωτικών σχημάτων, των ρυθμίσεων και των θεσμών στους διάφορους τομείς, ή οποία θα πραγματοποιηθεί, θα συμβάλει στον εκσυγχρονισμό τους και στην αύξηση της αποδοτικότητάς τους, με τρόπο που δεν θα είναι εύκολος χωρίς το κοινοτικό πλαίσιο. Το γεγονός ότι οι ρυθμίσεις και τα οργανωτικά σχήματα που έχει υιοθετήσει ή Κοινότητα είναι δοκιμασμένα και έχουν στη συνείδηση της κοινής γνώμης στη χώρα αυξημένο κύρος θα βοηθήσει στην απρόσκοπτη εφαρμογή τους και θα περιορίσει τις αντιρρήσεις και τα εμπόδια που είναι φυσικό να προκύψουν.

Οι ευνοϊκές επιδράσεις και ή αξιοποίηση των δυνατοτήτων, που προσφέρονται από την ένταξη, για την ανάπτυξη της ελληνικής οικονομίας θα εκδηλωθούν βαθμιαία, και σε ένα μεγάλο μέρος τους, μετά την περίοδο του Προγράμματος. "Έτσι ο ρυθμός αύξησης του εισοδήματος στην προσεχή πενταετία δεν θα επηρεαστεί σε μεγάλη έκταση από το γεγονός της ένταξεως.

'Από την άλλη πλευρά οι θεσμικές και οργανωτικές αλλαγές, που θα πρέπει να εισαχθούν σαν προϋπόθεση για την ένταξη, και οι μεταβολές, ιδιαίτερα σε όρισμένους κλάδους ή τομείς της οικονομίας, που θα επακολουθήσουν την ένταξη, θα απαιτήσουν σημαντική προσπάθεια κατά την περίοδο του Προγράμματος. 'Η προσπάθεια όμως αυτή στις περισσότερες τουλάχιστον περιπτώσεις θα ήταν έτσι και αλλιώς απαραίτητη για την προώθηση της ανάπτυξεως ανεξάρτητα από την ένταξη που, όπως μόλις σημειώθηκε, βελτιώνει τις προοπτικές για την αύξηση της αποτελεσματικότητάς της.

Είναι ακόμη ενδεχόμενο σε όρισμένους τομείς ή κλάδους να πάρουν εξύτερη μορφή προβλήματα και αδυναμίες που υποβάθσκουν και που αποτελούν εμπόδιο για την ανάπτυξη. Σοβαρός κίνδυνος όμως για την ισορροπία και την άνοδο της οικονομίας δεν διαγράφεται ούτε σ' αυτές τις περιπτώσεις γιατί :

α) Θα υπάρξουν μεταβατικές ρυθμίσεις που χωρίς να αλλοιώνουν τους Κοινοτικούς Κανονισμούς θα επιτρέψουν ώστε οι αναγκαίες μεταβολές, όπου χρειάζεται, να κλιμακωθούν χρονικά με τρόπο που να προληφθούν ή να απαμβλυνθούν τυχόν προβλήματα που θα προκύψουν και να γίνει ομαλή ή προσαρμογή στις νέες συνθήκες,

β) Θα είναι δυνατό για ένα χρονικό διάστημα να επιτραπεί εξαίρεση από κοινοτικές υποχρεώσεις, όπως άλλωστε έγινε και στο παρελθόν στην περίπτωση άλλων χωρών - μελών, και μετά την πλήρη ένταξη, αν από την εφαρμογή των κοινοτικών κανόνων δημιουργηθούν βραχυχρόνια κίνδυνοι ανταρμών στην ισορροπία της οικονομίας,

γ) Θα αντισταθμιστούν εν μέρει οι απώλειες από προβλήματα που τυχόν θα παρουσιαστούν άλλοι, από τα χρεώματα όφελή που θα προκύψουν για όρισμένους τομείς.

Στόχος της αναπτυξιακής πολιτικής, ιδιαίτερα σε μία αναπτυσσόμενη χώρα, δεν είναι μόνο η αύξηση της παραγωγής αλλά και η βελτίωση της διαρθρώσεώς της που αποτελεί απαραίτητη προϋπόθεση για τη συνέχιση της άνοδου. Με την έννοια αυτή η διατήρηση όλων των κλάδων παραγωγής στη σημερινή τους θέση και μορφή και η παράλληλη και ομοιόμορφη ανάπτυξή τους δεν είναι ούτε δυνατή ούτε επιθυμητή. Αντίθετα επιδιώκεται η γρηγορότερη ανάπτυξη των κλάδων που έχουν καλύτερες προοπτικές και ό βαρυστατούς περιορισμός αυτών που αντιμετωπίζουν βαρικά προβλήματα. Για τὸ λόγο αὐτὸ οἱ φόβοι ποὺ ἐκφράζονται κατὰ καιροὺς γιὰ τοὺς κινδύνους ποὺ μπορεῖ νὰ ἐγκυμονεῖ ἡ ἐνταξὴ δὲν δικαιολογούνται. Στις περισσότερες περιπτώσεις οἱ μεταβολές ποὺ εἶναι πιθανὸ νὰ γίνουν μετὰ τὴν ἐνταξὴ καὶ ποὺ μπορεῖ νὰ δημιουργήσουν προβλήματα εἶναι εἴτε ἀναπόφευκτο ἐπακόλουθο τῆς οικονομικῆς ἀνόδου καὶ δὲν ὀφείλονται στὴν ἐνταξὴ εἴτε ἐπιθυμητὴ γιὰ τὴν ἀνάπτυξη καὶ θὰ ἔπρεπε νὰ πραγματοποιηθοῦν σὲ κάθε περίπτωση.

2.2.3. Ἡ ἰδιωτικὴ πρωτοβουλία καὶ ἡ συμπαραστάση τοῦ κράτους.

Οἱ πρωτοβουλίες, ποὺ χρειάζονται γιὰ τὴν ἀνάπτυξη, θὰ προέλθουν στὸ μεγαλύτερο τους μέρος ἀπὸ τὸν ἰδιωτικὸ τομέα, ὁ ὁποῖος ἀναμένεται νὰ φέρει τὸ κύριο βάρος τῆς ἀναπτυξιακῆς προσπάθειας καὶ στὸν ὅποιο θὰ παρασχεθεῖ κάθε λογικὴ ἐνθάρρυνση καὶ ὑποστήριξη.

Στὸ στάδιο ὅμως ἀναπτύξεως ὅπου βρίσκεται ἡ ἐλληνικὴ οικονομία, εἶναι ἀνάγκη νὰ ἀναληφθοῦν πρωτοβουλίες, οἱ ὁποῖες χρειάζονται μεγάλο ὕψος ἐπενδύσεων καὶ συνεπάγονται αὐξημένο ἐπιχειρηματικὸ κίνδυνο. Ἄν καὶ οἱ δυνατότητες τοῦ ἰδιωτικοῦ τομέα νὰ ἀναλάβει σημαντικοὺς ἐπιχειρηματικούς κινδύνους ἔχουν αὐξηθεῖ καὶ καλύπτουν πιά τοὺς περισσότερους κλάδους τῆς ἐλληνικῆς οικονομίας, δὲν θὰ ἐπαρκέσουν σὲ πολλὰ ἀπὸ τὶς περιπτώσεις ποὺ μόλις ἀναφέρθηκαν. Ἔτσι, γιὰ νὰ μὴ λείψουν ἐνέργειες καὶ πρωτοβουλίες σὲ τομεῖς ποὺ κρίνεται ὅτι ἔχουν στρατηγικὴ σημασία γιὰ τὴν ἀνάπτυξη τῆς χώρας καὶ ὑπερβαίνουν τὶς δυνατότητες τοῦ ἰδιωτικοῦ τομέα, τὸ κράτος, μετὰ ἀπὸ τὴν προσεκτικὴ μελέτη καὶ στάθμιση τῆς καταστάσεως, θὰ συμπληρώσει τὴν ἰδιωτικὴ πρωτοβουλία μέσῳ τῶν κατάλληλων κρατικῶν φορέων.

2.2.4. Ἡ βελτίωση τοῦ ἀνθρώπινου παράγοντα, τῆς τεχνολογίας καὶ τοῦ κεφαλαιουχικοῦ ἐξοπλισμοῦ.

Στὰ πλαίσια τῆς προσπάθειας νὰ αὐξηθεῖ ἡ ποσότης καὶ νὰ βελτιωθεῖ ἡ ποιότητα τῶν παραγωγικῶν συντελεστών, ποὺ αποτελεῖ ἀπαραίτητη προϋπόθεση γιὰ τὴν οικονομικὴ ἀνοδο, στρατηγικὴ σημασία ἔχει ἡ συνεχὴς ἐξύψωση τῆς ποιοτικῆς σταθμῆς τοῦ ἐργα-

τικοῦ δυναμικοῦ καὶ ἡ ἐνεργὸς συμμετοχὴ τοῦ στήν παραγωγικὴ διαδικασία. Κι' αὐτὸ γιὰτί, ἰδιαίτερα γιὰ μικρὴ χώρα με περιορισμένους πόρους ὅπως ἡ Ἑλλάδα, ἡ βελτίωση τῆς στάθμης τοῦ ἀνθρώπινου παράγοντα ἀλλὰ καὶ ἡ ἐνίσχυση τῆς πίστεως τοῦ στήν τεράστια σημασία ποὺ ἔχει ἡ ἐνεργὸς συμμετοχὴ τοῦ στήν παραγωγικὴ προσπάθεια ἀποτελοῦν τὸ σημαντικότερο βᾶθρο γιὰ τὴ στήριξη τῆς ἀνόδου.

Εἶναι οὐσιαστικῆς σημασίας ἡ καλλιέργεια καὶ ἡ ἐνίσχυση τοῦ αἰσθήματος τῆς συμμετοχῆς τῶν ἐργαζομένων στὴ παραγωγικὴ διαδικασία ποὺ συνδέεται με τὴν ἐκτίμηση τῆς συνεισφορᾶς τους καὶ τὴν κατανόησή τοῦ γεγονότος ὅτι ἡ βελτίωση τῆς θέσεώς τους συνδέεται ἄμεσα καὶ με τὴν πρόοδο τῶν φορέων στοὺς ὁποίους εἶναι ἐνταγμένοι ἀλλὰ καὶ τοῦ τόπου γενικότερα, ἐνῶ ἀντίθετα ἡ ἀδικαιολόγητη διακοπὴ τῆς παραγωγικῆς προσπάθειας συνεπάγεται, ἐκτὸς ἀπὸ τὸ ἀτομικὸ, ἓνα πολὺ σοβαρὸ κοινωνικὸ κόστος. Στὰ πλαίσια αὐτὰ εἶναι ἰδιαίτερα χρήσιμη ἡ χρησιμοποίηση μεθόδων στὴ διοίκηση καὶ ὀργάνωση τῶν ἐπιχειρήσεων ποὺ ἀποδίδουν σὲ ἀνθρώπινες σχέσεις, ἐργατικές καὶ γενικότερες, τὴν πρέπουσα σημασία καὶ ποὺ ἐπιτρέπουν εὐρύτερη συμμετοχὴ τῶν ἐργαζομένων στὸ μετοχικὸ κεφάλαιο τῶν ἐπιχειρήσεων.

Ἐκτὸς ἀπὸ τὴ βελτίωση τῆς στάθμης τοῦ ἀνθρώπινου παράγοντα καὶ τὴν καλλίτερη ἀξιοποίησή του, βασικὴ σημασία ἔχει ἡ βελτίωση τῆς σταθμῆς τοῦ κεφαλαιουχικοῦ ἐξοπλισμοῦ με τὴν χρησιμοποίηση σύγχρονης τεχνολογίας καὶ μεθόδων διοικήσεως. Ἡ τεχνολογία αὐτὴ εἰσάγεται, στὸ μεγαλύτερο μέρος ἀπὸ τὸ ἐξωτερικὸ, γιὰτί οἱ δυνατότητές μας στὸν τομέα αὐτὸ εἶναι σχετικὰ περιορισμένες. Πρέπει ὅμως νὰ προσαρμόζεται κατάλληλα σὲς δικές μας συνθήκες. Ἐκτὸς ἀπὸ τὴν τεχνολογία εἶναι ἐπίσης ἀνάγκη νὰ εἰσάγεται στὸ μεγαλύτερο μέρος καὶ ὁ κεφαλαιουχικὸς ἐξοπλισμός, ἀφοῦ ἡ δική μας βιομηχανία παραγωγῆς κεφαλαιουχικῶν ἀγαθῶν ἔχει ἀκόμα πολὺ περιορισμένες δυνατότητες.

Ἔτσι, ἀπαραίτητο συμπλήρωμα γιὰ νὰ καρποφορήσουν οἱ προσπάθειες τῆς ἰδιωτικῆς πρωτοβουλίας καὶ τοῦ δημοσίου καὶ νὰ ἀξιοποιηθοῦν οἱ δυνατότητες ποὺ παρέχει ἡ ἐνταξὴ σὲς Εὐρωπαϊκὲς Οἰκονομικὲς Κοινότητες εἶναι ἡ εἰσαγωγή, ὅπου χρειάζεται, ξένης τεχνολογίας καὶ κεφαλαίου, ποὺ πολλὰς φορὲς συμβαδίζουν. Ἡ εἰσαγωγή αὐτὴ θὰ ρυθμίζεται με γνώμονα τὶς δικές μας τεχνολογικὲς δυνατότητες καὶ ἀνάγκες καὶ τὰ συμφέροντα τῆς ἐλληνικῆς οικονομίας, καὶ θὰ καταβληθεῖ κάθε προσπάθεια νὰ προληφθοῦν ἐξελίξεις, ποὺ θὰ ἀπέβαιναν σὲ βάρος τῆς ἀναπτυξιακῆς μας προσπάθειας. Παράλληλα, θὰ τεθεῖ πᾶνω σὲ σωστὲς βάσεις ἡ ἐγχώρια προσπάθεια γιὰ τὴν ἀνάπτυξη τεχνολογίας καὶ βιομηχανιῶν κατασκευῆς κεφαλαιουχικοῦ ἐξοπλισμοῦ. Ἡ προσπάθεια αὐτὴ θὰ περιοριστεῖ κυρίως σὲ τομεῖς ποὺ κρίνεται ὅτι ἔχουν συγκριτικὸ πλεονέκτημα, γιὰτί τὰ μέσα ποὺ μποροῦν νὰ διατεθοῦν εἶναι περιορισμένα καὶ χωρὶς τὴ συγκέντρωσή τους σὲ μικρὸ ἀριθμὸ στόχων ἡ ἀπόδοση δὲν θὰ εἶναι ἀξιόλογη.

Στὰ πλαίσια αὐτά, πολὺ χρήσιμη μπορεῖ νὰ ἀποβεῖ πολλὰς φορὲς ἡ συνεργασία τῶν ντόπιων με ξένες ἐπιχειρήσεις σὲ μικτοὺς φορεῖς ἐφόσον θὰ συμβάλουν οὐσιαστικὰ στὴν πιὸ ἄρτια ἀξιοποίηση τῆς ξένης τεχνολογίας ἀλλὰ καὶ στὴν εἰσαγωγή πιὸ σύγχρονων μεθόδων διοικήσεως, σὲ τομεῖς ὅπου εἶναι ἰδιαίτερα ἐντονὸς ὁ διεθνὴς συναγωνισμός.

2.2.5. Ἡ βελτίωση τῆς ὀργανώσεως καὶ ἀποδόσεως τοῦ παραγωγικοῦ μηχανισμοῦ.

Τὸ εὐνοϊκὸ διεθνὲς πλαίσιο με τὴν ἐνταξὴ στὴν ΕΟΚ καὶ ἡ ἐξασφάλιση τῶν ἀπαραίτητων τεχνολογικῶν γνώσεων καὶ τοῦ τεχνολογικοῦ ἐξοπλισμοῦ δὲν ἀρκοῦν γιὰ τὴν ἐπιτυχὴ ἐκδήλωση ἀναπτυξιακῶν πρωτοβουλιῶν. Ἐξίσου

άπαραίτητη είναι και η βελτίωση των έσω τε-
ρικών συνθηκών που συνδέονται με τις πρωτο-
βουλίες αυτές. Προς την κατεύθυνση αυτή θα επιζητηθεί
η βελτίωση της οργανωτικής δομής, ιδιαί-
τερα στο δημόσιο τομέα, για να απλουστευ-
θούν όσο το δυνατό περισσότερο οι διαδικασίες και οι δια-
τυπώσεις, να συντομευθεί ο χρόνος που απαιτείται για τη
λήψη των αποφάσεων και ιδίως για να αποκτή-
σει η κρατική μηχανή τις δυνατότητες και να πάρει τις
πρωτοβουλίες που χρειάζονται, ώστε να συμπαρασταθεί
τόν ιδιωτικό τομέα στην αναπτυξιακή προσπάθεια.

Το ίδιο αναγκαία είναι και η αύξηση της αποτελεσματι-
κότητας του μηχανισμού της αγοράς με την περιφου-
ρηση των ανταγωνιστικών συνθηκών, και την αποκατάστασή τους στις περιπτώσεις εκείνες,
όπου έχουν νοθευτεί. Αυτό, γιατί ο υγιής ανταγωνισμός
αποτελεί προϋπόθεση για την ταχεία αύξηση της παραγω-
γής και της παραγωγικότητας, για την ενθάρρυνση κάθε
επιχειρηματικής πρωτοβουλίας και για την προστασία του
καταναλωτή.

"Αλλο στρατηγικό στοιχείο για την εξασφάλιση ευνόικου
πλαισίου για την ανάπτυξη είναι η συνεχής βελτίωση
της βασικής υποδομής, ιδιαίτερα στις περι-
φέρειες. Κι' αυτό τόσο γιατί σε μερικές περιπτώσεις έχουν
συγκριτικά παραμεληθεί όσο και γιατί το χαμηλότερο
επίπεδο παραγωγικότητάς τους, σε σχέση με την πρωτεύουσα
και τη Θεσσαλονίκη—που παρουσιάζουν ήδη έκδηλα τα
συμπτώματα μιᾶς αναπτυξιακής κοπώσεως—αποτελεί σο-
βαρή ένδειξη ότι, τουλάχιστον από τη μακροχρονιότερη
σκοπιά, τα αναπτυξιακά περιθώρια είναι μεγαλύτερα εκεί.

2.3. 'Η στρατηγική για την εξασφάλιση πλήρους απασχολήσεως.

"Αν λάβουμε υπόψη τις συγκριτικά ευνόικες συνθήκες
που επικρατούν στον τομέα της απασχολήσεως και τις
προοπτικές που διαγράφονται ως προς την αύξηση του
εργατικού δυναμικού και της ζήτησεως εργασίας, μπορούμε
να πούμε σε γενικές γραμμές, ότι η στρατηγική για την
εξασφάλιση ταχείας οικονομικής ανάπτυξης εξασφαλίζει παράλ-
ληλα και την επίτευξη πλήρους απασχολήσεως. Τα ιδιαι-
τερα προβλήματα και οι δυσκολίες, που είναι ένδεχόμενο
να υπάρξουν σε επιμέρους κλάδους ή τομείς, θα αντιμετω-
πισθούν μέσα στα πλαίσια της πολιτικής για την απασχό-
ληση.

2.4. 'Η στρατηγική για την προώθηση των κοινωνικών επιδιώξεων.

Κοινό στοιχείο της στρατηγικής για να υπηρετηθούν οι
κοινωνικές—όπως άλλωστε και οι πολιτιστικές—επιδιώ-
ξεις του Προγράμματος, είναι η διάθεση πόρων για καθεμιά
απ' αυτές, μέσα στα πλαίσια των δυνατοτήτων που υπάρ-
χουν. Δεν αρκεί όμως αυτό. Παράλληλα πρέπει να προσ-
διορισθούν οι προσφορότερες κατευθύνσεις για τη διάθεση
αυτών των πόρων.

"Ως προς τις κοινωνικές υπηρεσίες, η διάθεση των πόρων
και γενικότερα κάθε σχετική ρύθμιση θα γίνει με κριτήριο
την αρχή, πως βαθμιαία πρέπει να φθάσουμε σ' ένα σημείο,
που όλοι οι "Έλληνες θα έχουν τις ίδιες δυνατότητες καλύ-
ψως των βασικών αναγκών τους για υπηρεσίες υγείας,
παιδείας, στεγασεως, ασφάλισως και πρόνοιας. Οι σημει-
νές διακρίσεις οφείλονται, στο μεγαλύτερο τους μέρος,
στη γενικότερη ανεπάρκεια των πόρων στο παρελθόν και
στη σταδιακή και' ανάγκη επέκταση της αντίστοιχης κα-
λύψεως. Παράλληλα με τη συνεχή γενική βελτίωση της
στάθμης των κοινωνικών υπηρεσιών, οι διακρίσεις αυτές
πρέπει βαθμιαία να λείψουν, όχι με την υποβάθμιση εκείνων
που σήμερα πλεονεκτούν αλλά με την αναβάθμιση αυτών
που υστερούν.

'Η έκταση της μειώσεως της ανισοκατανομής και οι
τρόποι, με τους οποίους θα πραγματοποιηθεί, θα επιλεγούν
έτσι, ώστε να μη προκύψουν δυσχέρειες στη διαδικασία
ανάπτυξεως. 'Αντίθετα θα επιδιωχθεί η βελτίωση της δια-
νομής του εισοδήματος να αποτελέσει ενισχυτικό παράγοντα
της οικονομικής ανάπτυξης. Για το σκοπό αυτό, η άμβιγή κάθε
συντελεστή πρέπει να αντισταθμίζεται από τη συμβολή του
στην παραγωγή.

2.5. 'Η στρατηγική για την προώθηση των πολιτιστικών επιδιώξεων.

Πέρα από τις τεχνικές λύσεις που μπορούν να δοθούν
για τη βελτίωση της ποιότητας του περιβάλλοντος και τους
πόρους που μπορούν να διατεθούν γι' αυτές, παράλληλη
στρατηγική κατεύθυνση δράσεως είναι και η αντικειμενική
ένημέρωση του κοινού γύρω από τα αμφισβητούμενα θέματα
και η συμμετοχή και συνεργασία του στη διαμόρφωση και
στην εφαρμογή των λύσεων που προτείνονται. 'Η σωστή
ένημέρωση σ' έναν τόσο ευαίσθητο τομέα έχει αποφασιστική
σημασία για την πρόληψη αδικαιολόγητων αντιδράσεων,
που σε τελική ανάλυση είναι αντιπαραγωγικές τόσο γενικό-
τερα όσο και για την υπόθεση του περιβάλλοντος και της
ποιότητας ζωής. 'Εξάλλου, χωρίς τη συνεργασία του κοινού,
οι πόροι που θα αφιερωθούν στην προσπάθεια για τη βελ-
τίωση της ποιότητας του περιβάλλοντος ύπάρχει κίνδυνος
να έχουν πολύ περιορισμένη αποτελεσματικότητα.

Βασική κατεύθυνση για την ανύψωση της στάθμης της
παιδείας με τη γενικότερη έννοια του όρου, και για την ενί-
σχυση της καλλιτεχνικής δημιουργίας είναι η υλική και ήθικη
συμπαραστέαση του δημοσίου σε κάθε προσπάθεια, ώστε να
δοθεί περισσότερο πνευματικό περιεχόμενο στις διάφορες
έκδηλώσεις και ιδιαίτερα σε εκείνες που συνδέονται με την
εκπαίδευση και την ψυχαγωγία. Κι αυτό όχι με την έννοια
της επιβολής των προτύπων μιᾶς οποιασδήποτε μειοψηφίας
στους υπόλοιπους "Έλληνες—κάτι που έτσι κι αλλιώς
θ' αποτύγχανε, αφού αντιστρατεύεται το κοινό αίσθημα—
αλλά περισσότερο με την έννοια της ενισχύσεως στοιχείων,
που βρίσκονται μέσα στο κλίμα κάθε εκδηλώσεως και που
θα μπορούσαν να γίνουν εφόδοι.

II. ΟΙ ΕΞΕΛΙΞΕΙΣ, ΤΑ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΚΑΙ Η ΣΗΜΕΡΙΝΗ ΘΕΣΗ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ

1. ΟΙ ΜΑΚΡΟΧΡΟΝΙΟΤΕΡΕΣ ΕΞΕΛΙΞΕΙΣ ΤΗΣ ΕΛ- ΛΗΝΙΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ

1.1. Χαρακτηριστικά επιτεύγματα.

1.1.1. Γρήγορη αύξηση της παραγωγής και του εισοδήματος.

Στά τελευταία 25 περίπου χρόνια η ελληνική οικονομία
πέτυχε μιᾶ γρήγορη και σχεδόν αδιάκοπη άνοδο. 'Ο όγκος
της παραγωγής σχεδόν τετραπλασιάστηκε. Το κατά κεφαλή
άκαθαρστο εθνικό προϊόν υπερτριπλασιάστηκε, φθάνοντας
τό 1977 τις 103 χιλ. δρχ., περίπου (2.800 δολλ.) ή το μισό
του αντίστοιχου μέσου κατά κεφαλή εισοδήματος στις
έννέα χώρες της Ευρωπαϊκής Οικονομικής Κοινότητας. Το
1953 το ποσοστό αυτό δεν υπερέβαινε αισθητά το 1/3. "Έτσι,
η οικονομία της χώρας βελτιώθηκε ουσιαστικά, όχι μόνο
σε απόλυτα μεγέθη αλλά και συγκριτικά.

1.1.2. Καταπολέμηση της ανεργίας και της υποαπασχολή- σεως.

Παράλληλο επίτευγμα είναι η καταπολέμηση της ανερ-
γίας και ο περιορισμός της υποαπασχολήσεως που για πολλά
χρόνια μετά τον πόλεμο αποτελούσαν πιεστικότατο πρόβλη-
μα. "Αν και η εξωτερική μετανάστευση και η συγκριτικά
χαμηλή γεννητικότητα συνέβαλαν στην αντιμετώπιση του
προβλήματος αυτού, η αύξηση των ευκαιριών απασχολή-
σεως στους μη γεωργικούς τομείς, που δημιουργήσε η
συνεχής και γρήγορη άνοδος αποτέλεσε τον κυριότερο πα-

ράγοντα. Ο οικονομικά ενεργός πληθυσμός στους τομείς αυτούς μεταξύ των απογραφών των ετών 1951 και 1971 αύξηθηκε κατά 480.000 άτομα.

1.1.3. Βελτίωση στη σύνθεση της παραγωγής και των εξαγωγών.

Ο δευτερογενής τομέας και ιδιαίτερα η μεταποίηση, με τη γρήγορη ανοδική πορεία τους αύξησαν σημαντικά τη συμμετοχή τους στο εθνικό προϊόν. Έτσι, το μερίδιο του δευτερογενούς τομέα στο ακαθάριστο έγχωριο προϊόν αυξήθηκε από 19,7 % το 1953 σε 32,9 % το 1977 και το μερίδιο της μεταποίησης από 14,1 % σε 21,5 % αντίστοιχα. Ιδιαίτερα ένθαρρυντική από την άποψη αυτή είναι η πρόσφατη γρήγορη αύξηση των εξαγωγών βιομηχανικών προϊόντων. Οι εξαγωγές αυτές, ενώ για πολλά χρόνια αντιπροσώπευαν πολύ χαμηλό ποσοστό του προϊόντος στη μεταποίηση (2,4 % το 1963 και μόλις 7 % περίπου το 1970), έφθασαν το 15 % περίπου το 1977.

1.1.4. Γρήγορη αύξηση των αποταμιεύσεων και των επενδύσεων και βελτίωση της βασικής υποδομής.

Οι εξελίξεις που αναφέρονται πιο πάνω, στηρίχτηκαν στη γρήγορη αύξηση των αποταμιεύσεων και των επενδύσεων αλλά και στην ουσιαστική βελτίωση της βασικής υποδομής.

Το ποσοστό του εισοδήματος που αποταμιεύονταν έδω και 25 περίπου χρόνια (το 1953) δεν υπερέβαινε το 11 %, ενώ το 1976 ήταν 19,3 %. Το μέγεθος αυτό θα ήταν σημαντικά μεγαλύτερο, αν δεν μεσολαβούσε η πρόσφατη διεθνής οικονομική ύφεση και η αναπόφευκτη απότομη αύξηση της δαπάνης για κατανάλωση, που προκάλεσε η ανατίμηση του πετρελαίου και η αύξηση των άμυντικών δαπανών.

Η αυξημένη διάθεση για αποταμίευση και επένδυση συνετέλεσε και στην ουσιαστική βελτίωση της βασικής υποδομής της οικονομίας. Η εγκαταστημένη δυναμικότητα παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας στα τελευταία 25 χρόνια 18πλασιάστηκε περίπου, ενώ στις τηλεπικοινωνίες ο αριθμός των τηλεφωνικών συνδέσεων 20πλασιάστηκε. Το μήκος των δρόμων με ασφαλτικό τάπητα αυξήθηκε από 3.000 περίπου χιλιόμετρα το 1953 σε 19.000 περίπου το 1977 με παράλληλη βελτίωση της βατότητας και του υπόλοιπου οδικού δικτύου. Οι άρδευόμενες γεωργικές εκτάσεις, κυρίως χάρη στα μεγάλα έγγειοβελτιωτικά έργα που εκτελέστηκαν, αυξήθηκαν από 2,8 περίπου εκατ. στρέμματα το 1953 σε 8,7 εκατ. στρέμματα το 1977. Έξισου θεαματική ήταν και η πρόοδος σε πολλούς άλλους τομείς, ενώ στους υπόλοιπους η βελτίωση ήταν σημαντική.

1.1.5. Βελτίωση στη διανομή του εισοδήματος.

Στη βελτίωση της διανομής του εισοδήματος συνέβαλαν μακροχρονιότερα η μείωση της ανεργίας και της υποαπασχολήσεως, η πληρέστερη ασφαλιστική κάλυψη, η βελτίωση των κοινωνικών υπηρεσιών, τα στεγαστικά δάνεια και η δημοσιονομική πολιτική.

Στον αγροτικό τομέα, ενώ κατά το 1961 το ποσοστό του εργατικού δυναμικού που απασχολείτο στη γεωργία ήταν υπερδιπλάσιο του μεριδίου του αγροτικού τομέα στο εθνικό εισόδημα, σήμερα η σχέση αυτή υπολογίζεται ότι μειώθηκε στο 1,7. Και κατά τα δύο τελευταία χρόνια, για να αναπληρωθεί η μείωση του εισοδήματος από τις δυσμενείς καιρικές συνθήκες, διατέθηκε στη γεωργία εισοδηματική ενίσχυση αυξημένη κατά 36 % σε σύγκριση με τα προηγούμενα δύο χρόνια.

Το μερίδιο της εργασίας στο μη γεωργικό εθνικό εισόδημα που ήταν 42,2 % το 1973 αυξήθηκε στο 48,3 % το 1977. Παράλληλα τα γενικά ελάχιστα όρια άμοιβων και οι μέσοι μισθοί και ήμερομισθία στη βιομηχανία, κατά τα τελευταία τέσσερα χρόνια, αυξήθηκαν κατά 3 ποσοστιαίες μονάδες γρηγορότερα από την αύξηση της μέσης άμοιβής της εργασίας.

Επίσης οι φορολογικές ελαφρύνσεις, που χορηγήθηκαν πρόσφατα, βελτίωσαν τη διανομή του εισοδήματος γιατί ωφέλησαν περισσότερο τα χαμηλά εισοδήματα.

1.1.6. Βελτίωση της στάθμης των Κοινωνικών Υπηρεσιών.

Η συνεχής βελτίωση του βιοτικού επιπέδου του ελληνικού λαού εκδηλώθηκε, όχι μόνο με την αυξημένη προσφορά υλικών αγαθών και υπηρεσιών αγοράς, αλλά και με τη βελτίωση της στάθμης των κοινωνικών υπηρεσιών. Ένδεικτικά αναφέρεται ότι, ενώ το 1956 - 57, μόνο το 30 % περίπου του πληθυσμού είχε ασφαλιστική κάλυψη και σε 1.000 κατοίκους αντιστοιχούσαν 5 νοσηλευτικές κλίνες και 1 γιατρός, σήμερα έχουμε φθάσει σε πλήρη σχεδόν ασφαλιστική κάλυψη (95 %) και σε 6,5 κλίνες και 2 γιατρούς σε 1.000 κατοίκους.

Η εκπαιδευτική στάθμη του πληθυσμού βελτιώθηκε επίσης ουσιαστικά. Ο αναλφαριθμητισμός που πριν 25 περίπου χρόνια είχε πολύ σημαντική έκταση καταπολεμήθηκε σχεδόν ριζικά, τουλάχιστο στις νεώτερες ηλικίες. Κατά την περίοδο 1955 - 1977, οι μαθητές στη μέση γενική εκπαίδευση υπερτριπλασιάστηκαν και στην τεχνική και επαγγελματική αυξήθηκαν κατά 71 % περίπου. Στην ίδια περίοδο ο αριθμός των σπουδαστών στην ανώτατη εκπαίδευση υπερτριπλασιάστηκε, ενώ το σύνολο των εκπαιδευτικών σε όλες τις βαθμίδες διπλασιάστηκε. Εκτός από τα πιο πάνω, οι δυνατότητες του εκπαιδευτικού συστήματος, ιδιαίτερα μετά την πρόσφατη μεταρρύθμιση, να προσφέρει στην οικονομία το εξειδικευμένο προσωπικό που χρειάζεται έχουν αυξηθεί σημαντικά.

Μεγάλη ήταν η αύξηση του οικιστικού κεφαλαίου της χώρας. Ενώ το 1952 - 53 αντιστοιχούσαν δύο περίπου άτομα για κάθε δωμάτιο και οι βοηθητικοί χώροι και οι άλλες ευκολίες ήταν περιορισμένοι, σήμερα έχουμε φθάσει σε μια σχέση ενός περίπου ατόμου για κάθε δωμάτιο, με παράλληλη βελτίωση της ποιότητας.

1.2. Οι αδυναμίες και τα προβλήματα της ελληνικής οικονομίας.

Παρά την ουσιαστική πρόοδο που σημειώθηκε από πολλές απόψεις, η οικονομία μας εξακολουθεί να παρουσιάζει ορισμένες βασικές αδυναμίες. Η πρόοδος που σημειώθηκε σε ορισμένους τομείς δεν ήταν ανάλογη με τη γενικότερη άνοδο, ενώ σε άλλους η βελτίωση ήταν πολύ περιορισμένη. Εκτός απ' αυτό, όπως άλλωστε έχει συμβεί σε όλες σχεδόν τις χώρες, η ανάπτυξη δημιούργησε μερικά καινούργια προβλήματα.

1.2.1. Οι αδυναμίες στη σύνθεση των επενδύσεων.

Βασική αδυναμία της οικονομίας είναι η συγκριτικά χαμηλή συμμετοχή της μεταποίησης στη σύνθεση των επενδύσεων (12 % το 1953 και 17 % το 1977), που συνδέεται στενά με τη σχετική υστέρηση στην ανάπτυξη του μεταποιητικού τομέα και με τις αδυναμίες που αυτός παρουσιάζει.

Αντίθετα πολύ ψηλή, συγκριτικά, ήταν και εξακολουθεί να είναι η συμμετοχή των οικιστικών επενδύσεων (44,5 το 1977). Η χαμηλή στάθμη του οικιστικού κεφαλαίου στην αρχή της μεταπολεμικής περιόδου και οι μεγάλες μετακινήσεις πληθυσμού αύξησαν σημαντικά τις ανάγκες για επενδύσεις σε κατοικίες και, ως ένα σημείο, μπορούν να δικαιολογήσουν τη μεγάλη συμμετοχή των επενδύσεων αυτών στο σύνολο, γιατί στο μεγάλο μέρος τους ανταποκρίθηκαν σε μια επείγουσα κοινωνική ανάγκη. Η συνέχιση όμως του φαινομένου με τον ίδιο ρυθμό δεν μπορεί να θεωρηθεί δικαιολογημένη μέσα στο πλαίσιο των αναπτυξιακών προτεραιοτήτων της οικονομίας.

1.2.2. Οι διαρθρωτικές αδυναμίες στη μεταποίηση.

Αν και ορισμένοι κλάδοι της μεταποίησης έχουν επιτελέσει θεαματική πρόοδο και έχουν φθάσει σε επίπεδα ανάπτυξης της παραγωγής και ανταγωνιστικότητας πολύ ικανοποιητικά, στο σύνολό του ο τομέας παρουσιάζει ακόμα σοβαρές διαρθρωτικές και οργανωτικές αδυναμίες.

Ἡ σύνθεση τῆς μεταποιητικῆς παραγωγῆς παρουσιάζει σχετικὰ ψηλὸ βαθμὶ συγκεντρώσεως σὲ παραδοσιακοὺς κλάδους τῆς ἐλαφροῦς βιομηχανίας μετ' ἐπεξεργασίας δυνάμει-σμός. Σημαντικὸ μέρος τῆς μεταποιητικῆς δραστηριότητος εἶναι ἀκόμα ὀργανωμένο πάνω σὲ βιοτεχνικὴ βάση. Τὸ 42 % τῶν ἀπασχολουμένων στὴ μεταποίηση τὸ 1973 ἐργαζόταν σὲ μονάδες μετ' ἐπεξεργασίας ἀπὸ δέκα ἄτομα ἢ καὶ ἑκάστη καὶ ἀπὸ τότε οἱ συνθήκες δὲν φαίνεται νὰ ἔχουν μεταβληθεῖ σημαντι-κά. Ὁ ἀνταγωνισμὸς εἶναι χαλαρὸς καὶ ἡ δασμολογικὴ προ-στασία πολλῶν βιομηχανικῶν εἰδῶν εἶναι ἀκόμη σημαντικὴ ἔτσι ποὺ νὰ ἐπιτρέπει τὴ διατήρηση σχετικὰ ψηλῶν τιμῶν. Τέλος μετ' ἐλάχιστες ἀλλὰ σημαντικὰ ἐξαιρέσεις, ἡ τεχνολο-γικὴ ἐρευνα στὸ βιομηχανικὸ τομέα εἶναι ὑποτυπώδης.

1.2.3. Οἱ διαρθρωτικὲς ἀδυναμίες στὴ γεωργία.

Παρόλο ποὺ κατὰ τὴ μεταπολεμικὴ περίοδο ἡ γεωργικὴ παραγωγή τριπλασιάστηκε καὶ οἱ συνθήκες διαβιώσεως τοῦ γεωργικοῦ πληθυσμοῦ βελτιώθηκαν ἀποφασιστικὰ, ὁ τομέας αὐτὸς παρουσιάζει ἀκόμα σοβαρὰ διαρθρωτικὰ προβλήματα.

Ἀπὸ τὴν ἀποψη τῆς δομῆς τῶν γεωργικῶν ἐκμεταλλεύ-σεων καὶ τῆς διαρθρώσεως τῶν φυσικῶν πόρων, χαρακτηρι-στικὲς ἀδυναμίες εἶναι τὸ μικρὸ μέγεθος τῶν ἐκμεταλλεύ-σεων σὲ συνδυασμὸ μετ' ὅν πολυτεμαχισμὸ καὶ τὴ διασπορὰ τῶν ἀγροτεμαχίων καὶ τὰ φτωχὰ καὶ ὑποβαθμισμένα ἐδάφη στὶς ὑρεινὲς καὶ ἡμιερεινὲς περιοχὰς — στὶς ὁποῖες εἶναι ἐγκαταστημένες οἱ μισὲς περίπου ἀγροτικὲς ἐκμεταλλεύσεις — τὰ ὁποῖα ἔχουν πολὺ περιορισμένες δυνατότητες γιὰ μετα-βολὴ στὴν παραγωγικὴ τους κατεύθυνση.

Ἀπὸ τὴν ἀποψη τοῦ ἀνθρώπινου παράγοντα, ἡ προχωρη-μένη ἡλικία ἐνὸς μεγάλου, συγκριτικὰ, ποσοστοῦ τοῦ γεωρ-γικοῦ ἐργατικοῦ δυναμικοῦ καὶ ὁ χαμηλὸς ἀριθμὸς ἐνεργῶν ἀτόμων ἀνὰ ἐκμεταλλευσίαν, δυσκολεύουν τὴν κάλυψη ἐπο-χικῶν ἀναγκῶν σὲ ἐργασία καὶ μειώνουν τὴν παραγωγικότη-τα.

Ἐκτός ἀπὸ τὰ πλεονεκτήματα, ἡ περιορισμένη συνεταιριστικὴ δραστηριότητα στὸ στάδιο τῆς παραγωγῆς καὶ ἡ μικρὴ συμμετοχὴ τῶν συνεταιρισμῶν στὸ στάδιο τῆς ἐμπορίας καὶ τῆς μεταποιήσεως, ἡ ἐλλιπὴς ὀργάνωση τῆς ἐσωτερικῆς καὶ ἐξωτερικῆς ἐμπορίας, καθὼς καὶ ἡ ἐλλιπὴς τεχνικοοικο-νομικὴ καὶ κοινωνικοοικονομικὴ ἐρευνα, ἀποτελοῦν ἀδυ-ναμίες, ποὺ ἐπιδρῶν ἀρνητικὰ στὴν ἀνάπτυξη τοῦ γεωρ-γικοῦ τομέα καὶ προσλαμβάνουν ἰδιαιτέρη σημασία μετ' ὅν προοπτικὴ τῆς ἐντάξεως στὴν Εὐρωπαϊκὴ Οἰκονομικὴ Κοι-νότητα.

1.2.4. Τὸ πρόβλημα τοῦ ἰσοζυγίου πληρωμῶν.

Πολὺ στενὰ δεμένα μετ' ὅν διαρθρωτικὲς ἀδυναμίες στὴ σύνθεση τῆς παραγωγῆς καὶ τῶν ἐπενδύσεων εἶναι καὶ τὰ προβλήματα τοῦ ἰσοζυγίου πληρωμῶν. Τὸ ἐμπορικὸ ἰσο-ζυγίον ἐξακολουθεῖ νὰ παραμένει ἐλλειμματικὸ σὲ πολὺ μεγάλῃ ἔκτασιν. Τὰ ἔσοδα ἀπὸ τὶς ἐξαγωγὰς ἀγαθῶν κατὰ τὸ 1977 μόλις ἀρκοῦσαν γιὰ νὰ καλύψουν τὸ 40 % τῶν ἀναγκῶν τῆς χώρας σὲ εἰσαγωγὰς. Ἡ χρηματοδότηση τοῦ ἐμπορικοῦ ἐλλείμματος ἐξακολουθεῖ νὰ ἐπιτυγχάνεται κυρίως μετ' ὅν πλεόνασμα τῶν ἀδελφῶν συναλλαγῶν καὶ λιγότερο μετ' ὅν καθαρὴ εἰσροὴ κεφαλαίων, ποὺ στὸ μεγαλύτερο μέρος εἶναι αὐτόνομη.

Ἄν ληφθεῖ ὑπόψιν ἡ δομὴ τῶν πλουτοπαραγωγικῶν πηγῶν τῆς χώρας ὁ πλεονεκτήματος τρόπος καλύψεως τοῦ ἐμπορικοῦ ἐλ-λείμματος δὲν εἶναι ἀναγκαῖα δυσμενής. Ἐκεῖνο ποὺ κάνει τὴν σημερινὴν δομὴ τοῦ ἰσοζυγίου πληρωμῶν μακροχρονιό-τερα προβληματικὴ καὶ ἐπιβάλλει τὴν ἀνάγκη νὰ βελτιωθεῖ τὸ ἐμπορικὸ ἰσοζυγίον δὲν εἶναι τόσο ἡ συγκυριακὴ ἀβεβαιό-τητα ὡς πρὸς τὸ ὕψος τῶν ἀδελφῶν πόρων, ὅσο τὸ γεγονὸς ὅτι οἱ πόροι αὐτοὶ ἐπηρεάζονται ἀποφασιστικὰ ἀπὸ παρά-γοντες ξένους πρὸς τὴν ἐλληνικὴ οἰκονομία, καὶ μπορεῖ σὲ κάποιον στάδιο νὰ ἀκολουθήσουν διαφορετικὴ πορεία ἀπ' αὐτὴν ποὺ κανονικὰ ἀναμένεται δημιουργώντας κρίσιμα καὶ δυσεπίλυτα προβλήματα στὶς ἐξωτερικὲς μας συναλλαγὰς.

1.2.5. Οἱ ἀδυναμίες στὸ πιστωτικὸ σύστημα.

Τὸ χρηματοδοτικὸ καὶ πιστωτικὸ σύστημα πάσχει ἀπὸ σοβαρὰς ἀδυναμίες. Κύριο χαρακτηριστικὸ τῶν ἀδυναμιῶν αὐτῶν εἶναι ὁ συγκριτικὰ χαμηλὸς πιστώσιμος, οἱ ὁποῖες παρέχονται στοὺς τομεῖς ἐκείνους, ποὺ συμβάλλουν περισ-σότερο στὴν ἀνάπτυξη. Ἡ παρέμβαση τῶν νομισματικῶν ἀρχῶν εἶναι σὲ μερικὰς περιπτώσεις πλεονεκτήματα καὶ λεπτομερειακὴ ἀπὸ ὅσο χρειάζεται, τὸ κόστος λειτουργίας τῶν τραπεζικῶν ἰδρυμάτων, ἰδιαιτέρως τὰ τελευταῖα χρόνια, συγκριτικὰ ψηλὸ καὶ ἡ διασύνδεσή τους μετ' ὅν διεθνῆς τραπε-ζικὸν σύστημα ἀνεπαρκές. Πρόσθετο πρόβλημα, ποὺ συν-δέεται μετ' ὅν πληθωρισμὸ καὶ παρατηρεῖται σὲ πολλὰς χώρες, εἶναι ἡ μείωση τοῦ πραγματικοῦ ἐπιτοκίου τῶν κατα-θέσεων ποὺ ἀποθαρρύνει τὴν ἀποταμίευση καὶ διαστρεβλώ-νει τὴ σύνθεση τῶν ἐπενδύσεων. Τέλος πολὺ σοβαρὰς ἀδυ-ναμίες παρουσιάζει ἡ κεφαλαιαγορά.

1.2.6. Οἱ ἀδυναμίες στὴν ὀργάνωση καὶ τὴ διοίκηση.

Ἡ πρόοδος ποὺ ἐπιτελέστηκε τὴν τελευταία 25ετία στὴν ὀργανωτικὴ δομὴ καὶ στὶς μεθόδους διοικήσεως, τόσο στὸ δημόσιο ὅσο καὶ στὸν ἰδιωτικὸν τομέα, ἦταν συγκριτικὰ περιορισμένη καὶ πάντως ὄχι ἀρκετὴ γιὰ νὰ στηρίξει τὴν περαιτέρω γρήγορην ἄνοδον τῆς οἰκονομίας. Παρὰ τὶς τεχνικὲς βελτιώσεις ποὺ ἔχουν εἰσαχθεῖ καὶ τὴ γενικότερη βαθμιαία ἄνοδον τῆς ἐκπαιδευτικῆς στάθμης τοῦ προσωπικοῦ, τὰ συστή-ματα καὶ οἱ μέθοδοι ποὺ χρησιμοποιοῦνται γιὰ τὴ λήψην καὶ τὴν ἐφαρμογὴ ἀποφάσεων, τόσο στὸ δημόσιον ὅσο καὶ στὸν ἰδιωτικὸν τομέα, δὲν ἔχουν μεταβληθεῖ σὲ ἱκανοποιητικὸ βαθμὸ, ἐξακολουθοῦν νὰ συνδέονται περισσότερο μετ' ὅν παρελ-θὸν καὶ δὲν ἀνταποκρίνονται ἐπαρκῶς στὶς σύγχρονες συνθήκες.

1.2.7. Ἡ πόλωση στὴ χωροταξικὴ κατανομή τοῦ πληθυ-σμοῦ καὶ τῶν οἰκονομικῶν δραστηριοτήτων.

Πέρα ἀπὸ τὶς ἀδυναμίες καὶ τὰ προβλήματα ποὺ ἡ οἰκο-νομικὴ ἄνοδος τῆς τελευταίας 25ετίας δὲν μπόρεσε νὰ ἀντι-μετωπίσει ἱκανοποιητικὰ, ἡ αὐξηση τῆς παραγωγῆς δη-μιουργεῖ νέα προβλήματα ὅπως ἔγινε καὶ σὲ πολλὰς ἄλλες χώρες. Ἡ μεγάλῃ συγκεντρώσει πληθυσμοῦ καὶ οἰκονομικῶν δραστηριοτήτων γύρω ἀπὸ τὴν πρωτεύουσα καὶ σὲ μικρό-τερο βαθμὸ στὴ Θεσσαλονίκην εἶναι ἡ κυριότερη αἰτία τῶν περισσότερων ἀπὸ τὰ νέα αὐτὰ προβλήματα. Συνέπεια τῆς μεγάλης αὐτῆς συγκεντρώσεως ἦταν ἡ δημιουργία σοβαρῶν λειτουργικῶν προβλημάτων τόσο στὰ δύο μεγάλα ἀστικά κέντρα ὅσο καὶ στὴν ὑπόλοιπην χώρα, μετ' ἀποτέλεσμα τὴν ὑποβάθμιση τῆς ποιότητος τῆς ζωῆς καὶ τὴν ἐκτεταμένη φθορὰ στὸ περιβάλλον.

2. Οἱ πρόσφατες ἐξελίξεις τῆς ἐλληνικῆς οἰκονομίας

Ἡ πρόσφατη σοβαρὴ οἰκονομικὴ ὕφεση καὶ ἡ ἀπότομη αὐξηση τῶν τιμῶν τῶν ὑγρῶν καυσίμων δημιούργησαν ὀξύτερα προβλήματα στὴν παγκόσμια οἰκονομία καὶ κλο-νισμὸ ἀκόμη καὶ σὲ χώρες μετ' ὅν ψηλὸ ἐπίπεδο ἀναπτύ-ξεως. Στὴν περίπτωσιν τῆς Ἑλλάδος τὰ προβλήματα αὐτὰ δὲν ἔπληθυναν ἀκόμη περισσότερο ἀπὸ τὰ πρόσθετα οἰκονομικὰ βάρη ποὺ δημιούργησαν οἱ ἀνάγκες νὰ ἐνισχυθεῖ ἡ ἀμυντικὴ ἱκανότητα τῆς χώρας, νὰ ἀνεβεῖ ἡ στάθμη τῶν κοινωνικῶν ὑπηρεσιῶν καὶ νὰ βελτιωθεῖ ἡ θέσις τῶν οἰκονομικῶν ἀσθενέ-στερων τάξεων καὶ τῶν ἐργαζομένων γενικά, ποὺ εἶχαν παραμεληθεῖ κατὰ τὴν ἐπταετία τῆς δικτατορίας.

Ἡ συναλλαγματικὴ δαπάνη γιὰ τὴν εἰσαγωγὴ καυσίμων ἀπὸ 180 περίπου ἐκατ. δολλ. ἡ 7 % περίπου τῆς συνολικῆς δαπάνης γιὰ εἰσαγωγὰς τὸ 1972 — τὸν τελευταῖον χρόνον πρὶν ἀπὸ τὴν αὐξηση τῆς τιμῆς τοῦ πετρελαίου — πλησίασε τὸ 1977 τὸ ἑνὰ δισ. δολλ. ἡ τὸ 18 % περίπου τῆς συνολικῆς δαπάνης γιὰ εἰσαγωγὰς. Ἄν λάβουμε ὑπόψιν, ὅτι τὸ ἐλλείμμα τῶν τρεχουσῶν συναλλαγῶν τὸ 1977 ἦταν 1.300 ἐκατ. δολλ. περίπου, γίνεται φανερὸ πὺς ἡ αὐξηση τῶν τιμῶν τῶν εἰσα-γόμενων καυσίμων εἶναι μιὰ ἀπὸ τὶς κυριότερες αἰτίαι γιὰ

τά προβλήματα που παρουσιάζονται στην εξισορρόπηση των εξωτερικών πληρωμών της χώρας τα τελευταία χρόνια. Η αύξημένη τιμή των καυσίμων οδήγησε στην απότομη αύξηση των πραγματικών πόρων που δίνουμε για να τα αποκτήσουμε. Έτσι, η δαπάνη για εισαγωγές πετρελαίου από 1,6 % του εθνικού εισοδήματος το 1972 αυξήθηκε σε 4,6 % το 1977.

Οι άμυντικές δαπάνες από 14 % περίπου των δημόσιων δαπανών το 1972 - 73 έφθασαν το 22,0 % περίπου το 1976 - 77. Σαν ποσοστό του εθνικού εισοδήματος οι δαπάνες αυτές αυξήθηκαν από 3,3 % το 1973 σε 6,1 % το 1977. Επιπρόσθετα, η μεγάλη αύξηση των άμυντικών δαπανών επιβάρυνε σοβαρά το ισοζύγιο πληρωμών.

Οι δημόσιες δαπάνες για τις κοινωνικές υπηρεσίες (εκπαίδευση, ασφάλιση, υγεία, πρόνοια) από 5,1 % του εθνικού εισοδήματος το 1973 έφθασαν το 6,6 % το 1977. Τέλος, όπως σημειώθηκε, το μερίδιο των μισθών και των ήμερομισθίων στο εθνικό εισόδημα αυξήθηκε από το 1973 κατά 6 περίπου εκατοστιαίες μονάδες. Η αναδιανομή αυτή του εισοδήματος είναι πιθανό να έχει περιορίσει τις δυνατότητες για αποταμιεύσεις και επενδύσεις, επειδή τα άτομα με σχετικά χαμηλό εισόδημα τείνουν να ξοδεύουν μεγαλύτερο ποσοστό των εσόδων τους για την ικανοποίηση άμεσων καταναλωτικών αναγκών.

Οι εξελίξεις αυτές εμπόδισαν μια σημαντική βελτίωση στη διάρθρωση του ισοζυγίου πληρωμών που είχε αρχίσει να διαγράφεται, αύξησαν τις καταναλωτικές ανάγκες σε σχέση με την παραγωγή, περιορίζοντας έτσι τις δυνατότητες για σχηματισμό κεφαλαίου, και δημιούργησαν πρόσθετες ανάγκες για εξωτερικό δανεισμό.

Αν όμως λάβουμε υπόψη μας την ένταση και την οξύτητα των πληγμάτων που δέχτηκε η ελληνική οικονομία, η επίδοσή της υπήρξε, από πολλές απόψεις, συγκριτικά πολύ πιο ικανοποιητική από τις επιδόσεις των περισσότερων χωρών μελών του Οργανισμού Οικονομικής Συνεργασίας και Ανάπτυξης (ΟΟΣΑ), και της Ευρωπαϊκής Οικονομικής Κοινότητας (ΕΟΚ).

Εξελίξεις στην αύξηση της παραγωγής και των τιμών

	1974/73	1975/74	1976/75	1977/76	1977/73
Ρυθμός αύξησης πραγματικού εγχώριου προϊόντος σε τιμές αγοράς :					
ΟΟΣΑ	0.25	-0.75	5.25	3.50	2.00
ΕΟΚ	1.90	-2.20	4.70	2.25	1.60
Ελλάς	-3.60	6.00	6.00	3.65	2.95
Ρυθμός αύξησης δεικτών τιμών καταναλωτή :					
ΟΟΣΑ	13.6	11.4	8.0	8.0	
ΕΟΚ	12.7	12.9	9.7	9.3	
Ελλάς	27.0	13.4	13.3	12.6	

Πηγή : OECD, ECONOMIC OUTLOOK, Δεκ. 1975, 1976, 1977.

Όπως φαίνεται από τον πιο πάνω πίνακα, ο ρυθμός αύξησης της παραγωγής στη χώρα, κατά την περίοδο 1973 - 77, υπερέβη κατά 50 % τον αντίστοιχο ρυθμό των χωρών-μελών του ΟΟΣΑ και ήταν περίπου διπλάσιος από εκείνον των χωρών της ΕΟΚ. Επίσης στην περίοδο 1973 - 77 δεν σημειώθηκε σημαντική χειροτέρευση στο ισοζύγιο τρεχουσών συναλλαγών, όπως στις χώρες-μέλη του ΟΟΣΑ και της ΕΟΚ σαν σύνολο, οι οποίες από πλεονασματικές έγιναν έλλειμματικές. Εξάλλου, ενώ η ανεργία δεν αποτέλεσε σοβαρό πρόβλημα στη χώρα μας, ο αριθμός των ανέργων στις χώρες-μέλη του ΟΟΣΑ από 8 εκατ. περίπου το 1973 αυξήθηκε σε 16,3 εκατ. το 1977.

Σοβαρό πρόβλημα όμως αποτελούν οι εξελίξεις στο επίπεδο των τιμών. Ύστερα από το 1975, που ο ρυθμός αύξησης του δείκτη τιμών καταναλωτή στη χώρα μας είχε μειωθεί σημαντικά και πλησίασε τον αντίστοιχο ρυθμό της ΕΟΚ, τα δύο τελευταία χρόνια δεν μπόρεσε να ακολουθήσει την πτωτική πορεία που ακολούθησε ο ρυθμός αυτός στην Ευρωπαϊκή Κοινότητα, με συνέπεια να διατηρείται ψυχολογικό κλίμα που ενθαρρύνει τη συνέχιση του πληθωρισμού.

3. ΟΙ ΔΥΝΑΤΟΤΗΤΕΣ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ

3.1. Γενικά.

Χωρίς να υποτιμά κανένας την οξύτητα των συγκυριακών προβλημάτων που αντιμετωπίζει η ελληνική οικονομία και τη σοβαρότητα των διαρθρωτικών της αδυναμιών, υπάρχουν ακόμη μεγάλα περιθώρια για συγκριτικά γρήγορη ανάπτυξη.

Οι εγχώριοι πόροι που μπορούν να διατεθούν για το σχηματισμό κεφαλαίου, αν και μειωμένοι σε σχέση με το πρόσφατο παρελθόν εξαιτίας των αυξημένων καταναλωτικών δαπανών για την άμυνα, τα καύσιμα και τις κοινωνικές υπηρεσίες, μαζί με τους πόρους από την αλλοδαπή, που μπορούμε να αντλήσουμε, επαρκούν για την επέκταση της υποδομής και του παραγωγικού εξοπλισμού που χρειάζονται για ουσιαστική αύξηση της παραγωγής από χρόνο σε χρόνο.

Τα περιθώρια για αύξηση της παραγωγικότητας είναι ευρύτατα. Ιδιαίτερα σε όρισμένους τομείς της οικονομίας και σε όρισμένες περιφέρειες της χώρας που υστερούν, ή χρησιμοποίηση σύγχρονων μεθόδων παραγωγής και οργάνωσης κατά το πρότυπο των πιο αναπτυγμένων χωρών μπορεί να οδηγήσει σε γρήγορη αύξηση της παραγωγικότητας, όπως έγινε και στο παρελθόν σε άλλους τομείς και σε άλλες περιφέρειες της χώρας.

Ακόμη πιο σημαντικό είναι το γεγονός, ότι, όπως αναφέρθηκε πιο πάνω, μέσα στα πλαίσια της Ευρωπαϊκής Κοινότητας η χώρα θα έχει τη δυνατότητα να εξειδικευθεί σε κείνους τους κλάδους της παραγωγής που έχει συγκριτικό πλεονέκτημα. Η γρήγορη αύξηση της παραγωγής στους κλάδους αυτούς θα αποτελέσει τη βάση για την προώθηση της ανάπτυξης με γοργό ρυθμό.

Εκτός από αυτά, η χώρα διαθέτει αξιόλογους ανθρώπινους και φυσικούς πόρους που παρέχουν σημαντικές δυνατότητες για ανάπτυξη.

3.2. ΟΙ ΑΝΘΡΩΠΙΝΟΙ ΠΟΡΟΙ.

3.2.1. Η προσφορά εργασίας.

Το εργατικό δυναμικό της χώρας υπολογίζεται ότι είναι της τάξεως των 3.340 χιλ. ατόμων και αντιστοιχεί στο 36,3 % του πληθυσμού, σε σύγκριση με 41 % περίπου κατά μέσο όρο στις χώρες της Ευρωπαϊκής Οικονομικής Κοινότητας. Έτσι εκτός από την αναμενόμενη φυσική αύξηση του πληθυσμού κατά 0,7 % της ανισίας, υπάρχουν ακόμη περιθώρια αύξησης της προσφοράς εργασίας με αύξηση της συμμετοχής όρισμένων κατηγοριών του πληθυσμού στο αστικό εργατικό δυναμικό, όπως γυναικών και όρισμένων ομάδων του άρρενος πληθυσμού. Πιο άμεση αύξητική επίδραση στην προσφορά εργασίας άσκει η εισροή επαναπατριζόμενων μεταναστών από τη Δ. Ευρώπη και ο περιορισμός της αποδημίας — που ήταν πολύ ψηλή στο παρελθόν — σε ασήμαντα πλέον μεγέθη.

Η ελεύθερη διακίνηση του εργατικού δυναμικού μεταξύ Ελλάδας και Ευρωπαϊκής Οικονομικής Κοινότητας μετά την ένταξη, θα μπορούσε κατ' αρχή να επηρεάσει σε σημαντική έκταση την ποιότητα και την ποσότητα της προσφοράς εργασίας. Αυτό όμως δεν φαίνεται πιθανό. Τουλάχιστον στα πρώτα χρόνια της περιόδου του Προγράμματος, οι προοπτικές για γρήγορη οικονομική άνοδο στις χώρες της ΕΟΚ δεν είναι αισιόδοξες, κι αυτό, μαζί με την ψηλή ανεργία στις χώρες αυτές, περιορίζει σε χαμηλά επίπεδα την απορροφητικότητά τους σε μετανάστες στο έγγυς μέλλον.

Με βάση τις υποθέσεις αυτές κατά την περίοδο του Προγράμματος, το συνολικό εργατικό δυναμικό της χώρας προβλέπεται ότι θα αυξηθεί κατά 140 χιλ. άτομα περίπου, ώστε το 1982 να είναι της τάξεως των 3.480 χιλ. ατόμων. Μέρος της αύξησης αυτής (80 χιλ. άτομα) θα προέλθει από τη φυσική αύξηση του πληθυσμού των ηλικιών 15 - 65 ετών και το υπόλοιπο (60 χιλ.) από παλιννόστηση. Έτσι, υπάρχουν σημαντικές δυνατότητες να καλυφθούν ικανοποιητικά οι ανάγκες σε εργασία που θα δημιουργηθούν από την ανάπτυξη.

3.2.2. Η ποιοτική στάθμη του εργατικού δυναμικού.

Η ποιοτική στάθμη του εργατικού δυναμικού βελτιώνεται συνεχώς τόσο με τη γενική σχολική μόρφωση όλο και πιο μεγάλου αριθμού νέων όσο και με την επαγγελματική τους εξειδίκευση. Έτσι, ενώ σύμφωνα με την απογραφή του 1971 οι απόφοιτοι μέσης εκπαίδευσης αποτελούσαν το 11 % του εργατικού δυναμικού, το ποσοστό αυτό είναι σήμερα σημαντικά ψηλότερο. Εξάλλου, η συμμετοχή των αντίστοιχων ηλικιών (12 - 17 ετών) στη μέση εκπαίδευση έφθασε το 75 % περίπου, ενώ οι σπουδαστές στις ανώτερες και μέσες τεχνικές σχολές υπερβαίνουν τις 150.000. Παρά τις αδυναμίες στο εκπαιδευτικό σύστημα, μπορεί να λεχθεί ότι το ελληνικό εργατικό δυναμικό έχει σήμερα στάθμη που επιτρέπει την εύρεση ένταξής του με αποδοτικό τρόπο σε σύγχρονες μονάδες παραγωγής. Τόσο η αντίληψη, ή ενεργητικότητα και ή προσαρμοστικότητα του έμψυχου υλικού όσο και η εκπαίδευσή του βρίσκονται σε σχετικά ικανοποιητικά επίπεδα.

3.3. Οι Φυσικοί πόροι.

3.3.1. Το έδαφος.

Η γεωφυσική διαμόρφωση της χώρας δεν μπορεί να θεωρηθεί από τις πιο ευνοϊκές, αφού από τη συνολική έκταση των 132 εκατ. στρεμμάτων μόνο τα 39 περίπου εκατ. αποτελούν τη γεωργική γη και από αυτή μόνο η μισή περίπου έχει ψηλή γονιμότητα.

Αν και οι εδαφικοί πόροι της χώρας είναι περιορισμένοι, παρέχουν σημαντικά περιθώρια για την αύξηση της παραγωγής. Από τα έδαφη που συγκεντρώνουν τις προϋποθέσεις για ένταξη εκμετάλλευσης (16 εκ. στρ.), μόνο τα 8,7 περίπου εκατ. αρδεύονται χωρίς και αυτά να αξιοποιούνται πλήρως. Η δυνατότητα επεκτάσεως της έντακτης εκμετάλλευσής σε υπερδιπλάσιο από το σημερινό αριθμό στρεμμάτων δημιουργεί σημαντικά περιθώρια αύξησης της γεωργικής παραγωγής. Τουτό όμως θα απαιτήσει την πάροδο ίκανού χρόνου, καθώς και τη διάθεση σημαντικών κεφαλαίων.

Εξάλλου τα υπόλοιπα έδαφη, έκτασως 82 περίπου εκατομμυρίων στρεμμάτων, που αξιοποιούνται σήμερα κατά τρόπο που δεν θα μπορούσε να χαρακτηριστεί έντακτος, παρέχουν μεγάλα περιθώρια ανάπτυξης. Εκτός από τα 25 εκατομμύρια που καλύπτονται από δάση, σημαντικό μέρος των υπολοίπων εκτάσεων προσφέρεται για την ανάπτυξη νέων δασών, βοσκοτόπων, χώρων αναψυχής, τόπων κυνηγιού κ.λ. Από τα υφιστάμενα δάση, είναι δυνατό να αυξησουμε σημαντικά την παραγωγή βιομηχανικού ξύλου και άλλων δασικών προϊόντων που καλύπτουν μέρος μόνο των αναγκών της εσωτερικής αγοράς.

3.3.2. Ο όρυκτος πλούτος.

Ο γνωστός μεταλλευτικός πλούτος της χώρας που είναι σημαντικός, μένει ακόμη σε μεγάλη έκταση ανεκμετάλλευτος είτε με την έννοια ότι δεν γίνεται ή πρόποσα εξόρυξη είτε γιατί τα μεταλλεύματα που εξορύσσονται δεν αξιοποιούνται βιομηχανικά στην επιθυμητή έκταση. Εξάλλου, σύμφωνα με τις υπάρχουσες ενδείξεις, η συστηματική έρευνα είναι πιθανό ότι θα αποκαλύψει πρόσθετα σημαντικά κοιτάσματα.

Ενώ τα βέβαια έως λίαν πιθανά αποθέματα βωξίτων υπολογίζονται σε 150 εκατ. τόννους και των σιδηρονεκλιούχων κοιτασμάτων που είναι με τις σημερινές συνθήκες οικονομικά εκμεταλλεύσιμα - σε 250-300 εκατ. τόννους, τα πιθανά αποθέματα βωξίτου φθάνουν τα 250 εκατ. τόννους και των σιδηρονεκλιούχων το ένα δισ. τόννους. Οι ποσότητες αυτές επιτρέπουν την περαιτέρω ταχεία ανάπτυξη των αντίστοιχων μεταλλευτικών και μεταλλουργικών δραστηριοτήτων για αρκετές δεκαετίες.

Αν και η μέχρι σήμερα έρευνα δεν επιτρέπει την εκτίμηση του μεγέθους των αποθεμάτων και της σπουδαιότητας ορυκτών όπως οι πορφυριτικοί χαλκοί, τα πολύτιμα μέταλλα, τα φωσφορικά ορυκτά κ.λ., καθώς και άλλων ορυκτών σε περιεκτικότητα μεταλλευμάτων, οι ενδείξεις που υπάρχουν είναι πολύ ενθαρρυντικές.

3.4. Οι ενεργειακοί πόροι.

Ο κυριότερος και άμεσα εκμεταλλεύσιμος εγχώριος πόρος είναι τα λιγνιτικά κοιτάσματα. Τα βέβαια αποθέματα λιγνίτη υπερβαίνουν τα 3,5 δισ. τόννους, από τα οποία το 65% είναι εκμεταλλεύσιμα κάτω από τις σημερινές συνθήκες και έχουν ήδη ενταχθεί στο πρόγραμμα της ΔΕΗ για την παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας. Τα πιθανά αποθέματα υπολογίζονται σε άλλα 1,2 δισ. τόννους και υπάρχουν σοβαρές ενδείξεις, ότι συστηματική έρευνα θα οδηγήσει στην εξεύρεση και άλλων σημαντικών κοιτασμάτων.

Εκτός από τους λιγνίτες αξιόλογο πόρο αποτελεί και η τύρφη των Φιλιππων, τα βέβαια αποθέματα της οποίας ισοδυναμούν με 2 περίπου δισ. τόννους λιγνίτη ή 220 εκ. τόννους πετρελαίου. Όμως παρά τον έντυπωσιακό όγκο του ή πιθανή συμβολή του κοιτάσματος αυτού στην κύλυψη των ενεργειακών αναγκών είναι μάλλον περιορισμένη για τεχνικούς λόγους.

Άλλος αξιόλογος εγχώριος πόρος είναι η υδροδυναμική ενέργεια, που σήμερα αποδίδει περίπου 4.000 γιγαβατώρας (εκατομμύρια κιλοβατώρας) το χρόνο, ενώ το τεχνικοοικονομικά εκμεταλλεύσιμο δυναμικό είναι τουλάχιστον τετραπλάσιο.

Στο στάδιο αυτό είναι δύσκολο να εκτιμηθεί ή πιθανή σημασία των κοιτασμάτων άλλων πηγών, (πετρέλαιο, φυσικά αέρια και πυρηνικά καύσιμα) στην ικανοποίηση των ενεργειακών αναγκών της χώρας. Σήμερα με τις υφιστάμενες ενδείξεις, τα ανακαλυφθέντα και πιθανά κοιτάσματα πετρελαίου είναι ενδεχόμενο να αποτελέσουν αξία λόγω πρόσθετη εγχώρια πηγή ενέργειας. Τέλος, κάποια μικρή σημασία έχουν οι δυνατότητες γεωθερμικής ενέργειας (Μήλος) ή ηλιακή ενέργεια, που όρισμένες εφαρμογές της έχουν ήδη αρχίσει, και ή εκμετάλλευση του ανέμου για παραγωγή ενέργειας.

Οι γνωστοί ενεργειακοί πόροι που μόλις αναφέρθηκαν δεν επαρκούν για την αποτελεσματική αντιμετώπιση του ενεργειακού προβλήματος της χώρας, που είναι αρκετά σοβαρό. Μπορούν όμως να συμβάλλουν αποφασιστικά στην άπαμβλυσή του και παρέχουν την δυνατότητα ανάπτυξης ορισμένων ενεργοβόρων κλάδων με μεγάλη οικονομική σημασία.

3.5. Οι τουριστικοί πόροι.

Η ακριβής μέτρηση της τουριστικής χωρητικότητας μιας περιοχής είναι πολύ δύσκολη, γιατί δεν έχουν ακόμη διαμορφωθεί μέτρα ή πρότυπα κοινής αποδοχής. Παρά τις δυσκολίες αυτές, όλες οι ενδείξεις πείθουν, ότι ή τουριστική χωρητικότητα του ελληνικού φυσικού και ιστορικού χώρου είναι αρκετά μεγαλύτερη από τη μέχρι σήμερα τουριστική κίνηση.

III. ΟΙ ΣΤΟΧΟΙ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΑΡΑΓΩΓΗ ΚΑΙ ΤΗΝ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ

1. Ο ΡΥΘΜΟΣ ΑΝΑΠΤΥΞΕΩΣ ΚΑΙ Η ΔΙΑΡΘΡΩΣΗ ΤΗΣ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ

1.1. 'Η επίδραση των διεθνών οικονομικών εξελίξεων στο ρυθμό ανάπτυξης της ελληνικής οικονομίας.

Οι διεθνείς οικονομικές συναλλαγές της χώρας επηρεάζουν αποφασιστικά τη διαμόρφωση όρισμένων βασικών μεγεθών και το ρυθμό ανάπτυξης της ελληνικής οικονομίας.

Πρώτο, γιατί ο όγκος των συναλλαγών αυτών σε σχέση με την εγχώρια παραγωγή είναι μεγάλος. 'Η αξία των αγαθών και υπηρεσιών που εισάγονται σάν ποσοστό του ακαθάριστου εγχώριου προϊόντος έφθασε το 1/3 περίπου. Λίγο μικρότερη είναι η αξία των αγαθών και υπηρεσιών που εξαγονται με διάφορες μορφές.

Δεύτερο, γιατί οι δυνατότητες που έχουμε να επηρεάσουμε την εξέλιξη των διεθνών μας συναλλαγών έτσι, ώστε να προλάβουμε τυχόν δυσμενείς αντίκτυπους στην ελληνική οικονομία, είναι πολύ περιορισμένες. Οι εξαγωγές μας, ιδιαίτερα των υπηρεσιών, επηρεάζονται άμεσα από τη διεθνή ζήτηση, που δεν εξαρτάται από μας. Το μεγαλύτερο μέρος από τις εισαγωγές μας αποτελείται από απαραίτητα αγαθά (καύσιμα, πρώτες ύλες, κεφαλαιουχικός εξοπλισμός) που δεν μπορούμε να περικλύψουμε αίσθητά. 'Αλλά, και όπου μιλά τέτοια περικοπή δεν θα δημιουργούσε σοβαρά προβλήματα στην ελληνική οικονομία, είναι πολλές φορές αδύνατη γιατί έρχεται σε αντίθεση με τις διεθνείς συμβατικές μας υποχρεώσεις.

Τρίτο, γιατί με την ένταξη στην Ευρωπαϊκή Οικονομική Κοινότητα οι διενείς συναλλαγές μας θα αυξηθούν ακόμη περισσότερο, συνδεόμενες έτσι πιο στενά τις οικονομικές εξελίξεις στη χώρα με τις αντίστοιχες εξελίξεις στο χώρο της ΕΟΚ. Μετά την προσχώρηση ή 'Ελλάδα θα διατηρήσει ποσοτικούς περιορισμούς έναντι των κρατών μελών μόνο για όρισμένα προϊόντα και για την διάρκεια της μεταβατικής περιόδου, μετά τη λήξη της οποίας όλοι οι περιορισμοί θα καταργηθούν.

'Εναντι τρίτων χωρών θα εφαρμοστούν τα μέτρα απελευθερώσεως των εισαγωγών τα οποία ισχύουν στην ΕΟΚ στα πλαίσια της γενικής εμπορικής της πολιτικής. Ποσοτικοί περιορισμοί θα διατηρηθούν μόνο για όρισμένα προϊόντα που θα συμφωνηθούν με την πράξη της προσχωρήσεως και για τη μεταβατική περίοδο.

Τα σοβαρά προβλήματα που αντιμετωπίζει η παγκόσμια οικονομία και ειδικότερα οι χώρες της ΕΟΚ, από τις οποίες εξαρτώνται περισσότερο οι εξωτερικές μας συναλλαγές, ή περιορισμένη σχετικά επιτυχία των μέτρων που εφαρμόστηκαν για την αντιμετώπιση των προβλημάτων αυτών, καθώς και ή επανελημένη διάψευση των προβλέψεων του πρόσφατου παρελθόντος, δημιουργούν σοβαρή αβεβαιότητα για τις διεθνείς οικονομικές εξελίξεις στο μέλλον.

'Η αβεβαιότητα ως προς τις επιπτώσεις που οι εξελίξεις αυτές μπορεί να έχουν πάνω στην ελληνική οικονομία επιτείνεται από τους κινδύνους που διαγράφονται για αναβίωση προστατευτικών τάσεων στο διεθνές εμπόριο. 'Η ένταξη μας στην Κοινή 'Αγορά, που εξασφαλίζει την ελεύθερη διακίνηση αγαθών και υπηρεσιών ανάμεσα στις χώρες της Κοινότητας και την 'Ελλάδα, περιορίζει σημαντικά τον άμεσο κίνδυνο τέτοιων εξελίξεων, ιδιαίτερα μάλιστα αφού το Κοινό 'Εξωτερικό Δασμολόγιο της ΕΟΚ παρέχει σε πολλά προϊόντα αρκετή προστασία και ή προσφορά ελληνικών προϊόντων είναι μικρή σε σύγκριση με τη συνολική ζήτηση στη μεγάλη αγορά της Κοινότητας. 'Η ένταξη μας όμως δεν μπορεί να αποτρέψει όριστικά όλους τους κινδύνους αφού και οι οικονομίες των χωρών της Κοινότητας εξαρτώνται σε μεγάλο βαθμό από τις διεθνείς ανταλλαγές.

Λόγω της αβεβαιότητας αυτής δεν είναι δυνατό να προβλεφθούν, με ικανοποιητική προσέγγιση, ούτε οι εξελίξεις στις χώρες της Κοινότητας και στη διεθνή οικονομία γενικότερα ούτε και οι επιδράσεις τους στην ελληνική οικονομία κατά την προσεχή πενταετία. Για το λόγο αυτό, ο καθορισμός συγκεκριμένων και μονοσημάντων στόχων για την παραγωγή και τη σύνθεσή της κατά τη διάρκεια του Προγράμματος, δεν είναι ούτε φρόνιμος άλλ' ούτε και δυνατός στο στάδιο αυτό. 'Αντίθετα είναι ανάγκη να αντιμετωπιστεί το ένδεχομένο ενλλακτικών ρυθμών ανάπτυξεως, ανάλογα με την τροπή που θα πάρουν οι διεθνείς οικονομικές εξελίξεις.

1.2. Οι στόχοι για τη ν αύξηση της παραγωγής.

'Ο μακροχρόνιος μέσος ετήσιος ρυθμός ανάπτυξεως της ελληνικής οικονομίας σε σταθερές τιμές (κατά την τελευταία 25ετία), ήταν της τάξεως του 6 %, και αίτητά ψηλότερος σε όρισμένες περιόδους. Μετά από την ελαφρή κάμψη του 1974, ή αύξηση του ακαθάριστου εγχώριου προϊόντος κατά 5,1 % το 1975 και κατά 5,5 % το 1976 φαίνεται πως δεν ήταν αρκετή για να δώσει την απαραίτητη ώθηση στην οικονομία, με αποτέλεσμα τη μείωση της σε επίπεδα χαμηλότερα του 4 % το 1977. 'Αν και οι εξελίξεις του 1977 επηρεάστηκαν αποφασιστικά από τις δυσκολίες στον τομέα των εξαγωγών και από τη μειωμένη γεωργική παραγωγή, δεν παύουν να αποτελούν ένδειξη για τη χαλαρότητα της ανάπτυξεως στα δύο προηγούμενα χρόνια.

Οι πρόσφατες αυτές ενδείξεις, ότι χαμηλοί σχετικά ρυθμοί ανάπτυξεως δεν αρκούν για να κρατήσουν την οικονομία σε σταθερή ανοδική πορεία και ή εξέταση των δυνατοτήτων που έχει ή ελληνική οικονομία για αύξηση της παραγωγής, πείθουν ότι αύξηση του ακαθάριστου εγχώριου προϊόντος με ετήσιο ρυθμό αίσθητά χαμηλότερο από 5 % δεν δημιουργεί προϋποθέσεις για αυτόδυναμη ανάπτυξη. Κατά τη μακροοικονομική έπεξεργασία του Προγράμματος, δοκιμάστηκαν ενλλακτικοί ρυθμοί ανάπτυξεως και ενλλακτικά σχήματα ως προς τη διάρθρωση της παραγωγής και των επενδύσεων, τις εξελίξεις στο ισοζύγιο πληρωμών και τα λοιπά συναφή μεγέθη. 'Από την ανάλυση αυτή προκύπτει ότι, όταν ο ρυθμός ανάπτυξεως σε δεδομένη περίοδο υπολείπεται σημαντικά από το 5 %, οι πόροι που μπορούν να διατεθούν για την κατανάλωση και τις επενδύσεις δεν απορροφούνται στο σύνολό τους. Οι ετήσιες επενδύσεις που χρειάζονται είναι τέτοιες ώστε, σε σύγκριση με το 1977, να αυξάνουν λίγο ή καθόλου. Με στάσιμες βασικά τις επενδύσεις ο μόνος τρόπος να απορροφηθούν οι πόροι είναι ή αύξηση της καταναλώσεως με ρυθμό αίσθητά ψηλότερο από το εισόδημα. Κάτι τέτοιο, εκτός από τα μειονεκτήματα που παρουσιάζει, δεν θά ήταν εύκολο. 'Η ιδιωτική κατανάλωση δεν μπορεί να τεθεί κάτω από άμεσο έλεγχο, ενώ ή γρήγορη αύξηση της δημόσιας καταναλώσεως, σε όλη τη διάρκεια του Προγράμματος, προσκρούει στη δυσχέρεια αντίστοιχης αύξησης των φορολογικών εσόδων. 'Εκτός από αυτό, με τη στασιμότητα στις επενδύσεις ή ζήτηση θά παρουσιάσει χαλαρότητα, σε όρισμένες τουλάχιστον τομείς, και δεν θά δημιουργηθεί αρκετή ώθηση για συνέχιση της ανάπτυξης. Χωρίς την ώθηση αυτή τα κίνητρα για επενδύσεις θά εξασθενήσουν ακόμη περισσότερο, ή αντίστοιχη δαπάνη θά χαμηλώσει, ο ρυθμός ανάπτυξης θά μειωθεί και ή οικονομία διατρέχει τον κίνδυνο να καταλήξει προοδευτικά σε στασιμότητα ή και στην ύφεση.

'Η αναπτυξιακή πολιτική που θά ασκηθεί, θά σχεδιαστεί έτσι, ώστε να προληφθεί ένα τέτοιο ένδεχομένο. Διεθνείς οικονομική αναστάτωση μεγάλων διαστάσεων δεν είναι πιθανή και δεν μπορεί να αποτελέσει βάση για αναπτυξιακό πρόγραμμα. Σε κάθε άλλη περίπτωση ο μέσος ετήσιος ρυθμός ανάπτυξεως της ελληνικής οικονομίας κατά τη διάρκεια του Προγράμματος δεν πρέπει να κατέλθει αίσθητά κάτω από το 5 %, ρυθμός που φαίνεται ότι χρειάζεται για να διατηρηθεί μια συνεχής και ουσιαστική άνοδος.

Αντίθετα αν ο ρυθμός ανάπτυξεως της διεθνούς οικονομίας και ιδιαίτερα των χωρών του Οργανισμού Οικονομικής Συνεργασίας και Ανάπτυξεως επανέλθει στα επίπεδα της δεκαετίας του 1960 (5 % ετήσιως), η ελληνική οικονομία φαίνεται ότι μπορεί να αναπτυχθεί με μέσο ετήσιο ρυθμό αύξησεως του ακαθάριστου εγχώριου προϊόντος, κατά τη διάρκεια του Προγράμματος, ψηλότερο από το 6 %. Οι προϋποθέσεις για ένα τέτοιο ρυθμό υπάρχουν ή μπορούν να εξασφαλιστούν.

Οι προοπτικές που διαγράφονται για τη διεθνή οικονομία και ειδικότερα για τις χώρες της Ευρωπαϊκής Οικονομικής Κοινότητας στο 1978 δεν είναι ιδιαίτερα αισιόδοξες. Με την προϋπόθεση ότι οι εξελίξεις αυτές θα βελτιωθούν στα επόμενα χρόνια, ο ρυθμός ανάπτυξεως της οικονομίας που επιδιώκεται να πραγματοποιηθεί με παράλληλη βελτίωση της διαθρώσεως της παραγωγής, είναι της τάξεως του 6 % ετήσιως. Ο ρυθμός αυτός δεν εξαντλεί πλήρως τις δυνατότητες της ελληνικής οικονομίας, εξασφαλίζει όμως τις προϋποθέσεις για ουσιαστικές βελτιώσεις στη διάρθρωση της παραγωγής και των επενδύσεων, που είναι απαραίτητες για τη συνέχιση γρήγορης ανόδου μετά την περίοδο του Προγράμματος, δημιουργεί ισχυρή ώθηση για αυτοδύναμη ανάπτυξη και δεν θέτει σε κίνδυνο την εσωτερική και την εξωτερική ισορροπία της οικονομίας.

Στην επεξεργασία του Προγράμματος θα διευρυνθούν με κάθε λεπτομέρεια οι προϋποθέσεις και οι συνθήκες που απαιτούνται για να φθάσει ο ρυθμός ανάπτυξεως το 6 %, αν οι διεθνείς οικονομικές εξελίξεις - με τον τρόπο που επηρεάζουν την ελληνική οικονομία - δεν δημιουργήσουν ανυπερβλήτα προσκόμματα, και πάντως για να μην κατέβει κάτω από το 5 % στην αντίθετη περίπτωση.

1.3. Η βελτίωση στη διάρθρωση της παραγωγής.

Όπως σημειώθηκε πιο πάνω, στο στάδιο ανάπτυξεως που βρίσκεται η ελληνική οικονομία, η βελτίωση στη διάρθρωση της παραγωγής προϋποθέτει αύξηση του μεριδίου της μεταποίησης, που είναι συγκριτικά χαμηλό. Εκτός από τη μεταποίηση, άλλοι τομείς που θα μπορούσαν κατ' αρχή να αποτελέσουν τη βάση για την ανάπτυξη είναι η γεωργία, οι κατασκευές, η ναυτιλία και ο τουρισμός. Οι κοινωνικές υπηρεσίες και οι υπηρεσίες αγοράς - εκτός από τη ναυτιλία και τις τουριστικές υπηρεσίες για αλλοδαπούς που αποφέρουν συνάλλαγμα - ακολουθούν την ανάπτυξη και στηρίζονται αυτήν. Οι δυνατότητες όμως της γεωργίας, του τουρισμού και της ναυτιλίας δεν αρκούν για να δώσουν στην οικονομία την απαραίτητη ώθηση, ενώ οι κατασκευές, εκτός από τα άλλα μειονεκτήματά τους σαν βάση για την προώθηση της ανάπτυξεως, οδηγούν σε αδιέξοδο το ισχύον πληρωμών γιατί δεν αυξάνουν τις δυνατότητες για εξαγωγές.

Για τους λόγους αυτούς στόχος είναι, στην περίοδο του Προγράμματος, ο ρυθμός αύξησεως του προϊόντος της μεταποίησης να είναι σημαντικά ψηλότερος από τον αντίστοιχο ρυθμό αύξησεως του εγχώριου προϊόντος, προσεγγίζοντας έτσι τη μακροχρόνια τάση ανάπτυξεως του τομέα. Με τον τρόπο αυτό όχι μόνο θα βελτιωθεί η διάρθρωση της παραγωγής αλλά και θα επιταχυνθεί η ανάπτυξη.

Επειδή η παραγωγή ορισμένων βασικών κλάδων και υποκλάδων της μεταποίησης καλύπτει ή υπερβαίνει ήδη τις ανάγκες της εσωτερικής αγοράς, η ανάπτυξή τους στο εξής θα στηριχθεί κατά κύριο λόγο στις εξαγωγές. Εκτός όμως από αυτό, η ανάπτυξη της μεταποίησης θα βασισθεί τόσο στην υποκατάσταση εισαγωγών όσο και στην ανάπτυξη νέων εξαγωγικών κλάδων.

Η αξιοποίηση εγχώριων πρώτων υλών και ιδίως του μεταλλευτικού πλούτου, η ενίσχυση της πολεμικής βιομηχανίας και η δυνατότητα να αναπτυχθούν ορισμένες μηχανο-

λογικές και χημικές βιομηχανίες εντάσεως εργασίας, ως προς τις οποίες η χώρα φαίνεται να έχει συγκριτικό πλεονέκτημα, προσφέρουν δυνατότητες προς τις κατευθύνσεις αυτές.

Η προσπάθεια όμως ενίσχυσεως της μεταποίησης θα συναντήσει μεγάλα εμπόδια, αν το επίπεδο της διεθνούς ζήτησεως δεν αυξηθεί αρκετά και αν η εμπορική πολιτική, που θα ακολουθηθεί από άλλες χώρες, φέρει σοβαρά προσκόμματα στις εξαγωγές μας.

Όπως ήδη σημειώθηκε, η ένταξή μας στην Ευρωπαϊκή Κοινότητα θα υποβοηθήσει την προσπάθεια προωθήσεως των εξαγωγών και θα εξαλείψει τους κινδύνους επιβολής μονομερών προστατευτικών φραγμών στα ελληνικά προϊόντα στην περιοχή αυτή. Η εξειδίκευση μέσα στα πλαίσια της κοινοτικής αγοράς και η βελτίωση της παραγωγικής διαθρώσεως θα επιτρέψουν την ουσιαστική αύξηση των εξαγωγών ιδιαίτερα μάλιστα αφού τόσο το σημερινό επίπεδο όσο και οι μελλοντικές παραγωγικές δυνατότητες μας είναι μικρά σε σύγκριση με τα μεγέθη της Κοινότητας στο σύνολό τους. Η διαδικασία όμως αυτή απαιτεί χρόνο και οι ευνοϊκές επιδράσεις της θα εκδηλωθούν κυρίως μετά την περίοδο που καλύπτει το Πρόγραμμα.

Αν οι εξελίξεις στη διεθνή οικονομία, και ιδιαίτερα στην Κοινότητα, δεν είναι ευνοϊκές ή ζήτηση και επομένως οι εξαγωγές των βιομηχανικών μας προϊόντων και η παραγωγή στη μεταποίηση δεν θα μπορέσει να αυξηθεί με γρήγορο ρυθμό. Έτσι, η βελτίωση στη διάρθρωση της παραγωγής από πλευράς μεταποίησης θα είναι περιορισμένη. Στην περίπτωση αυτή, και για να μην κατέλθει ο ρυθμός ανόδου αισθητά κάτω από το 5 %, θα προωθηθεί η ανάπτυξη τομέων με τις λιγότερο δυσμενείς επιπτώσεις στη διάρθρωση της παραγωγής (π.χ. κατασκευές). Όπωςδήποτε όμως βασική κατεύθυνση θα είναι ανεξάρτητα από το ρυθμό αύξησεως της παραγωγής - να δοθεί η μεγαλύτερη δυνατή ώθηση στη μεταποίηση. Η χρησιμοποίηση άλλων κλάδων, πέρα από το επιθυμητό όριο, σαν βάση για την προώθηση της ανάπτυξεως, θα αποτελέσει λύση ανάγκης και άμυνα σε διεθνείς οικονομικές εξελίξεις, που μπορεί να οδηγήσουν την οικονομία σε ύφεση και ανεργία.

Νέα κίνητρα για την ενίσχυση των βιομηχανικών επενδύσεων και της περιφερειακής ανάπτυξεως έχουν εξαγγελθεί πρόσφατα. Άλλοι τρόποι για την προώθηση του τομέα της μεταποίησης θα αποτελέσουν αντικείμενο λεπτομερούς μελέτης κατά την κατάρτιση του Προγράμματος.

2. Η ΔΙΑΘΕΣΗ ΤΩΝ ΕΘΝΙΚΩΝ ΠΟΡΩΝ

2.1. Ο σχηματισμός κεφαλαίου.

Η αύξηση του εισοδήματος με μέσο ετήσιο ρυθμό 6 % και η βελτίωση της διαθρώσεως του παραγωγικού δυναμικού κατά τη διάρκεια του Προγράμματος προϋποθέτουν ρυθμό αύξησεως των επενδύσεων πάγιου κεφαλαίου κατά 50 % περίπου ψηλότερο και σημαντικές μεταβολές στη σύνθεσή τους, με αύξηση του μεριδίου της μεταποίησης. Η επιτάχυνση του ρυθμού αύξησεως των επενδύσεων δεν φαίνεται να συναντά σοβαρές δυσκολίες ως προς την εξεύρεση των αναγκαίων πόρων. Αντίθετα η ουσιαστική αύξηση της συμμετοχής της μεταποίησης στο σύνολο των επενδύσεων δυσχεραίνεται από τα σοβαρά προβλήματα που δημιουργήσαν οι πρόσφατες οικονομικές εξελίξεις στον τομέα αυτόν.

Η χαλάρωση της ζήτησεως βιομηχανικών προϊόντων, που εκδηλώθηκε μετά την πρόσφατη διεθνή ύφεση, επηρέασε πτωτικά την αποδοτικότητα των κεφαλαίων και απάμβλυνε την αποτελεσματικότητα των κινήτρων για επενδύσεις. Αυτό, σε συνδυασμό με την αβεβαιότητα που επικράτησε σχετικά με την έκταση και τη διάρκεια της ύφεσεως, οδήγησε σε στασιμότητα τις ιδιωτικές βιομηχανικές επενδύσεις. Έτσι, για την ουσιαστική ανάκαμψη των επενδύσεων στη μεταποίηση, προϋπόθεση είναι η σημαντική βελτίωση των προοπτικών αύξησεως της ζήτησεως και της αποδοτικότητας των κεφαλαίων. Τα νέα βιομηχανικά κίνητρα αποσκοπούν ακριβώς

στη βελτίωση των επιχειρηματικών προσδοκιών και στη δημιουργία ευνοϊκού κλίματος για την ουσιαστική αναζωογόνηση της επενδυτικής δραστηριότητας στον τομέα αυτόν.

Η βελτίωση της κατανομής των επενδύσεων προς την κατεύθυνση των έργων οικονομικής και κοινωνικής υποδομής δεν παρουσιάζει προβλήματα ζητήσεως, δεδομένου ότι τις επενδύσεις αυτές αναλαμβάνει ο δημόσιος τομέας αλλά και συνδέονται με την ανάπτυξη συλλογικών υπηρεσιών και αγαθών που προσφέρονται από το κράτος. Οι κυριότεροι περιοριστικοί παράγοντες των δημοσίων επενδύσεων είναι οι δυνατότητες χρηματοδότησεως, που έχουν περιοριστεί μετά το 1973 από τις αυξημένες δημόσιες καταναλωτικές δαπάνες για την άμυνα και τις κοινωνικές υπηρεσίες, και οι αδυναμίες του κρατικού μηχανισμού από πλευράς σχεδιασεως και εκτελέσεως των σχετικών έργων.

Εξάιρεση στις δυσχέρειες που αντιμετωπίζει ο σχηματισμός κεφαλαίου τα τελευταία χρόνια αποτελεί η οικοδομική δραστηριότητα, που διατηρεί πάντα το δυναμισμό της και εύκολα μπορεί να αυξηθεί, όταν παρέχεται η αναγκαία πιστοδότηση. Ο κλάδος όμως αυτός, παρά το γεγονός ότι στο μεγάλο μέρος του ικανοποιεί μία σημαντική κοινωνική ανάγκη, παρουσιάζει, αν ληφθούν υπόψη οι άλλες αναπτυξιακές προτεραιότητες, υπερβολική ανάπτυξη με δυσμενείς επιπτώσεις στη διάρθρωση της παραγωγής και στον πληθωρισμό.

Αν και βασικός στόχος του Προγράμματος είναι η επιτάχυνση του ρυθμού αύξησης των επενδύσεων πάγιου κεφαλαίου, στην πιο δυσμενή περίπτωση όπου ο μέσος ετήσιος ρυθμός άνοδου κατά τη διάρκεια του Προγράμματος δεν θα ξεπεράσει το 5 % και οι εξαγωγές βιομηχανικών προϊόντων θα διαμορφωθούν σε χαμηλά επίπεδα, αποθαρρύνοντας έτσι τις επενδύσεις στον κλάδο, ο ρυθμός σχηματισμού κεφαλαίου δεν θα μπορεί να υπερβεί αισθητά τον αντίστοιχο ρυθμό αύξησης της παραγωγής και αναγκαστικά θα στηριχθεί περισσότερο στους μη βιομηχανικούς τομείς. Όπως αναφέρθηκε πιο πάνω, μία τέτοια διέξοδος είναι λιγότερο επιθυμητή, γιατί δεν συμβάλλει στη βελτίωση της διαθώσεως της παραγωγής που επιδιώκεται, και θα υιοθετηθεί μόνο σαν λύση ανάγκης, για να προληφθεί ο κίνδυνος να εισέλθει η οικονομία σε φάση προοδευτικής κάμψεως.

Ένα από τα κυριότερα αντικείμενα της παραπέρα έπεξεργασίας του Προγράμματος θα είναι η μελέτη των μέτρων και των μεθόδων που θα χρησιμοποιηθούν για να ενθαρρυνθούν οι επενδύσεις γενικότερα και ιδιαίτερα στη μεταποίηση, και για να μη μειωθούν στη χειρότερη περίπτωση, κάτω από το κρίσιμο όριο που χρειάζεται για να εξασφαλιστεί η σταθερή άνοδος της οικονομίας.

2.2. Η κατανάλωση.

Για να εξασφαλισθούν οι πόροι που χρειάζονται, ώστε να πραγματοποιηθεί ρυθμός ανάπτυξεως της τάξεως του 6 % ετησίως, πρέπει να μειωθεί ελαφρά ή συμμετοχή της καταναλώσεως στους διαθέσιμους πόρους, που είχε αυξηθεί απότομα στα πρόσφατα χρόνια για τους λόγους που αναφέρθηκαν πιο πάνω. Στη χειρότερη περίπτωση, που η απορροφητικότητα της οικονομίας σε επενδύσεις θα είναι περιορισμένη, ή συμμετοχή της καταναλώσεως θα διαμορφωθεί σε ψηλότερα επίπεδα και ίσως να χρησιμοποιηθεί, ως ένα πολύ μικρό βαθμό σαν όργανο για την τόνωση της ζητήσεως. Και στις δύο περιπτώσεις η δημόσια κατανάλωση θα αυξηθεί ταχύτερα από την ιδιωτική, λόγω της εμφάσεως που θα δίνει το Πρόγραμμα στην αύξηση της παραγωγής συλλογικών αγαθών και υπηρεσιών. Βέβαια, η ενθάρρυνση της καταναλώσεως σε μίαν αναπτυσσόμενη οικονομία, για να τονωθεί έτσι η ζήτηση και να επιτευχθεί ένα ελάχιστος επιθυμητός ρυθμός στην αύξηση της παραγωγής δεν είναι ιδιαίτερα επιθυμητή. Βασικός στόχος είναι το αντίθετο, η τόνωση δηλαδή των επενδύσεων και η συγκράτηση της καταναλώσεως. Στο στάδιο αυτό όμως της έπεξεργασίας του Προγράμματος δεν μπορεί να αποκλεισθεί εντελώς ένα τέτοιο ενδεχόμενο. Γι'

αυτό, στην παραπέρα έπεξεργασία του Προγράμματος θα διαμορφωθούν τα κατάλληλα μέτρα τόσο για τη συγκράτηση της καταναλώσεως, πράγμα που είναι και το πιο πιθανό να χρειαστεί, όσο και για την ελαφρά τόνωσή της στην αντίθετη περίπτωση, ώστε να είναι δυνατή η αντιμετώπιση όλων των ενδεχομένων.

3. Η ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ

3.1. Έξελξεις και προοπτικές.

Η Ελλάδα δεν αντιμετωπίζει τα σοβαρά προβλήματα ανεργίας που έχουν δημιουργηθεί στις δυτικές χώρες από τις πρόσφατες δυσμενείς οικονομικές εξελίξεις. Είναι όμως φανερό ότι, αν ο ρυθμός ανάπτυξεως δεν επιταχυνθεί αλλά εξακολουθήσει να παραμένει στα σχετικά χαμηλά επίπεδα που παρατηρήθηκαν τα τελευταία χρόνια, η εξασφάλιση ικανοποιητικού βαθμού απασχολήσεως του εργατικού δυναμικού και ιδιαίτερα των νέων μπορεί να συνταχθεί σημαντικές δυσκολίες.

Η αναμενόμενη παλιννόστηση ελλήνων εργατών από το εξωτερικό και το απόθεμα εργατικού δυναμικού που συγκαλύπτει η υποαπασχόληση θα αυξήσουν την προσφορά εργασίας. Από την άλλη μεριά, η ανάγκη αύξησης της παραγωγικότητας, ιδιαίτερα με την προοπτική και της επίκειμενης εντάξεώς μας στην Ευρωπαϊκή Κοινότητα, συνεπάγεται αυξημένη χρησιμοποίηση κεφαλαίου ανά μονάδα εργασίας που μειώνει έτσι τη ζήτηση εργασίας.

Εκτός από τα παραπάνω, σημαντικός αριθμός από τους νεοεισερχομένους στο εργατικό δυναμικό είναι απόφοιτοι λυκείου ή θεωρητικών πανεπιστημιακών σχολών και ζητούν απασχόληση σε όρισμένους μόνο τομείς και επαγγέλματα, όπου η προσφορά θέσεων είναι συγκριτικά περιορισμένη. Τα άτομα αυτά δεν είναι διατεθειμένα να δεχθούν εργασία σε άλλα επαγγέλματα. Έτσι, ενώ η ζήτηση υπερβαίνει την προσφορά εργασίας σε όρισμένα επαγγέλματα και οδηγεί μερικές φορές στη χρησιμοποίηση ξένων εργατών σε περιορισμένη έκταση, δημιουργείται κλαδική ανεργία στα επαγγέλματα που θεωρούνται πιο έλκυστικά. Η έμφαση που δίνεται τελευταία στην ανώτερη τεχνική εκπαίδευση προβλέπεται ότι σταδιακά θα επηρεάσει ευνοϊκά την σύνθεση των νεοεισερχομένων στο εργατικό δυναμικό από άποψη ειδικοεύσεως, ώστε να απαμβλυνθεί το πρόβλημα αυτό.

Τέλος, δυσκολίες για την πλήρη απασχόληση του εργατικού δυναμικού δημιουργούνται και από την περιορισμένη κινητικότητα των εργαζομένων μεταξύ των διαφόρων παραγωγικών δραστηριοτήτων και περιοχών της χώρας, η οποία οφείλεται στην έλλειψη πληροφόρησης και στην ατελή οργάνωση της αγοράς εργασίας γενικότερα. Εξαιτίας της περιορισμένης αυτής κινητικότητας είναι δυνατό να υπάρχουν άνεργοι σε όρισμένους κλάδους ή σε όρισμένες περιοχές, ενώ θα μπορούσαν να απασχοληθούν άλλου πολύ εύκολα.

Με βάση την προβλεπόμενη αύξηση του εργατικού δυναμικού, τις νέες ευκαιρίες απασχολήσεως, που είναι πιθανό να δημιουργηθούν ανάλογα με την αύξηση της παραγωγής, και τις συνθήκες που επικρατούν στην αγορά εργασίας, υπολογίζεται ότι ο στόχος του Προγράμματος για πλήρη απασχόληση του εργατικού δυναμικού μπορεί να επιτευχθεί σε ικανοποιητικό βαθμό, εφόσον ο ρυθμός ανάπτυξεως φθάσει στο 6 % το χρόνο. Αντίθετα, στην περίπτωση που ο ρυθμός άνοδου θα περιοριστεί σε επίπεδα χαμηλότερα από το 5 % λόγω δυσμενών διεθνών συνθηκών, η εξασφάλιση πλήρους παραγωγικής απασχολήσεως είναι πιθανό να αντιμετωπίσει δυσκολίες ιδιαίτερα για όρισμένες κατηγορίες του εργατικού δυναμικού.

3.2. Κατευθύνσεις πολιτικής, για την εξασφάλιση ικανοποιητικού βαθμού απασχολήσεως του εργατικού δυναμικού.

Στην περίπτωση που θα επιτευχθεί μέσος ρυθμός ανάπτυξεως 6 % το χρόνο, η προσπάθεια της πολιτικής για την

άπασχόληση θα στραφεί κυρίως προς την εξασφάλιση ισορροπίας προσφορής και ζήτησης στις επιμέρους αγορές εργασίας. Τα μέτρα που θα ληφθούν συνδέονται με το μηχανισμό διαμορφώσεως της άμοιβής της εργασίας, την κινητικότητα του εργατικού δυναμικού, τα εκπαιδευτικά προγράμματα ταχύρρυθμης επιμορφώσεως και επαγγελματικού αναπροσανατολισμού και την επέκταση και ενίσχυση της τεχνικής εκπαίδευσής.

Για να ενισχυθεί ο ρόλος των άμοιβών στην εξισορρόπηση της προσφοράς και ζήτησης εργασίας, θα καταβληθεί προσπάθεια σταδιακής αύξησης των άμοιβών, όχι μόνο απόλυτα αλλά και σχετικά, στις περιπτώσεις εκείνες που η προσφορά εργασίας υπολείπεται από τη ζήτηση. Με τον τρόπο αυτό εξυπηρετείται ο στόχος όχι μόνο της πλήρους απασχόλησης αλλά και της ανεπόμενης αύξησης της παραγωγής.

Μεταξύ των μέτρων που εξετάζονται για την αύξηση της κινητικότητας του εργατικού δυναμικού περιλαμβάνονται η κατάρριση όρισμένων θεσμικών εμποδίων που δυσκολεύουν τη μόνιμη ή την προσωρινή μετακίνηση και συνδέονται με φορολογικές ρυθμίσεις, με την κοινωνική ασφάλιση και με όρισμένες αδυναμίες στην οργάνωση της αγοράς εργασίας. Θα μελετηθεί επίσης η παροχή διάφορων οικονομικών κινήτρων για τη μετακίνηση του εργατικού δυναμικού προς επιθυμητές κατευθύνσεις και περιοχές. Στα πλαίσια αυτά εντάσσονται και τα μέτρα που εξαγγέλθηκαν πρόσφατα για την επιδότηση από το κράτος όρισμένων δαπανών των μετακινούμενων εργατών. Με τα κίνητρα αυτά θα επιδιωχθεί βασικά η αποθάρρυνση της μόνιμης εγκαταστάσεως στην περιοχή Πρωτευούσης και στη Θεσσαλονίκη και η ενίσχυση της μετακινήσεως προς τις μικρές επαρχιακές πόλεις. Ακόμη, με άμεσα οικονομικά κίνητρα θα διευκολυνθεί η πρόσκαιρη μετακίνηση εργαζομένων για την κάλυψη εποχικών αναγκών σε εργασίες στο γεωργικό τομέα και στον τουρισμό. Τέλος, θα ληφθούν τα αναγκαία μέτρα για την εισαγωγή όρισμένων θεσμών και συστημάτων στην αγορά εργασίας που έχουν ήδη υιοθετηθεί από την ΕΟΚ.

Στην περίπτωση που, εξαιτίας των διεθνών συνθηκών, ο ρυθμός ανάπτυξης θα περιορισθεί στο 5 %, πρόσθετη μέριμνα της πολιτικής για την απασχόληση θα είναι η αντιμετώπιση του ενδεχόμενου εμφανίσεως ανεργίας. Η μεθόδευση των συγκεκριμένων μέτρων που θα ληφθούν για τη βελτίωση της λειτουργίας της αγοράς εργασίας και την πρόληψη ανεργίας θα αποτελέσει αντικείμενο λεπτομερούς επεξεργασίας κατά την κατάρτιση του Προγράμματος.

IV. Η ΕΞΑΣΦΑΛΙΣΗ ΕΣΩΤΕΡΙΚΗΣ ΚΑΙ ΕΞΩΤΕΡΙΚΗΣ ΙΣΟΡΡΟΠΙΑΣ

1. ΓΕΝΙΚΑ

Η διατήρηση του ρυθμού άνοδου των τιμών σε ψηλά επίπεδα στα τελευταία πέντε χρόνια απειλεί να καταστήσει τον πληθωρισμό μακροχρόνιο πρόβλημα, με αποτέλεσμα την ενίσχυση των πληθωριστικών προσδοκιών. Οι διάφορες κοινωνικές ομάδες, στην προσπάθειά τους να προλάβουν τη διάβρωση των εισοδημάτων τους από τον πληθωρισμό που αναμένεται, προβάλλουν αξιώσεις που ενισχύουν ακόμη περισσότερο την άνοδο των τιμών.

Κάτω από τις συνθήκες αυτές η πραγματοποίηση των βασικών αναπτυξιακών στόχων του Προγράμματος καθίσταται ιδιαίτερα δυσχερής. Συνέχιση της αύξησης του ρυθμού του πληθωρισμού πάνω από ένα επίπεδο θα καταστήσει αδύνατη την επίτευξη των επιθυμητών ρυθμών ανάπτυξης.

Ο πληθωρισμός αν δεν τιθασευθεί θα επηρεάσει δυσμενώς την αποταμίευση και τη δημιουργία νέου κεφαλαίου και θα υπονομεύσει τη διεθνή ανταγωνιστικότητα των προϊόντων μας. Θα στρέψει τους πόρους σε λιγότερο αποδοτικές χρήσεις και θα επηρεάσει δυσμενώς τη διανομή του εισοδήματος και του πλούτου. Θα δημιουργήσει σοβαρή ανεργία

κάνοντας το πρόβλημα αντιμετώπισης του πληθωρισμού ακόμη δυσκολότερο με πολύ δυσμενείς επιπτώσεις για την εθνική αναπτυξιακή προσπάθεια της χώρας.

Επιδιώξη να τιθασευθεί ο πληθωρισμός με βάση μόνο τη δημοσιονομική και τη νομισματική πολιτική δεν θα είναι αποτελεσματική. Ο έλεγχος των πληθωριστικών πιέσεων και η αποκλιμάκωση των πληθωριστικών προσδοκιών θα επιδιωχθεί με το συνδυασμό της νομισματικής και δημοσιονομικής πολιτικής και της πολιτικής τιμών και εισοδημάτων. Έτσι ενώ θα εξασφαλίζονται οι απαραίτητοι χρηματικοί πόροι για την οικονομική επέκταση, η ποσότητα του χρήματος θα προσαρμόζεται στους επιδιωκόμενους ρυθμούς άνοδου του πληθωρισμού. Αυτό θα συμβάλει στη δημιουργία του κατάλληλου ψυχολογικού κλίματος, ώστε να εξουδετερωθούν οι αποσταθεροποιητικές προσδοκίες, και στη μείωση του πληθωρισμού, με αποτέλεσμα την ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας της οικονομίας στο εξωτερικό και την επιτάχυνση της ανάπτυξης.

2. TIMES ΚΑΙ ΕΙΣΟΔΗΜΑΤΑ

2.1. Έξελξεις, προβλήματα και προοπτικές.

Από τις εξελίξεις των τιμών στην τελευταία διετία φαίνεται ότι ο πληθωρισμός στη χώρα τείνει να σταθεροποιηθεί σε επίπεδα σημαντικά ψηλότερα από το μέσο όρο πληθωρισμού των χωρών του Οργανισμού Οικονομικής Συνεργασίας και Ανάπτυξης και της Ευρωπαϊκής Οικονομικής Κοινότητας. Ειδικότερα, στα δύο τελευταία χρόνια η άνοδος των τιμών καταναλωτού στην Ελλάδα έφθασε το 12,7 % και ήταν 3,2 ποσοστιαίες μονάδες μεγαλύτερη από τον αντίστοιχο μέσο όρο άνοδου στις χώρες της ΕΟΚ (9,5 %) και 4,7 ποσοστιαίες μονάδες από τις χώρες του ΟΟΣΑ (8,0 %). Η διατήρηση και η ενδεχόμενη αύξηση της αποκλίσεως αυτής στο ρυθμό πληθωρισμού θα δημιουργήσει σοβαρά προβλήματα στην προσπάθεια επιτάχυνσης του ρυθμού ανάπτυξης της οικονομίας, λόγω των δυσμενών επιπτώσεων που θα έχει στη διεθνή ανταγωνιστικότητα των ελληνικών προϊόντων.

Από τη μέχρι τώρα ανάλυση των αιτίων της άνοδου των τιμών προκύπτει ότι τουλάχιστον στο 1977, τα αίτια αυτά έχουν περισσότερο εσωτερική παρά εξωτερική προέλευση και συνδέονται περισσότερο με το κόστος παρά με τη ζήτηση. Ειδικότερα κατά το 1977, η αύξηση των τιμών των εισαγωγών εκτιμάται ότι περιορίστηκε σε επίπεδα κάτω του 10 % με αποτέλεσμα να μειωθεί η επίδραση αυτού του παράγοντα κόστους πάνω στον εγχώριο πληθωρισμό. Επίσης η άνοδος της συνολικής ζήτησης και οικονομικής δραστηριότητας διαμορφώθηκε σε χαμηλά σχετικά επίπεδα που δεν δικαιολογούν ύπαρξη πληθωρισμού ζήτησης στο σύνολο της οικονομίας. Βέβαια η έξαρση της ζήτησης που παρατηρείται τελευταία σε όρισμένους τομείς και ιδιαίτερα στον τομέα των κατοικιών, δημιουργεί καταστάσεις υπερβάλλουσας ζήτησης σε όρισμένους κλάδους παραγωγής και στενότητες για όρισμένες ειδικεύσεις εργασίας, καταστάσεις που προκαλούν πληθωριστικές πιέσεις, οι οποίες βαθμιαία διαχέονται σ' ολόκληρη την οικονομία.

Από πλευράς κόστους ο σημαντικότερος παράγοντας που συμβάλλει στη διατήρηση ψηλού ρυθμού πληθωρισμού, ιδιαίτερα για τους τομείς παραγωγής αγαθών, φαίνεται ότι είναι το κόστος εργασίας. Υπολογίζεται, ότι για το σύνολο της οικονομίας ο ρυθμός άνοδου της μέσης άμοιβής της εργασίας ήταν κατά μέσο όρο την τελευταία διετία της τάξεως του 20 % σε σύγκριση με 12,7 % των τιμών και 2,5 % - 3 % της παραγωγικότητας. Ένας άλλος παράγοντας, που βοήθησε στην άνοδο των τιμών τα τελευταία χρόνια, είναι η αύξηση των έμμεσων φόρων.

Στον τομέα των υπηρεσιών και ιδιαίτερα στον τομέα της διακινήσεως των αγαθών και στα έλευθρια επαγγέλματα, σημαντικός ρόλο στη διαδικασία του πληθωρισμού φαίνεται

ότι παίζουν και τα κέρδη και εισοδήματα. Ειδικότερα οι όλιγοπωλιακές συνθήκες της αγοράς και γενικότερα οι συνθήκες άτελους ανταγωνισμού, που υπάρχουν σε όρισμένες κατηγορίες υπηρεσιών, σε συνδυασμό με την εκτεταμένη φοροδιαφυγή, επιτρέπουν τη δημιουργία υπερβολικών κερδών, που ενισχύουν άμεσα την άνοδική τάση των τιμών και έμμεσα τις πληθωριστικές πιέσεις στην οικονομία κατά την ανάζητηση ασφαλούς τρόπου επενδύσεώς τους.

Η αύξηση της άμοιβής της εργασίας με ρυθμό ταχύτερο από ότι επιτρέπει η άνοδος της παραγωγικότητας και δικαιολογεί η αύξηση των τιμών, πραγματοποιήθηκε στα πλαίσια της πολιτικής βελτιώσεως της συμμετοχής των εργαζομένων στο έθνικό εισόδημα, η οποία στην περίοδο της έπταετίας είχε μειωθεί σημαντικά. Η πολιτική ταχείας αναδιανομής του εισοδήματος, αν και κοινωνικά επιθυμητή, δεν μπορεί να συνεχισθεί με τον ίδιο ρυθμό, χωρίς να θέσει σε κίνδυνο την προσπάθεια επιταχύνσεως του ρυθμού ανάπτυξεως και δημιουργίας συνθηκών που θα καταστήσουν περισσότερο αυτοδύναμη τη μακροχρόνια ανάπτυξη της χώρας.

2.2. ΟΙ ΒΑΣΙΚΕΣ ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΕΙΣ ΤΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΓΙΑ ΤΙΣ ΤΙΜΕΣ ΚΑΙ ΤΑ ΕΙΣΟΔΗΜΑΤΑ.

Οι προοπτικές για τις εξελίξεις των διεθνών τιμών στο άμεσο μέλλον είναι μάλλον ευνοϊκές. Ειδικότερα, κατά τα επόμενα ένα ή δύο χρόνια προβλέπεται σταθεροποίηση ή μικρή αύξηση των τιμών των βασικών πρώτων ύλων και του άργου πετρελαίου και σημαντική επιβράδυνση των τιμών των βιομηχανικών προϊόντων. Στόν έσωτερικό τομέα, εντούτοις, οι προοπτικές είναι λιγότερο ευνοϊκές. Πιο συγκεκριμένα, η τάση που παρατηρείται τελευταία σε όρισμένες κατηγορίες εργαζομένων, να διεκδικούν αυξήσεις που δεν δικαιολογούνται από την αύξηση της παραγωγικότητας και των τιμών, όχι μόνο οδηγεί σε άμεση αύξηση των τιμών αλλά τροφοδοτεί και την πληθωριστική ψυχολογία και καλλιεργεί προσδοκίες που καθιστούν δύσκολη την άναστολή της διαδικασίας του πληθωρισμού.

Βασική επιδίωξη του Προγράμματος είναι η σταδιακή μείωση του ρυθμού άνοδου των τιμών σε επίπεδο παραπλήσιο με κείνο των χωρών της ΕΟΚ. Τουτό είναι απαραίτητο για τη βελτίωση της ανταγωνιστικότητας της οικονομίας στη διεθνή αγορά και την ενίσχυση των προσδοκιών για παράπερα αποκλιμάκωση του πληθωρισμού.

Για την πράγματοποίηση της επιδίωξεως αυτής μελετάται η εφαρμογή πολιτικής τιμών και εισοδημάτων που θα συμβάλλει, τόσο στη δικαιότερη διανομή του εισοδήματος και στη μείωση του ανταγωνισμού μεταξύ των διάφορων κοινωνικών ομάδων για την αύξηση του μεριδίου τους στο έθνικό εισόδημα σε βάρος άλλων κοινωνικών ομάδων, όσο και στην εξασφάλιση ισορροπίας μεταξύ προσφοράς και ζήτησεως στις επιμέρους αγορές προϊόντων και εργασίας.

Ειδικότερα η πολιτική για τις τιμές και τα εισοδήματα θα στηρίζεται σε κανόνες, οι οποίοι θα εξασφαλίζουν σταθερή αύξηση των πραγματικών άμοιβών και μείωση των πληθωριστικών πιέσεων στην οικονομία, ενώ παράλληλα θα επιτυγχάνεται μείωση της ανισοκατανομής του εισοδήματος και θα ενισχύεται η κινητικότητα της εργασίας μεταξύ έναλλακτικών άπασχολήσεων. Συγκεκριμένα, ως προς τα εισοδήματα, η πολιτική που θα ακολουθείται επιδιώκει την άναπροσαρμογή των χρηματικών άμοιβών σύμφωνα με την άνοδο των τιμών και της παραγωγικότητας υπό όρισμένες προϋποθέσεις. Η παραγωγικότητα θα μετρίεται από την αύξηση του έθνικού εισοδήματος. Θα λαμβάνεται δηλαδή υπόψη η ευνοϊκή ή δυσμενής επίδραση των μεταβολών των όρων έμπορίου στο έθνικό προϊόν. Επίσης θα λαμβάνονται υπόψη τα ειδικά προγράμματα για την ενίσχυση των χαμηλών εισοδημάτων και τη στήριξη του άγροτικού εισοδήματος. Υπολογίζεται, ότι η διαφορά μεταξύ των ρυθμών άναπροσαρμογής των χρηματικών άμοιβών αυτής της πολιτικής και εκείνης που ακολουθήθηκε κατά τα τελευταία χρόνια είναι

τέτοιας εκτάσεως, ώστε να αποκλιμακωθούν οι πληθωριστικές πιέσεις. Έτσι, ενώ θα επιτυγχάνεται ταχύτερη αύξηση των χαμηλών εισοδημάτων και σταθερότητα του μεριδίου της εργασίας στο έθνικό εισόδημα, θα ενισχύονται οι προσδοκίες για αποκλιμάκωση του πληθωρισμού. Παράλληλα θα καταβάλλεται ιδιαίτερη προσπάθεια να μη διαταραχθούν σημαντικά οι σχετικοί μισθοί, ώστε να εξασφαλιστεί η άναγκαία προσφορά εργασίας για όλους τους κλάδους της οικονομίας.

Άναφορικά με τις τιμές και τα κέρδη, η πολιτική θα επιδιώκει τη συγκράτηση των τιμών στους περισσότερο δυναμικούς κλάδους, όπου η παραγωγικότητα αυξάνεται γρηγορότερα, ώστε το μέσο επίπεδο των τιμών να άνέρχεται με βραδύτερο ρυθμό. Για τα προϊόντα που παίζουν βασικό ρόλο στη διαμόρφωση του δείκτη τιμών καταναλωτή, θα διατηρηθεί και θα ενισχυθεί το σημερινό σύστημα έποπτείας τιμών, όπως άλλωστε γίνεται και στις χώρες της Κοινότητας, ενώ για τα προϊόντα που αποτελούν βασικές εισροές στην παραγωγή άλλων αγαθών, η άνακοίνωση και αιτιολόγηση των αυξήσεων των τιμών προς τις άρμόδιες κρατικές υπηρεσίες θα είναι υποχρεωτική. Παράλληλα με τα μέτρα αυτά, με τα όποια επιδιώκεται η άπορρόφηση μέρους του κόστους από την παραγωγικότητα και η μεταφορά του όφελους από την αύξηση της παραγωγικότητας στον καταναλωτή, η πολιτική τιμών θα επιδιώκει την άρση των όλιγοπωλιακών καταστάσεων και γενικότερα των άτελειών της αγοράς στους τομείς της παραγωγής και τις διακινήσεως των αγαθών, ώστε να περιορίζονται οι δυνατότητες διαμορφώσεως των κερδών σε επίπεδα ψηλότερα από κείνα που δικαιολογεί η όμαλή λειτουργία της αγοράς.

Στα πλαίσια της προετοιμασίας του τελικού Προγράμματος θα μελετηθούν και θα προταθούν οι άναγκαίες θεσμικές μεταβολές για τη δημιουργία ενός πιο άποτελεσματικού μηχανισμού έφαρμογής της παραπάνω πολιτικής τιμών και εισοδημάτων.

3. ΤΟ ΙΣΟΖΥΓΙΟ ΠΛΗΡΩΜΩΝ

3.1. ΈΞΕΛΙΞΕΙΣ, ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΚΑΙ ΠΡΟΟΠΤΙΚΕΣ.

Παρά τον τετραπλασιασμό της συναλλαγματικής δαπάνης για εισαγωγές υγρών καυσίμων, μετά την ενεργειακή κρίση, και τις μεγάλες έκτακτες συναλλαγματικές δαπάνες για εισαγωγές άμυντικού όπλισμού, η Έλλάδα κατάφερε να εξισορροπήσει τις έξωτερικές συναλλαγές της, χωρίς τη δημιουργία σοβαρής άνεργείας και τη μεγάλη πτώση στο ρυθμό άνόδου, που παρατηρήθηκε σε άλλες ευρωπαϊκές χώρες, και χωρίς την προσφυγή σε υπέρμετρο έξωτερικό δανεισμό. Η ικανοποιητική αυτή εξέλιξη όφείλεται κατά κύριο λόγο στην άξιόλογη σταθερότητα και το δυναμισμό που έδειξαν οι άδηλοι πόροι και η αυτόνομη εισροή κεφαλαίων που συνδέεται μ' αυτούς.

Έντούτοις παράλληλα με την ικανοποιητική αυτή εξέλιξη, σημειώθηκε άνακοπή της τάσεως βελτιώσεως του έμπορικού ισοζυγίου που είχε διαφανεί στα πρώτα χρόνια της δεκαετίας του 1970, με άποτέλεσμα να ύθυνθεί το βασικό διαρθρωτικό πρόβλημα του έμπορικού ισοζυγίου. Η δυσμενής αυτή εξέλιξη όφείλεται κατά κύριο λόγο στη μεγάλη χειροτέρευση των όρων έμπορίου, που προκλήθηκε από την άνοδο της τιμής του άργου πετρελαίου και τη διεθνή ύφεση, που επηρέασε δυσμενώς τις εξαγωγές. Συνδέεται όμως και με όρισμένες εξελίξεις στις εισαγωγές, που, αν συνεχισθούν, θα δυσχεράνουν τις προσπάθειες βελτιώσεως του έμπορικού ισοζυγίου, ενώψει μάλιστα και της εντάξεως της χώρας στην ΕΟΚ. Πιο συγκεκριμένα, τελευταία φαίνεται ότι σημειώνεται σημαντική αύξηση της όριακής ροπής για εισαγωγές, σε αντίθεση με ότι θα περίμενε κανένας σε περίοδο σχετικής χαλαρώσεως της οικονομικής δραστηριότητας. Το φαινόμενο αυτό συνδέεται βέβαια με τη διεθνή ανταγωνιστικότητα των ελληνικών προϊόντων, αλλά φαίνεται ότι σχετίζεται και

με όρισμένες διαρθρωτικές μεταβολές που σημειώνονται στην κατανάλωση. Έτσι παρατηρείται αύξηση στη ζήτηση όρισμένων κατηγοριών αγαθών που δεν παράγονται στη χώρα, όπως αυτοκίνητα, συστήματα αναπαγωγής ήχου και διάφορα ηλεκτρονικά όργανα.

Οι προοπτικές αύξησης των συναλλαγματικών εσόδων της οικονομίας στην προσεχή πενταετία μπορούν να χαρακτηρισθούν μάλλον ευνοϊκές. Ειδικότερα η άνοχη που επιδεικνύουν οι άδελφοι πόροι στη συνεχιζόμενη ακόμη διεθνή οικονομική ύφεση και η μεγαλύτερη διαφοροποίησή τους, τόσο από την πλευρά των πηγών όσο και από την πλευρά των περιοχών, σε σχέση και με την έντονη δραστηριότητα που αναπτύσσουν οι ελληνικές τεχνικές εταιρίες στις χώρες της Μέσης Ανατολής και της Αφρικής, αποτελούν ενδείξεις του δυναμισμού και των δυνατοτήτων που υπάρχουν για παραπέρα ανάπτυξη τους. Επίσης, μέσα στο γενικότερο κλίμα προστατευτισμού και αβεβαιότητας που υπάρχει στη διεθνή οικονομία, η επικείμενη ένταξη της χώρας στην Κοινότητα θα αποτελέσει σημαντικό παράγοντα ενισχύσεως της εξαγωγικής δραστηριότητας. Εξάλλου οι δυνατότητες αύξησης των εξαγωγών προς τις χώρες της Αφρικής και κυρίως της Μέσης Ανατολής διευρύνονται συνεχώς, λόγω του ψηλού ρυθμού αύξησης των εισαγωγών τους.

Η ένταξη της χώρας στην ΕΟΚ, με την προβλεπόμενη απελευθέρωση ιδιαίτερα στις άδελφες συναλλαγές και στην κίνηση κεφαλαίων, είναι δυνατό, όταν καταστεί ενεργή, να διαταράξει σημαντικά τη συναλλαγματική ισορροπία. Το ίδιο όμως δεν αναμένεται να συμβεί στην περίοδο του Προγράμματος.

Το ύψος του ρυθμού αύξησης των συναλλαγματικών πόρων στην περίοδο του Προγράμματος θα εξαρτηθεί σε μεγάλο βαθμό και από την εξέλιξη της διεθνούς οικονομίας και ιδιαίτερα από την ανάπτυξη των χωρών της Ευρωπαϊκής Κοινότητας. Από τις μέχρι τώρα εκτιμήσεις προκύπτει, ότι σε περίπτωσης ευνοϊκής διεθνούς οικονομικής συγκυρίας, ή όποια θα καταστήσει ευκολότερη την πραγματοποίηση του στόχου για αύξηση του εισοδήματος με μέσο ετήσιο ρυθμό 6%, ή αύξηση των συναλλαγματικών πόρων θα μπορέσει όχι μόνο να καλύψει τις ανάγκες της οικονομίας σε συναλλαγματικές δαπάνες χωρίς μεγάλες δυσκολίες, αλλά και να οδηγήσει σε ουσιαστική βελτίωση στη συνολική θέση του ισοζυγίου και στη διάρθρωσή του. Το έλλειμμα τρεχουσών συναλλαγών αναμένεται να διαμορφωθεί γύρω στα 1700 - 2000 εκατ. δολλ. τρέχουσας αγοραστικής δύναμης ή σε 14 - 17 % περίπου των εισαγωγών σε σύγκριση με 20 % περίπου το 1977. Σε περίπτωση όμως δυσμενούς εξέλιξεως της διεθνούς οικονομίας, ο ρυθμός ανάπτυξεως, που μπορεί να υποστηριχθεί από πλευράς ισοζυγίου πληρωμών, χωρίς το έλλειμμα τρεχουσών συναλλαγών να υπερβεί αισθητά τα 2.000 εκατ. δολλ. περιορίζεται σε 5 % περίπου. Κι' αυτό γιατί σε μια τέτοια περίπτωση οι άδελφοι πόροι δεν αποκλείεται να αυξηθούν με βραδύ ρυθμό ή και να μειωθούν, αλλά και γιατί η περιορισμένη απορροφητικότητα της διεθνούς αγοράς θα επηρεάσει δυσμενώς τόσο τις βιομηχανικές εξαγωγές όσο και το ρυθμό αύξησης του προϊόντος στη μεταποίηση.

Έλλειμμα στο ισοζύγιο πληρωμών της τάξεως που μόλις αναφέρθηκε αναμένεται ότι θα μπορεί να καλυφθεί από την είσοδο κεφαλαίου, ιδιαίτερα όταν ληφθούν υπόψη οι μεγάλες δυνατότητες που θα διανοιγούν με την ένταξη στην Κοινή Αγορά.

3.2. Οι βασικές κατευθύνσεις πολιτικής για το ισοζύγιο πληρωμών.

Η αξιοποίηση των δυνατοτήτων αύξησης των άδελφων πόρων και ιδιαίτερα των εξαγωγών, όπως θα διαμορφωθούν από τη διεθνή οικονομική συγκυρία, έχει σαν βασική προϋπόθεση, ότι η ελληνική οικονομία θα διατηρήσει και θα βελτιώσει τη διεθνή ανταγωνιστική της θέση. Αυτό σημαίνει, ότι η σημαντική απόκλιση που παρατηρείται τελευταία στο

ρυθμό πληθωρισμού μεταξύ Ελλάδος και χωρών της Δυτικής Ευρώπης πρέπει βημιαία να εξλειφθεί.

Η βελτίωση της σχέσεως εξαγωγών - εισαγωγών θα επιδιωχθεί κατά πρώτο λόγο με την προώθηση των εξαγωγών και κατά δεύτερο λόγο με την ύγιη υποκατάσταση εισαγωγών, που θα στηρίζεται στην ανταγωνιστικότητα και όχι στη μακρόχρονη προστασία, δεδομένου ότι με την επικείμενη ένταξη της χώρας στην ΕΟΚ οι δυνατότητες επηρεασμού των επιμέρους μεγεθών του ισοζυγίου πληρωμών με τα συνήθη μέσα εμπορικής πολιτικής - δασμολογική προστασία, ποσοτικοί περιορισμοί, κίνητρα εξαγωγών, συναλλαγματικοί περιορισμοί - θα μειωθούν σημαντικά.

Η προώθηση των εξαγωγών θα συνδυασθεί με την ανάπτυξη δυναμικών κλάδων και ιδιαίτερα εκείνων που εμφανίζονται περισσότερο συμπληρωματικοί παρά ανταγωνιστικοί μέσα στα πλαίσια της διαγραφόμενης αναδιάρθρωσεως του παραγωγικού δυναμικού της ευρωπαϊκής οικονομίας.

Για την αποτελεσματικότερη προώθηση των εξαγωγών στις ευρωπαϊκές χώρες που δεν είναι μέλη της ΕΟΚ και στις χώρες της Μέσης Ανατολής και της Αφρικής, θα διερευνηθούν πιο συστηματικά οι υπάρχουσες δυνατότητες και τα οργανωτικά προβλήματα που παρουσιάζει η εξαγωγική προσπάθεια προς αυτές.

Παράλληλα με την προσπάθεια βελτίωσης του εμπορικού ισοζυγίου, στην περίοδο του Προγράμματος θα επιδιωχθεί ή καλύτερη κατά το δυνατό εξισορρόπηση των τρεχουσών συναλλαγών της χώρας, με βάση τις δυνατότητες αύξησης των άδελφων πόρων και βελτίωσης της συνθέσεως τους. Επίσης θα συνεχιστεί η προσέλκυση κεφαλαίων ελλήνων του εξωτερικού και επιχειρηματικών κεφαλαίων σε κλάδους και μορφές που συμβάλλουν στην επίλυση των διαρθρωτικών προβλημάτων της οικονομίας σε μακροχρονιότερη βάση.

Τέλος, για την εξασφάλιση των αναγκών κεφαλαίων, που θα καλύψουν το έλλειμμα τρεχουσών συναλλαγών και θα εξυπηρετήσουν το εξωτερικό χρέος, θα αξιοποιηθούν τα περιθώρια που παρέχουν οι διεθνείς χρηματοδοτικοί οργανισμοί και η συμμετοχή μας στην ΕΟΚ. Παράλληλα θα ενισχυθεί το οργανωτικό πλαίσιο για μεγαλύτερη προσέλκυση κεφαλαίων ελλήνων του εξωτερικού. Στα πλαίσια αυτά θα ένταθεί η προσπάθεια που έχει αρχίσει για τη δημιουργία παραγωγικών επιχειρήσεων με συμμετοχή των ελλήνων που εργάζονται στο εξωτερικό και ιδιαίτερα εκείνων που επιστρέφουν μόνιμα στην Ελλάδα.

4. ΝΟΜΙΣΜΑΤΙΚΗ ΚΑΙ ΠΙΣΤΩΤΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ

4.1. Έξελξεις και προβλήματα.

Η νομισματική και πιστωτική πολιτική είναι ένα από τα κυριότερα μέσα που χρησιμοποιούνται για τον έπηρεασμό της οικονομικής συγκυρίας. Παράλληλα όμως άσκει μακροχρονιότερες επιδράσεις στην κατανομή των πόρων, στην αποταμίευση και γενικότερα στην ανάπτυξη της οικονομίας. Σύμφωνα μάλιστα με τις τάσεις που διαμορφώνονται στις αναπτυσσόμενες χώρες και προπάντων στις χώρες της Ευρωπαϊκής Κοινότητας, η προσφορά χρήματος και ιδιαίτερα ο ρυθμός μεταβολής της χρησιμοποιείται σαν ένα από τα βασικά μέσα έλεγχου της συνολικής ζήτησεως και του πληθωρισμού.

Κατά την τελευταία 2ετία οι ρυθμοί αύξησης της προσφοράς χρήματος και του συνολικού ύψους των πιστώσεων ήταν σημαντικά ψηλότεροι από εκείνων που είχαν τεθεί σαν στόχος από τις νομισματικές αρχές. Η αδυναμία των νομισματικών αρχών να συγκρατήσουν το ρυθμό αύξησης της προσφοράς χρήματος και των πιστώσεων στα επίπεδα, που είχαν προγραμματισθεί, οφείλεται κυρίως στις εξελίξεις που παρατηρήθηκαν στις τιμές και τα εισοδήματα και στη δημοσιονομική πολιτική. Οι αυξήσεις εισοδημάτων που σημειώθηκαν, τα έλλειμματα του κρατικού προϋπολογισμού και η αύξηση των διεθνών τιμών ήταν τέτοια, που οι στόχοι

της νομισματικής πολιτικής δεν θα μπορούσαν να πραγματοποιηθούν χωρίς τον κίνδυνο να προκληθεί ύφεση στην οικονομία. Έτσι η νομισματική πολιτική αναγκαστικά προσαρμόστηκε στις ανάγκες που υπαγόρευσαν οι εξελίξεις στις τιμές και τα εισοδήματα και η δημοσιονομική πολιτική.

Όπως σημειώθηκε και στο Κεφάλαιο II, στον τομέα της πιστωτικής πολιτικής η πραγματοποιήση της κατανομής των πιστώσεων που κρίνεται επιθυμητή για την προώθηση της ανάπτυξης συναντά σοβαρές δυσκολίες, με αποτέλεσμα να διοχετεύεται σε λιγότερο παραγωγικούς τομείς ψηλό σχετικά ποσοστό των πόρων. Το πρόβλημα αυτό συνδέεται με θεσμικές και λειτουργικές αδυναμίες στο μηχανισμό έποπτείας και έλεγχου της κατανομής των πιστώσεων, καθώς επίσης και με οργανωτικές αδυναμίες και με τα κριτήρια χορηγήσεων που χρησιμοποιούν οι τράπεζες. Φαίνεται ότι η προσπάθεια των νομισματικών αρχών να επηρεάσουν την κατανομή των πιστωτικών πόρων με την επιβολή λεπτομερών πιστωτικών κανόνων στα τραπεζικά ιδρύματα, αυξάνει τη γραφειοκρατία και το κόστος της τραπεζικής διαμεσολαβήσεως χωρίς ανάλογα αποτελέσματα.

Η συμβολή των εξειδικευμένων Τραπεζικών ιδρυμάτων στην προώθηση της οικονομικής ανάπτυξης δεν ανταποκρίθηκε πλήρως, σε όρισμένες περιπτώσεις στις δυνατότητες που υπάρχουν. Ειδικότερα τα κριτήρια των χορηγήσεων ήταν πολλές φορές περιοριστικά, δεν αξιοποιήθηκαν επαρκώς οι δυνατότητες χρηματοδότησεως από το εξωτερικό, λόγω περιορισμένης διασυνδέσεως με τις ξένες χρηματαγορές και δεν φαίνεται να έχει αναπτυχθεί στον επιθυμητό βαθμό ο θεσμός της συμμετοχής τους στο μετοχικό κεφάλαιο των εταιρειών.

Η σχέση μεταξύ δανειακών και ιδίων κεφαλαίων σε πολλές επιχειρήσεις παραμένει υπερβολικά ψηλή. Η εξάρτησή τους από τον τραπεζικό δανεισμό και μάλιστα τους βραχυχρόνιο είναι υπερβολικά ψηλή και η κεφαλαιακή τους συγκρότηση παραμένει σχετικά αδύνατη. Έτσι, ενώ στις προηγμένες χώρες οι επιχειρήσεις άντλούν ψηλό ποσοστό των κεφαλαίων που χρειάζονται για επενδύσεις μέσω του χρηματιστηρίου και της αγοράς κεφαλαίου, το ποσοστό αυτό στη χώρα μας είναι πολύ χαμηλό.

Παρά τα μέτρα που έχουν ληφθεί κατά καιρούς, το χρηματιστήριο και γενικότερα η κεφαλαιαγορά παρουσιάζουν πολύ σοβαρές αδυναμίες που περιορίζουν στο ελάχιστο τη συμβολή τους στην εξυγίανση της μακροχρόνιας πίστεως που θα είχε ευεργετικά αποτελέσματα όχι μόνο στη διάθεση των αποταμιεύσεων και την ενίσχυση των επενδύσεων κυρίως στη μεταποίηση αλλά και στην όργάνωση και την αποδοτικότητα των επιχειρήσεων.

4.2. Οι βασικές κατευθύνσεις της νομισματικής και πιστωτικής πολιτικής.

Κατά τη διάρκεια του Προγράμματος θα επιδιωχθεί η ενίσχυση του ρόλου της νομισματικής και πιστωτικής πολιτικής στην αναπτυξιακή προσπάθεια και στη διασφάλιση της εσωτερικής και εξωτερικής ισορροπίας της οικονομίας. Με βάση την αρχή αυτή θα καταρτίζονται και θα εξαγγέλλονται τα νομισματικοπιστωτικά προγράμματα, αφού ληφθούν υπόψη οι ανάγκες της οικονομίας σε ρευστά, το έλλειμμα του δημόσιου τομέα και το ισοζύγιο πληρωμών, όπως θα διαμορφωθεί μετά τις ρυθμίσεις που αναφέρονται στην διακίνηση κεφαλαίων και στα χρηματοδοτικά πρωτόκολλα. Για να επιτευχθεί μεγαλύτερη ευελιξία θα μελετηθεί η δυνατότητα τα νομισματικοπιστωτικά προγράμματα να καταρτίζονται πάνω σε εξαμηνιαία βάση.

Στα πλαίσια της προσπάθειας να δημιουργηθεί ένα πιο αποδοτικό τραπεζικό σύστημα προσαρμοσμένο στα πρότυπα των χωρών της ΕΟΚ, θα μελετηθούν οι αναγκαίες οργανωτι-

κές και θεσμικές μεταβολές για τη μείωση του κόστους των τραπεζικών υπηρεσιών και την αύξηση της ανταγωνιστικότητας των Ελληνικών Τραπεζών.

Μετά την πλήρη ένταξη μας στην ΕΟΚ, οι τράπεζες που ιδρύθηκαν και έχουν άδεια λειτουργίας στις χώρες της Κοινότητας θα μπορούν, μετά μια όρισμένη περίοδο, να εγκαθίστανται ελεύθερα στην Ελλάδα και ο ανταγωνισμός με τα ελληνικά πιστωτικά ιδρύματα θα καταστεί έντονότερος. Έτσι, η ανάγκη να μειωθεί το κόστος των τραπεζικών υπηρεσιών και να αυξηθεί η ανταγωνιστικότητα του ελληνικού τραπεζικού συστήματος, που πάντοτε υπήρχε, τώρα πια επιβάλλεται. Η μελέτη και η εφαρμογή των οργανωτικών και θεσμικών μεταβολών, που θα χρειαστούν για το σκοπό αυτό, αποτελεί βασικό στόχο του Προγράμματος. Συγχρόνως θα ενθαρρυνθεί η στενότερη σύνδεση των τραπεζικών ιδρυμάτων με τις διεθνείς χρηματαγορές και ιδιαίτερα με τις χρηματαγορές των χωρών της Κοινότητας για προσέλκυση κεφαλαίων.

Σημαντικό ρόλο θα κληθούν να παίξουν και το πιστωτικό σύστημα αλλά και η αγορά κεφαλαίου, διά μέσου του χρηματιστηρίου, στην προσπάθεια βελτιώσεως της κεφαλαιακής θέσεως των επιχειρήσεων και της μειώσεως της εξαρτήσεώς τους από το βραχυχρόνιο τραπεζικό δανεισμό. Η βελτίωση της σχέσεως ιδίων προς τα ξένα κεφάλαια, που πρέπει να προέλθει από αύξηση των ιδίων κεφαλαίων των επιχειρήσεων, θα συμβάλει στη μεγέθυνσή τους, θα ενισχύσει την ανταγωνιστικότητά τους και θα βοηθήσει στην εισαγωγή βελτιωμένων μεθόδων διοικήσεως, ενώ παράλληλα θα δώσει την ευκαιρία μιας ευρύτερης συμμετοχής στο μετοχικό τους κεφάλαιο.

Για τον σκοπό αυτό θα επιταχυνθεί η ολοκλήρωση της μελέτης αναδιοργάνωσης του χρηματιστηρίου υπό το φως των ρυθμίσεων που ισχύουν στην Κοινότητα. Παράλληλα θα ενθαρρυνθεί με κάθε τρόπο η μεγαλύτερη κατά το δυνατό χρηματοδότηση της δημιουργίας νέου κεφαλαίου μέσω της εκδόσεως μετοχών ή ομολογιακών δανείων από μέρους των επιχειρήσεων, που θα διοχετεύονται στο κοινό μέσω της κεφαλαιαγοράς. Σ' αυτό μπορούν να βοηθήσουν, η ενεργότερη συμμετοχή των εμπορικών και των άλλων τραπεζών στην τοποθέτηση ομολογιακών δανείων των ιδιωτών και δημόσιων επιχειρήσεων και η μεγαλύτερη συμμετοχή των τραπεζών επενδύσεων στο μετοχικό κεφάλαιο των επιχειρήσεων. Στα πλαίσια των προσπαθειών για την ενίσχυση της κεφαλαιαγοράς θα μελετηθεί και η δυνατότητα τοποθέσεως ενός μεγαλύτερου μέρους των διαθέσιμων των ασφαλιστικών ταμείων και του ταχυδρομικού ταμιευτηρίου σε υγιείς χρηματιστηριακούς τίτλους.

Για την ενίσχυση του ρόλου των επιτοκίων ως μέσου ασκήσεως της νομισματικής πολιτικής θα επιδιωχθεί η βαθμιαία προσαρμογή του φάσματος των επιτοκίων καταθέσεων και χορηγήσεων σε επίπεδα, τα οποία θα ανταποκρίνονται καλύτερα στις συνθήκες που επικρατούν στην οικονομία, ώστε να περιοριστεί βαθμιαία ο ρόλος των υποχρεωτικών καταθέσεων ως μέσου για τη διοχέτευση των αποταμιεύσεων προς τις επιθυμητές κατευθύνσεις.

Τέλος θα ληφθεί κάθε φροντίδα, ώστε η αγροτική πίστη να εναρμονιστεί προς το κοινοτικό καθεστώς και η Αγροτική Τράπεζα να μπορέσει να ανταποκριθεί πληρέστερα στις αυξημένες λειτουργικές απαιτήσεις που αναμένεται να προκύψουν από την εφαρμογή των γεωργικών προγραμμάτων της Κοινότητας. Επίσης θα μελετηθούν οι δυνατότητες βελτιώσεως του μηχανισμού κατανομής των πιστώσεων στις γεωργικές εκμεταλλεύσεις και η καλύτερη αξιοποίηση των γεωργικών συνεταιρισμών, σύμφωνα με τους κανόνες της κοινής αγροτικής πολιτικής της ΕΟΚ. Η προσαρμογή των επιτοκίων χορηγήσεων στη γεωργία στα επιτόκια που ισχύουν για τους άλλους τομείς της οικονομίας, που επιβάλλεται από τους σκοπούς της ΕΟΚ, θα ακολουθήσει το ρυθμό, με τον οποίο θα εφαρμοστούν και τα λοιπά μέτρα της κοινής πολιτικής στη χώρα.

5. ΔΗΜΟΣΙΟΝΟΜΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ

5.1. Έξελξεις, προβλήματα και προοπτικές.

Το δημοσιονομικό σύστημα χαρακτηρίζεται από σημαντικές αδυναμίες που δυσχεραίνουν τη χρησιμοποίησή του ως όργανο για την άσκηση αντικυκλικής πολιτικής, τη δικαιότερη διανομή του εισοδήματος και την προώθηση της ανάπτυξης.

Ειδικότερα η άντληση των κρατικών εσόδων κατά κύριο λόγο από έμμεσους φόρους — 75 % του συνόλου — περιορίζει τις δυνατότητες χρησιμοποίησής του φορολογικού συστήματος ως μέσου αναδιανομής του εισοδήματος προς όφελος των οικονομικά ασθενεστερών τάξεων αλλά και για την άσκηση αντιπληθωριστικής πολιτικής. Η περιορισμένη συμμετοχή των έμμεσων φόρων στα φορολογικά έσοδα οφείλεται, όπως είναι γνωστό, στις παρεχόμενες φορολογικές απαλλαγές, στη λιγότερο έπαχθη φορολογία του εισοδήματος σε σύγκριση με άλλες χώρες, και στην φοροδιαφυγή, ή καταπολέμηση της οποίας δυσχεραίνεται από την ανεπαρκή οργάνωση των φοροτεχνικών υπηρεσιών και από το γεγονός, ότι, το μισό και πλέον του εθνικού εισοδήματος προέρχεται από αυτοαπασχολούμενους, ελεύθερους επαγγελματίες και μικρές επιχειρήσεις, που το εισόδημά τους δύσκολα συλλαμβάνεται για σκοπούς φορολογίας.

Η ανάγκη διατήρησης των άμυντικών δαπανών της χώρας σε ψηλά επίπεδα μειώνει τα περιθώρια της δημόσιας αποταμιεύσεως και τους πόρους, που μπορούν να διατεθούν για τη βελτίωση της υποδομής, και γενικότερα περιορίζει τη συμβολή του κρατικού προϋπολογισμού στην προώθηση της αναπτύξεως της οικονομίας. Έτσι το σύνολο σχεδόν των δαπανών του προϋπολογισμού δημόσιων επενδύσεων καλύπτεται από δανεισμό. Έξάλλου η απόδοση των πόρων που απορροφούνται από τον προϋπολογισμό δημόσιων επενδύσεων δεν κρίνεται ικανοποιητική, εξαιτίας του ψηλού ποσοστού συμμετοχής καταναλωτικών δαπανών, των αδυναμιών που παρουσιάζει ο υφιστάμενος μηχανισμός αξιολόγησης, ιεραρχήσεως και εκτελέσεως των προγραμματιζόμενων έργων και της βραδύτητας στην εκτέλεση των έργων, που συνδέεται με τις οργανωτικές αδυναμίες των αντίστοιχων φορέων και που αποτελεί σοβαρό ανασχετικό παράγοντα. Επιπλέον, σε όρισμένες περιπτώσεις παρατηρείται το φαινόμενο, άποραταούμενα έργα να μη αξιοποιούνται πλήρως, για λόγους που σχετίζονται είτε με την ανεπαρκή εξασφάλιση των οικονομικών πόρων, που απαιτούνται για τη λειτουργία τους είτε με την έλλιπη οργανωτική προετοιμασία και στελέχωση των σχετικών διοικητικών φορέων.

Η πολύπλοκη νομοθεσία, ο γενικός χαρακτήρας και η συχνή μεταβολή των κινήτρων ανάπτυξεως περιορίζουν την αποτελεσματικότητά τους και οδηγούν, σε όρισμένες τουλάχιστον περιπτώσεις, σε σπατάλη Πόρων.

Τέλος η ανελαστικότητα, που χαρακτηρίζει το μεγαλύτερο μέρος των τακτικών κρατικών δαπανών, περιορίζει την έκταση στην οποία η δημοσιονομική πολιτική μπορεί να χρησιμοποιηθεί ως μέσον αντικυκλικής πολιτικής.

5.2. Οι βασικές κατευθύνσεις της δημοσιονομικής πολιτικής.

Η βελτίωση της ποιότητας των προσφερόμενων συλλογικών αγαθών, σε συνδυασμό με την ενίσχυση της άμυντικής ικανότητας της χώρας, και η δικαιότερη διανομή του εισοδήματος τόσο μεταξύ των διάφορων εισοδηματικών τάξεων όσο και μεταξύ των περιοχών της χώρας αποτελούν βασικές επιδιώξεις του Προγράμματος, για την πραγμάτωση των οποίων η δημοσιονομική πολιτική αποτελεί βασικό όργανο. Παράλληλα, βασική επιδίωξη είναι η ενίσχυση του ρόλου του δημοσιονομικού τομέα στην επίτευξη του επιδιωκόμενου ρυθμού οικονομικής ανάπτυξεως και στην αντίστροφή των προβλημάτων της οικονομικής συγκυρίας. Για να ανταπο-

κριθεί ο δημόσιος τομέας στις επιδιώξεις αυτές, θα απαιτηθεί η διεύρυνση της συμμετοχής του στους πόρους της οικονομίας.

Για την πραγματοποίηση των απαραίτητων μεταρρυθμίσεων, πρωταρχική σημασία αποδίδεται στην αναμόρφωση και ορθολογική οργάνωση του όλου μηχανισμού ιεραρχήσεως και επιλογής των δημόσιων δαπανών, στον εκσυγχρονισμό και στην προσαρμογή του φορολογικού συστήματος στα πρότυπα των χωρών-μελών της ΕΟΚ, στην απλούστευση της φορολογικής νομοθεσίας και στη βελτίωση του μηχανισμού φοροτεχνικού ελέγχου και στην απλούστευση της πολύπλοκης διαδικασίας εισπράξεως των δημόσιων εσόδων. Επίσης θα επιδιωχθεί η ορθολογικότερη κατάρτιση του κρατικού προϋπολογισμού και η βαθμιαία ένοποίηση όλων των προσαρτημένων προϋπολογισμών που αναφέρονται στις δραστηριότητες της Κεντρικής Διοικήσεως.

Η κυριότερη μεταρρύθμιση για τον εκσυγχρονισμό και την προσαρμογή του φορολογικού συστήματος στα κοινοτικά πρότυπα, είναι η εισαγωγή του φόρου προστιθέμενης αξίας, ο οποίος βασικά θα υποκαταστήσει τους υφιστάμενους γενικούς φόρους επί της δαπάνης καθώς και ένα αριθμό από τους υπάρχοντες ειδικούς και λοιπούς φόρους επί της δαπάνης. Ο νέος φόρος θα καλύψει όλα τα στάδια της παραγωγικής διαδικασίας μέχρι και του λιανικού εμπορίου, θα επιβληθεί δέ μόνο στα καταναλωτικά αγαθά και στις υπηρεσίες και θα απαλλάξει πλήρως τα κεφαλαιουχικά αγαθά. Η εισαγωγή του φόρου αυτού θα έχει ευνοϊκές επιδράσεις με συνέπεια την καλύτερη κατανομή πόρων, την αύξηση προσδοκότητας των έμμεσων φόρων, τον περιορισμό της φοροδιαφυγής τη βελτίωση της διανομής του εισοδήματος και τη γενικότερη προώθηση του ρυθμού οικονομικής ανάπτυξεως.

Τέλος, για όσους έμμεσους φόρους δεν αντικατασταθούν από το φόρο προστιθέμενης αξίας, θα καταβληθεί προσπάθεια να εκσυγχρονισθεί η νομοθεσία που τους διέπει.

Μεταξύ των άλλων μέτρων που εξετάζονται στον τομέα της φορολογικής πολιτικής για τη βελτίωση της συνθέσεως των φορολογικών εσόδων και την περιστολή της φοροδιαφυγής, περιλαμβάνονται η επανεξέταση των διάφορων φορολογικών εκπτώσεων και απαλλαγών και η αναμόρφωση της φορολογίας ακίνητης περιουσίας, που θα συμβάλει και στην αποτελεσματικότερη σύλληψη της διαφεύγουσας φορολογητέας ύλης. Επιπλέον, για τον περιορισμό της φοροδιαφυγής εξετάζονται διάφορα μέτρα, όπως η σύνταξη κτηματολογίου, η κωδικοποίηση - μηχανογράφηση και πληρέστερη διασαύρωση των φορολογικών στοιχείων, η οργάνωση ειδικού σώματος ελεγκτών με αυξημένες τυπικές αρμοδιότητες και η επιμόρφωση του προσωπικού.

Επίσης θα αναμορφωθεί το υφιστάμενο σύστημα φορολογικών κινήτρων που αποβλέπει στην ενθάρρυνση των ιδιωτικών επενδύσεων, για να καταστεί αποτελεσματικότερο και να έναρμονιστεί με το αντίστοιχο σύστημα που ισχύει στις χώρες της ΕΟΚ.

Από την πλευρά της κατανομής των τρεχουσών δαπανών, προτεραιότητα θα δοθεί στην ενίσχυση της άμυντικής ικανότητας της χώρας και στις δαπάνες που συμβάλλουν ουσιαστικά στη βελτίωση του βιοτικού επιπέδου και ιδιαίτερα των παρεχόμενων υπηρεσιών στους τομείς της εκπαίδευσης, της υγείας και της κοινωνικής πρόνοιας. Παράλληλα, με την ολοκλήρωση της εφαρμογής του ενιαίου μισθολογίου, θα βελτιωθεί και θα γίνει αποτελεσματικότερο και δικαιοτερο το σύστημα αμοιβής των δημόσιων υπαλλήλων.

Στον τομέα των δημόσιων επενδύσεων θα δοθεί έμφαση στον εκσυγχρονισμό και στην οργάνωση της διαδικασίας επιλογής και εκτελέσεως έργων με βάση τις διεθνείς καθιερωμένες αρχές σχεδιασμού - προγραμματισμού και στην άρση των εμποδίων που επιβραδύνουν την εκτέλεση των προγραμματιζόμενων έργων. Επίσης θα διερευνηθεί η δυνατότητα διαχωρισμού των καταναλωτικών δαπανών

(διοικητικών ἀπαλλοτριώσεων κ.λπ.), πού μέχρι σήμερα περιλαμβάνονται στὸν προϋπολογισμό δημόσιων ἐπενδύσεων, καὶ ἐντάξῳ τους στὸν τακτικὸ προϋπολογισμό.

Τέλος, θὰ καταβληθεῖ ιδιαίτερη προσπάθεια γιὰ τὴ συστηματικὴ μελέτῃ τῶν προβλημάτων διαχειρίσεως, τὸ συντονισμό καὶ ἔλεγχο τῆς ἐπενδυτικῆς πολιτικῆς καὶ τῆς πολιτικῆς τιμῶν τῶν δημοσίων ἐπιχειρήσεων καὶ ΝΠΔΔ, σύμφωνα με τὴν προγραμματιζόμενη γενικότερη οἰκονομικὴ πολιτικὴ καὶ τὰ θεσμικὰ πλαίσια στὴν ΕΟΚ (ἐθνικὲς ἐνῶσεις δημοσίων ἐπιχειρήσεων).

6. Η ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗ ΤΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ

Ἡ χρηματοδότηση τῆς ἐθνικῆς δαπάνης γιὰ κατανάλωση καὶ σχηματισμὸ κεφαλαίου τὸ 1977 καλύφθηκε κατὰ 94,3 % ἀπὸ ἐγχώριους πόρους, κατὰ 4 % σχεδὸν ἀπὸ μεταναστευτικὰ ἐμβάσματα καὶ εἰσροὴ κεφαλαίων τῶν Ἑλλήνων τοῦ ἐξωτερικοῦ πού δὲν δημιουργοῦν σοβαρὰς υποχρεώσεις γιὰ τὴν ἐλληνικὴ οἰκονομία καὶ κατὰ τὸ ὑπόλοιπο καὶ εἰσροὴ ἐπιχειρηματικῶν κεφαλαίων καὶ δανεισμὸ ἀπὸ τὸ ἐξωτερικόν. Παρὰ τὶς προσπάθειες πού καταβλήθηκαν στὸ παρελθόν γιὰ τὴ μείωση τῆς ἐξαρτήσεως ἀπὸ τοὺς πόρους πού προσέρχονται ἀπὸ τὴν ἀλλοδαπή, τὸ μέγεθός του τὴν τελευταία 15ετία σὰν ποσοστὸ τῆς ἐθνικῆς δαπάνης κυμάνθηκε γύρω ἀπὸ τὰ ἴδια ἐπίπεδα (6 %).

Ἀπὸ τὸ σύνολο τῶν πόρων τὸ 1977, ἡ κατανάλωση ἀπορρόφησε 76,6 % καὶ ὁ σχηματισμὸς κεφαλαίου 23,4 % σὲ σύγκριση μὲ 75,3 % καὶ 24,7 % τὸ 1970 ἀντίστοιχα. Ἡ συμμετοχὴ τῶν ἐπενδύσεων στὴν ἐθνικὴ δαπάνη ὕστερα ἀπὸ τὸ ψηλὸ ἐπίπεδο στὸ ὁποῖο εἶχε φθάσει πρὶν ἀπὸ τὴν πρόσφατὴ ὑφεση, (31 % περίπου τὸ 1973) μειώθηκε ἀποτομα ἐξαιτίας τῆς αὐξήσεως τῶν καταναλωτικῶν δαπανῶν καὶ παρέμεινε ἀπὸ τότε σὲ σχετικὰ χαμηλὰ ἐπίπεδα.

Ἄν ὁ μέσος ἐτήσιος ρυθμὸς αὐξήσεως τῆς παραγωγῆς κατὰ τὴ διάρκεια τοῦ προγράμματος φθάσει τὸ 6 % καὶ ὁ τομέας τῆς μεταποιήσεως ἀκολουθήσει τὴν γρήγορὴ ἄνοδο, πού ἀποτελεῖ στόχο, οἱ προοπτικὲς γιὰ βαθμιαία μείωση τῆς ἐξαρτήσεως ἀπὸ ξένους πόρους στὴ χρηματοδότηση τῆς δαπάνης καὶ ιδιαίτερα τῶν ἐπενδύσεων ἐμφανίζονται εὐνοϊκές. Ἔτσι ἀναμένεται ὅτι ἡ συμμετοχὴ τους στὴν ἀλάυψη τῆς ἐθνικῆς δαπάνης θὰ μειωθεῖ ἀπὸ 5,7 % τὸ 1977 σὲ 3,5 - 4 % τὸ 1982. Τὰ συναλλαγματικὰ ἔσοδα ἀπὸ τὴν ταχέια αὐξηση τῶν ἐξαγωγῶν βιομηχανικῶν προϊόντων, πού πρέπει νὰ ἀναμένεται, ἀν πραγματοποιηθοῦν οἱ πιὸ πάνω ὑποθέσεις, θὰ περιορίσουν σχετικὰ τὴν ἀνάγκη γιὰ δανεισμὸ ἀπὸ τὴν ἀλλοδαπή. Πρόβλημα μπορεῖ νὰ ἀνακύψει ὅχι τόσο γιὰ τὴν ἐξασφάλιση τῶν πόρων πού θὰ χρειασθοῦν ἀπὸ τὴν ἀλλοδαπή ὅσο γιὰ τὴν ἐξοικονόμηση τῶν ἐγχώριων πόρων, γιατί στὴν περίπτωσιν αὕτῃ οἱ ἐπενδύσεις πᾶσιου κεφαλαίου πρέπει νὰ αὐξάνουν με αἰσθητὰ γρηγορότερο ρυθμὸ ἀπὸ τὸ σύνολο τῶν πόρων. Αὐτὸ σημαίνει ὅτι πρέπει νὰ ὑπάρξει ἀνάλογη ἐπιβράδυνση τοῦ ρυθμοῦ αὐξήσεως τῆς καταναλώσεως καὶ αὐξηση τῶν ἀποταμιεύσεων.

Ἡ κάμψη τῆς ροπῆς πρὸς ἀποταμίευση τὰ τελευταῖα χρόνια ἔχει ἐν μέρει διαρθρωτικὸ χαρακτήρα καὶ δὲν θὰ εἶναι εὐκόλο νὰ ἀντιστραφεῖ (αὐξημένη δαπάνη γιὰ τὰ καύσιμα, αὐξημένες δαπάνες γιὰ τὶς κοινωνικὲς ὑπηρεσίες κ.λπ.). Ὑπάρχουν ἐπίσης ἀρκετὲς ἐνδείξεις ὅτι συνδέεται με μιὰ βαθμιαία μεταβολὴ στὰ καταναλωτικὰ πρότυπα πού δὲν εὐνοεῖ τὴν ἀποταμίευση, ἔχει ὅμως ἐν μέρει καὶ συγκυριακὸ χαρακτήρα. Εἶναι γνωστὸ ὅτι ἡ καταναλωτικὴ δαπάνη ἀκολουθεῖ τὶς μεταβολὰς τοῦ εἰσοδήματος με χρονικὴ ὑστέρηση πού ποικίλλει καὶ δὲν ἦταν δυνατό νὰ προσαρμοστεῖ ἀμέσως στὴν ἀπότομη κάμψη τοῦ ρυθμοῦ αὐξήσεως τοῦ εἰσοδήματος, με ἀποτέλεσμα τὴν πρόσκαιρὴ πτώση τῆς ἀποταμιεύσεως σὲ ἐπίπεδα χαμηλότερα ἀπὸ τὴν μακροχρόνια τάση. Ἐκτὸς ἀπὸ αὐτό, ἡ ἔξαρση τοῦ πληθωρισμοῦ εἶχε δυσμενὴ ἐπίδραση στὴν ἀποταμίευση.

Γιὰ τοὺς λόγους αὐτοὺς, με τὴν αὐξηση τοῦ ρυθμοῦ ἀνόδου τοῦ εἰσοδήματος καὶ τὴ βαθμιαία τιθάσσευση τοῦ

πληθωρισμοῦ, πού ἀποτελεῖ στόχο τοῦ Προγράμματος, εἶναι εὐλόγο νὰ ἀναμένεται κάποια ἀνάκαμψη τῆς ροπῆς πρὸς ἀποταμίευση.

Βασικὴ κατεύθυνση γιὰ τὴν αὐξηση τῶν ἐγχωρίων ἀποταμιεύσεων, πού θὰ χρειαστοῦν γιὰ τὴ χρηματοδότηση τῶν ἐπενδύσεων, εἶναι ἡ αὐξηση τῆς δημόσιας ἀποταμιεύσεως ἢ ὁποῖα πρόσφατα εἶχε μειωθεῖ σὲ πολὺ χαμηλὰ ἐπίπεδα γιὰ λόγους πού μόλις ἀναφέρθηκαν. Ἀναμένεται ὅτι ἡ δημόσια ἀποταμίευση — μετὰ τὴν ἀφαίρεση τῶν τόκων γιὰ τὴν ἐξυπηρέτηση τοῦ δημόσιου χρέους — θὰ αὐξάνει σὲ πραγματικούς ὅρους, με μέσο ἐτήσιο ρυθμὸ σημαντικὰ ψηλότερο ἀπὸ τὸ ρυθμὸ αὐξήσεως τοῦ ἀκαθάριστου ἐγχωρίου προϊόντος κατὰ τὴν περίοδο 1978 - 82. Πέρα ὅμως ἀπὸ αὐτό, στὴν περαιτέρω ἐπεξεργασία τοῦ Προγράμματος θὰ μελετηθοῦν οἱ δυνατότητες πού ὑπάρχουν γιὰ τὴν αὐξηση τῶν ἰδιωτικῶν ἀποταμιεύσεων καὶ γιὰ τὴ μεθόδευση τῆς ἀξιοποιήσεως τους, ἔτσι ὥστε νὰ ἐξασφαλιστοῦν οἱ πόροι γιὰ τὴ χρηματοδότηση τῶν ἐπενδύσεων.

Ἄν ὁ ρυθμὸς αὐξήσεως τοῦ ἀκαθάριστου ἐγχωρίου προϊόντος περιοριστεῖ στὸ 5 %, δὲν φαίνεται νὰ διαγράφεται πρόβλημα ἀνεπαρκείας τῶν ἐγχωρίων πόρων γιὰ τὴ χρηματοδότηση τῶν ἐπενδύσεων. Ὁ σχηματισμὸς κεφαλαίου εἶναι ιδιαίτερα εὐαίσθητος στὶς μεταβολὰς τοῦ ρυθμοῦ αὐξήσεως τοῦ εἰσοδήματος καὶ, ὅπως ἀναφέρθηκε, ἀναμένεται νὰ διαμορφωθεῖ σὲ σχετικὰ χαμηλὰ ἐπίπεδα στὴν περίπτωσιν αὕτῃ. Ἀντίθετα, ὅπως φαίνεται ἀπὸ τὶς σχετικὲς ἐκτιμήσεις πού ἔχουν ἐπιχειρηθεῖ, εἶναι δυνατό νὰ ἀνακύψουν δυσκολίες στὴν ἐξασφάλιση τῶν ξένων πόρων πού θὰ χρειαστοῦν γιὰ τὴ χρηματοδότηση τῶν ἐπενδύσεων καὶ τῆς καταναλώσεως. Ἄν οἱ ἐξαγωγὲς βιομηχανικῶν προϊόντων δὲν κινηθοῦν ικανοποιητικὰ καὶ ἂν οἱ πρόσφατες τάσεις γιὰ τὴ ροπὴ πρὸς εἰσαγωγὰς συνεχιστοῦν, δὲν αποκλείεται νὰ διευρυνθεῖ τὸ ἔλλειμμα τρεχουσῶν συναλλαγῶν, παρὰ τὸ γεγονὸς ὅτι ἡ ἄνοδος τῆς οἰκονομίας θὰ εἶναι συγκριτικὰ περιορισμένη.

Ἡ πιθανολόγηση τῶν ἐξελίξεων στὴν περίπτωσιν αὕτῃ εἶναι πολὺ δύσκολη, γιατί δὲν ὑπάρχει προηγούμενο στὴ μεταπολεμικὴ ἐμπειρία τῆς Ἑλληνικῆς οἰκονομίας πού νὰ μπορεῖ νὰ χρησιμεύσει σὰν βάση γιὰ ἐκτιμήσεις. Ὁ ρυθμὸς ἀνόδου τὴν τελευταία τετραετία ἦταν βέβαια χαμηλὸς ἀλλὰ οἱ βιομηχανικὲς ἐξαγωγὲς, με ἐξαίρεση τὸ 1977, κινήθηκαν με πολὺ ψηλούς ρυθμούς καὶ ἡ οἰκονομία ἔπρεπε νὰ ἀπορροφήσει τὰ πρόσθετα νέα βάρη πού ἀναφέρθηκαν ἐπανειλημμένα. Στὴν περαιτέρω ἐπεξεργασία τοῦ Προγράμματος θὰ διερευνηθοῦν λεπτομερῶς οἱ δυνατότες ἐξελίξεων στὰ μεγέθη τῶν πόρων γιὰ τὴ χρηματοδότηση τοῦ Προγράμματος, στὴν περίπτωσιν πού ὁ ρυθμὸς ἀνόδου τῆς οἰκονομίας περιοστεῖ στὸ 5 %, καὶ θὰ διαμορφωθοῦν τὰ μέτρα πού θὰ ληφθοῦν γιὰ τὴν ἀντιμετώπιση τυχόν δυσμενῶν ἐξελίξεων.

V. ΟΙ ΤΟΜΕΙΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑΣ

1. ΠΡΩΤΟΓΕΝΗΣ ΤΟΜΕΑΣ

1.1. Ἐξελίξεις, προβλήματα καὶ προοπτικὲς.

Ὁ ἀγροτικὸς τομέας ἐξακολουθεῖ νὰ κατέχει νευραλγικὴ θέση στὴν ἐλληνικὴ οἰκονομία. Ἡ συμμετοχὴ του στὸ σχηματισμὸ τοῦ ἀκαθάριστου ἐγχωρίου προϊόντος ἂν καὶ μειωμένη σὲ σύγκριση με τὸ παρελθόν εἶναι ἀκόμη πολὺ ἀξιόλογη (14,5 % τὸ 1977 ἔναντι 24,9 % περίπου τὸ 1963 σὲ τιμὲς 1970). Ἀπασχολεῖ ἓνα μεγάλον μέρος τοῦ ἐργατικοῦ δυναμικοῦ τῆς χώρας σὲ ἀντίθεση με τὶς χώρες τῆς ΕΟΚ καὶ ἐξασφαλίζει σημαντικούς συναλλαγματικούς πόρους. Ἡ ἀξία τῶν ἐξαγωγῶν γεωργικῶν προϊόντων, μεταποιημένων καὶ μὴ, ἀνέρχεται στὸ 34,2 % τοῦ συνόλου (1977).

Ἐνὼ ἐξασφαλίζεται αὐτάρκεια στὰ περισσότερα φυτικὰ προϊόντα, ἡ ζωικὴ παραγωγή, ἂν καὶ αὐξάνεται συνεχῶς τὰ τελευταῖα χρόνια, καλύπτει μόνο τὸ 85 % τῶν ἀναγκῶν τῆς καταναλώσεως. Οἱ εἰσαγωγὲς κυρίως βοείου κρέατος, γαλακτοκομικῶν προϊόντων καὶ ζωοτροφῶν ἔχουν σὰν ἀποτέλεσμα τὴ σημαντικὴ ἐπιβάρυνση τοῦ ἰσοζυγίου πληρωμῶν. Ἡ ἀλιευτικὴ παραγωγή καλύπτει τὸ 85 % περίπου τῆς καταναλώσεως σὲ ἱχθυὰ καὶ ἀντιπροσωπεύει τὸ 20 % τῆς κατα-

ναλώσεως του συνόλου κρέατος και ιχθυωδών. Τέλος, η παραγωγή βιομηχανικής ξυλείας σήμερα καλύπτει το 30 % των αναγκών της εσωτερικής αγοράς.

Τα τελευταία 15 χρόνια (1962-1977) η παραγωγή αύξηθηκε με ετήσιο ρυθμό 3,4% και παραχρησιμοποιήθηκε σημαντική πρόοδος στον τομέα, που οφείλεται κυρίως στη χρήση βελτιωμένης τεχνολογίας (λιπάσματα, φυτοφάρμακα, κατάλληλες ποικιλίες φυτών και φυλές ζώων κλπ.), στην αύξηση του μηχανικού εξοπλισμού και στην επέκταση της άρδευσης στο 60 % περίπου των γεωργικών εδαφών που είναι δυνατό να άρδευθούν. Οι μεταβολές αυτές είχαν σαν αποτέλεσμα την αύξηση των δυνατοτήτων παραγωγής και τη βελτίωση των συνθηκών διαβιώσεως του αγροτικού πληθυσμού.

Παρόλα αυτά, βασικό πρόβλημα του τομέα παραμένει το χαμηλό κατά κεφαλή εισόδημα, σε σύγκριση με τους άλλους τομείς της οικονομίας, και η έντονη ανισότητά του μεταξύ των διάφορων γεωργικών περιοχών. Το χαμηλό εισόδημα οφείλεται κυρίως στις ύφιστάμενες συνθήκες εκμεταλλεύσεως. Η κατάσταση επιδεινώνεται από την αβεβαιότητα του εισοδήματος λόγω των καιρικών συνθηκών. Ειδικότερα, τα τελευταία δύο χρόνια σημειώθηκε μείωση του ακαθάριστου γεωργικού προϊόντος (σε σταθερές τιμές) με ετήσιο ρυθμό 2,5 % γιατί οι καιρικές συνθήκες ήταν ιδιαίτερα αντίξοες.

Οι συνθήκες εκμεταλλεύσεως στο γεωργικό τομέα χαρακτηρίζονται από βασικές διχρωτικές, οργανωτικές και βεσμικές αδυναμίες οι κυριότερες από τις οποίες, όπως το μικρό μέγεθος και ο πολυτεμαχισμός των εκμεταλλεύσεων ο πολύ μικρός αριθμός ενεργών ατόμων ανά εκμετάλλευση, η δυσμενής κατά ηλικία σύνθεση του εργατικού δυναμικού και η ανεπάρκεια της συνεταιριστικής δραστηριότητας, αναφέρθηκαν συνοπτικά στο κεφ. II.

Εκτός από αυτές, ο τομέας αντιμετωπίζει και όρισμένες αδυναμίες. Το χαμηλό ποσοστό των άρδευόμενων εκτάσεων (8,7 εκ. στρέμματα σε σύγκριση με τα 16 εκ. στρέμματα που μπορούν να άρδευθούν μακροχρόνια από το σύνολο των 39 εκ. στρεμμάτων γεωργικής γής) σε συνδυασμό με το χαμηλό βαθμό αξιοποίησεως όρισμένων από τα άρδευτικά έργα που έχουν κατασκευασθεί περιορίζουν το βαθμό της εντατικής εκμεταλλεύσεως στη γεωργία. Επίσης, αν και έχουν σημειωθεί σημαντικές εξελίξεις στην εκμηχάνιση των γεωργικών δραστηριοτήτων και οι ανάγκες σε έλκυστήρες σε όρισμένες περιοχές υπερκαλύπτονται, υπάρχουν ακόμη σημαντικά περιθώρια εκμηχάνισης, κυρίως στις φάσεις συγκομιδής των προϊόντων όρισμένων καλλιεργειών.

Γενικότερα, το επίπεδο της τεχνολογίας στον αγροτικό τομέα ύστερεί σε σύγκριση με το αντίστοιχο επίπεδο στις χώρες της ΕΟΚ. Αυτό μπορεί να θεωρηθεί σαν αποτέλεσμα της μειονοτικής δομής των εκμεταλλεύσεων και της περιορισμένης προσφοράς τεχνικής βοήθειας προς τους παραγωγούς, κυρίως σε θέματα οργανώσεως και προγραμματισμού της παραγωγής και γενικά διαχειρίσεως των γεωργικών εκμεταλλεύσεων. Στην τομέα της τεχνικής της παραγωγής (ορθολογική χρήση λιπασμάτων, φυτοφάρμακα, τρόποι άρδευσεως, χρήση μηχανικού εξοπλισμού, κατάλληλες ποικιλίες, φυλές ζώων, διατροφή, κτηνιατρική περίθαλψη κλπ.) οι συνθήκες δεν ύστερούν τόσο πολύ. Η ανεπαρκής προσφορά βοήθειας οφείλεται στην έλλειψη οργάνωσης και στην περιορισμένη στελέχωση των υπηρεσιών γεωργικών εφαρμογών, των γεωργικών συνεταιρισμών και των φορέων άσκησης της αγροτικής πολιτικής, καθώς επίσης και στην έλλειψη οργανικής συνδέσεως των πορισμάτων της τεχνικής έρευνας με την εφαρμογή τους.

Η αλιεία, εκτός από τις αδυναμίες στις συνθήκες εκμεταλλεύσεως και στην οργάνωση, που είναι ανάλογες με κείνες που παρουσιάζονται και στους άλλους κλάδους της πρωτογενούς παραγωγής, αντιμετωπίζει ιδιαίτερα προβλήματα, τα οποία οφείλονται στην κάμψη που παρουσιάζουν οι εγχώριοι ένάλιι πόροι λόγω της εξαντλητικής και κατα-

χρηστικής εκμεταλλεύσεως τους και της ρυπάνσεως των άκτων και των εσωτερικών υδάτων. Η κατάσταση χειροτερεύει, γιατί τα εξωτερικά αλιευτικά πεδία, στα οποία δοούν έλληνικοί αλιευτικοί στόλοι, ολοένα περιορίζονται εξαιτίας των μέτρων που λαμβάνουν οι αντίστοιχες παράκτιες χώρες. Έτσι, η βάση για την άσκηση της δραστηριότητας αυτής συρρικνώνεται συνεχώς.

Βασικό χαρακτηριστικό του κλάδου των δασών είναι ο μικρός βαθμός αξιοποίησεως των δυνατοτήτων που παρέχονται. Αυτό οφείλεται στο σχετικά χαμηλό ύψος των πόρων που έχουν διατεθεί για έργα δασικής οδοποιίας, για αναδασώσεις, για προστασία από πυρκαϊές κλπ. που θα βοηθούσαν στην ανάπτυξη του δασικού πλούτου αλλά και στην καλύτερη εκμετάλλευσή του.

Παρά τις σοβαρές αδυναμίες που αναφέρθηκαν, οι δυνατότητες ανάπτυξεως της ελληνικής γεωργίας είναι σημαντικές. Μέχρι σήμερα, περιοριστικός παράγοντας στην αύξηση της φυτικής παραγωγής ήταν η εσωτερική ζήτηση και οι εξαγωγές. Αν διευρυνθούν οι δυνατότητες εξαγωγών και αυξηθεί και η απορροφητικότητα της εσωτερικής αγοράς, η φυτική παραγωγή έχει σημαντικά περιθώρια αύξησης που μπορούν να προσέλθουν από μορφές εντατικής εκμεταλλεύσεως και από την αξιοποίηση των εδαφολογικών συνθηκών της χώρας.

Περιοριστικός παράγοντας της ανάπτυξεως της κτηνοτροφίας μέχρι σήμερα ήταν η προσφορά κυρίως δε στον κλάδο της βοοτροφίας. Οι εδαφοκλιματολογικοί παράγοντες και η έλλειψη πλούσιων βοσκοτόπων περιορίζουν τη δυνατότητα ανάπτυξεως της σε ανταγωνιστικά πλαίσια. Γενικότερα η ανάπτυξη όλων των κλάδων της κτηνοτροφίας εν όψει της προσχωρήσεως της χώρας στην ΕΟΚ και του αναμενόμενου ανταγωνισμού από τα αντίστοιχα κοινοτικά προϊόντα, προϋποθέτει την αύξηση της παραγωγικότητας των εκμεταλλεύσεων και τον έκσυγχρονισμό τους. Οι μακροχρόνιες δυνατότητες ανάπτυξεως της αλιείας εξαρτώνται από την ορθολογική εκμετάλλευση και την προστασία του ένάλιου πλούτου της χώρας, που θα επιτρέπουν την ανανέωσή του καθώς επίσης και από τη διάθεση πόρων και εξειδικευμένου δυναμικού για την άσκηση της αναπτυξιακής αυτής πολιτικής. Τέλος, στον τομέα των δασών υφίστανται σημαντικές δυνατότητες για την παραγωγή βιομηχανικής ξυλείας και άλλων δασικών προϊόντων, η αξιοποίηση των οποίων εξαρτάται από τη διάθεση πόρων στον τομέα από την επάνδρωση των φορέων του με εξειδικευμένο προσωπικό, και από την ανάπτυξη σχημάτων εκμεταλλεύσεως κάθετης οργάνωσης. Κατά την περίοδο του Προγράμματος ο όγκος της αγροτικής παραγωγής αναμένεται να αυξάνει με μέσο ετήσιο ρυθμό 3,5 % - 4,5 %. Η αύξηση αυτή θα προσέλθει κατά ένα σημαντικό μέρος από την επάνοδο των στρεμματικών αποδόσεων, που το 1977 ήταν πολύ χαμηλές λόγω δυσμενών καιρικών συνθηκών, στα φυσιολογικά επίπεδα και κατά το υπόλοιπο από την μακροχρόνια αύξηση της παραγωγικότητας στον τομέα.

1.2. ΟΙ ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΕΙΣ ΤΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΣΤΟΝ ΠΡΩΤΟΓΕΝΗ ΤΟΜΕΑ.

Η αγροτική ένασχόληση δεν είναι μόνο ζωτική οικονομική δραστηριότητα αλλά και τρόπος ζωής μιας μεγάλης μερίδας του ελληνικού πληθυσμού. Βασικός στόχος του Προγράμματος είναι η βελτίωση του βιοτικού επιπέδου του γεωργικού πληθυσμού, τόσο με την αύξηση του εισοδήματός του όσο και με την βελτιωμένη παροχή κοινωνικών και πολιτιστικών υπηρεσιών. Άλλα παράλληλα με την άνοδο του βιοτικού επιπέδου είναι απαραίτητη η συνεχής βελτίωση της ανταγωνιστικότητας του τομέα, για να μπορέσει να λειτουργήσει αυτοδύναμα και να συμβάλει στην ανάπτυξη του τόπου.

Στα πλαίσια αυτά και με την προοπτική της εντάξεως στην ΕΟΚ κατά την διάρκεια του Προγράμματος, η πολιτική που θα ακολουθηθεί στην περίοδο αυτή θα αποβλέπει στα εξής :

α) Νά προετοιμάσει τὸν τομέα, ἔτσι ὥστε νὰ ἐξασφαλιστεῖ τὸ μεγαλύτερο δυνατὸ ὄφελος ἀπὸ τὴν ἐνταξὴ στὴν ΕΟΚ καὶ τὴν ἐφαρμογὴ τῆς κοινῆς ἀγροτικῆς πολιτικῆς καὶ νὰ περιοριστοῦν στὸ ἐλάχιστο οἱ δυσμενεῖς ἐπιπτώσεις, ποὺ τυχὸν θὰ προκύβουν ἀπὸ τὸν ἀνταγωνισμό τῶν κοινοτικῶν προϊόντων ἢ τῶν προϊόντων τῶν χωρῶν ποὺ συνδέονται μὲ εἰδικὲς συμφωνίες μὲ τὴν ΕΟΚ.

β) Νά ἐπιδιώξει τὴν ποσοτικὴ καὶ κυρίως τὴν ποιοτικὴ προσαρμογὴ τῆς γεωργικῆς παραγωγῆς στὶς ἀνάγκες τῆς ἐσωτερικῆς ἀγορᾶς καὶ στὶς δυνατότητες ἐξαγωγῶν στὶς χῶρες τῆς ΕΟΚ καὶ σὲ τρίτες χῶρες.

γ) Νά διευρύνει τὶς δυνατότητες τῶν ἐξαγωγῶν γεωργικῶν προϊόντων τόσο στὴν ΕΟΚ ὥσο καὶ σὲ νέες ἀγορές.

δ) Νά βελτιώσῃ τὸ εἰσόδημα τῶν ἀγροτῶν καὶ νὰ συγκρατήσει τὸν ἀγροτικὸ πληθυσμὸ σὲ ὁρισμένες περιοχές ἰδιαίτερης σημασίας, γιὰ νὰ ἀποφευχθεῖ ἡ χειροτέρευση τῆς χωροταξικῆς κατανομῆς τοῦ πληθυσμοῦ καὶ τῶν οἰκονομικῶν δραστηριοτήτων στὴ χώρα.

1.2.1. Ἡ ἀξιοποίηση τῶν εὐκαιριῶν ποὺ παρουσιάζονται ἀπὸ τὴν ἐνταξὴ στὴν ΕΟΚ.

Μὲ τὴν ὁλοκλήρωση τῆς ἐντάξεως οἱ ἐπιπτώσεις στὸν γεωργικὸ τομέα σὰν σύνολο ἀναμένεται νὰ εἶναι εὐνοϊκές. Οἱ ἐξαγωγὲς γεωργικῶν προϊόντων τόσο πρὸς τὶς χῶρες μέλη ὥσο καὶ πρὸς τὶς τρίτες χῶρες ἀναμένεται νὰ αὐξηθοῦν σημαντικά, καὶ οἱ ψηλὲς τιμὲς τῶν ἀγροτικῶν προϊόντων στὴν κοινότητα, ποὺ θὰ ἰσχύσουν καὶ γιὰ τὰ δικὰ μας προϊόντα, καθὼς καὶ ἡ βελτίωση τῶν δομῶν παραγωγῆς ἐμπορίας καὶ μεταποιήσεως θὰ αὐξήσουν τὰ εἰσοδήματα τῶν παραγωγῶν. Οἱ σχετικοὶ πόροι θὰ προέλθουν ἀπὸ τὸ Τμῆμα Προσανατολισμοῦ τοῦ Κοινοτικοῦ Γεωργικοῦ Ταμεῖου καὶ ἀπὸ τὸ Περιφερειακὸ καὶ Κοινωνικὸ Ταμεῖο, τὸ ὁποῖο χρηματοδοτεῖ ἔργα ὑποδομῆς καὶ οἰκονομικῆς ἀναπτύξεως στὴν περιφέρεια. Ἡ ἀξιοποίηση τῶν δυνατοτήτων ποὺ προσφέρονται προϋποθέτει κατάλληλη προετοιμασία ποὺ θὰ ἀφορᾷ κυρίως τὰ ἑξῆς :

α) Τὴ δημιουργία διοικητικῆς, ὀργανωτικῆς καὶ τεχνικῆς ὑποδομῆς (φορέας παρεμβάσεως, μηχανισμοὶ πληροφόρησης, μηχανισμοὶ συντάξεως μελετῶν καὶ ἐπιλογῆς ἔργων, κτηματολόγιο, κλπ.) γιὰ τὴν ἐφαρμογὴ τῆς κοινῆς ἀγροτικῆς πολιτικῆς καὶ τὴ χρηματοδότηση ἀναπτυξιακῶν προγραμμάτων στὸ γεωργικὸ χωρὸ ἀπὸ τὸ Ταμεῖο Προσανατολισμοῦ Γεωργίας καὶ ἀπὸ τὸ Περιφερειακὸ καὶ Κοινωνικὸ Ταμεῖο.

β) Τὴ δημιουργία ὑποδομῆς (συσκευαστήρια, ἀποθήκες, ψυκτικοὶ χώροι σφαγεία κλπ.) γιὰ τὴν ἐφαρμογὴ ὑποχρεωτικῆς τυποποιήσεως καὶ παρεμβάσεως γιὰ πολλὰ ἀγροτικὰ προϊόντα.

γ) Τὴν προσαρμογὴ τοῦ θεσμικοῦ πλαισίου τοῦ τομέα στὸ καθεστῶς ποὺ ἰσχύει στὴν ΕΟΚ (συστήματα ὀργανώσεως ἀγορῶν, κίνητρα γιὰ ἐκσυγχρονισμό καὶ ἀνάπτυξη, ὀργανώσεως παραγωγῶν, ἀμπελοουργικὸ καὶ ἐλαιουργικὸ κτηματολόγιο κλπ.).

δ) Τὴν ἐπιλογὴ ἐμφυχοῦ δυναμικοῦ ψηλῆς στάθμης, γιὰ τὴν ἐπένδρωση τόσο τῶν δημόσιων φορέων ὥσο καὶ τῶν ἀλλοεῖδους συλλογικῶν ὀργάνων τῶν παραγωγῶν, ποὺ θὰ ἐκπροσωποῦν τὴ χώρα μας στὶς θεσμοθετημένες ἐπιτροπὲς τῆς ΕΟΚ.

1.2.2. Ἐκσυγχρονισμὸς καὶ βελτίωση τῆς ὀργανώσεως τῶν γεωργικῶν ἐκμεταλλεύσεων.

Προϋπόθεση γιὰ τὴν ὁμαλὴ ἐνταξὴ τοῦ τομέα στὴν ΕΟΚ καὶ γιὰ τὴν αὐξηση τοῦ εἰσοδήματος τῶν ἀγροτῶν εἶναι ἡ βελτίωση τῆς ὀργανώσεως τῶν γεωργικῶν ἐκμεταλλεύσεων, ἡ μεγέθυνσή τους καὶ ἡ ὀρθολογικὴ χρῆση τῶν συντελεστῶν παραγωγῆς. Γιὰ τὸ σκοπὸ αὐτὸ θὰ ἐπεκταθεῖ ἡ προσφορὰ τεχνικῆς βοήθειας πρὸς τοὺς παραγωγούς γιὰ τὸν προγραμματισμὸ, τὴν ὀργάνωση καὶ τὴν τεχνικὴ τῆς ἀγροτικῆς παραγωγῆς.

Θὰ ὀργανωθοῦν καὶ θὰ ἐπικυρωθοῦν πληρέστερα τόσο οἱ ὑπηρεσίες ἐφαρμογῶν ὥσο καὶ οἱ ὑπηρεσίες γεωργικῆς ἐρευνας (τεχνικῆς - οἰκονομικῆς - κοινωνικῆς) καὶ θὰ δημιουργηθεῖ τὸ κατάλληλο σχῆμα γιὰ τὴν ὀργανικὴ τους σύνδεση. Μὲ μέτρα καὶ κίνητρα, ποὺ θὰ περιληφθοῦν στὸ τελικὸ Πρόγραμμα, θὰ ἐπιδιωχεῖ ὁ προσανατολισμὸς τῶν παραγωγῶν μὲ ταχὺ ρυθμὸ στὶς ἐξελίξεις τῆς τεχνολογίας καὶ στὶς ποσοτικὲς καὶ κυρίως ποιοτικὲς μεταβολὲς τῆς ζήτησεως.

Γιὰ νὰ ἀντιμετωπιστεῖ ὁ ἰσχυρὸς ἀνταγωνισμὸς, ποὺ ἀναμένεται ἀπὸ τὶς χῶρες τῆς ΕΟΚ στὸν κτηνοτροφικὸ κλάδο, ἐπιβάλλεται νὰ ἐκσυγχρονισθεῖ ὁ κλάδος καὶ νὰ αὐξηθεῖ ἡ παραγωγικότητά του. Στὸ Πρόγραμμα θὰ προταθοῦν συγκεκριμένα μέτρα, ποὺ θὰ ἀποβλέπουν στὸν ἐκσυγχρονισμό τῶν κτηνοτροφικῶν ἐκμεταλλεύσεων, στὴ βελτίωση τοῦ ζωικοῦ κεφαλαίου καὶ στὴν ἐξυγίανση τοῦ κυκλώματος κρέας - ζωοτροφῆς.

Ἡ ἀνάπτυξη τοῦ ἀγροτικοῦ τομέα, γενικά, θὰ στηριχτεῖ κατὰ κύριο λόγο στὶς οἰκογενειακῆς μορφῆς ἀγροτικὲς ἐκμεταλλεύσεις. Θὰ ἐνθαρρυνθοῦν ὅμως διάφορες μορφὲς συλλογικῆς δραστηριότητος, ὅπου εἶναι δυνατό (παραγωγικοὶ συνεταιρισμοί, ὁμαδικὲς καλλιέργειες, συνεταιρισμοὶ ἐμπορίας, μεταποιήσεως κλπ.), γιὰ νὰ ἀντιμετωπισθοῦν ὁρισμένες ἀδυναμίες ποὺ συνδέονται μὲ τὸν μικρὸ μέγεθος τῶν ἐκμεταλλεύσεων καὶ νὰ δημιουργηθοῦν συνθήκες αὐξημένης παραγωγικότητος. Στὰ πλαίσια αὐτὰ θὰ ἐνισχυθεῖ καὶ θὰ ἐκσυγχρονισθεῖ ὁ θεσμὸς τῶν γεωργικῶν συνεταιρισμῶν, γιὰ νὰ μπορέσουν νὰ ἀνταποκριθοῦν στὶς εὐθύνες ποὺ πρέπει νὰ ἀναλάβουν μέσα στὰ κοινοτικὰ πλαίσια καὶ ἰδιαίτερα γιὰ τὴν ἐφαρμογὴ τῆς Κοινῆς Ἀγροτικῆς Πολιτικῆς.

1.2.3. Στήριξη τῶν ἀγροτικῶν εἰσοδημάτων.

Ἄν καὶ ἡ αὐξηση τῆς παραγωγικότητος ἔχει τεθεῖ σὰν βασικὴ ἐπιδίωξη, δὲν θὰ ἀποτελέσει τὸ μοναδικὸ κριτήριον γιὰ τὴ χάραξη τῆς ἀγροτικῆς πολιτικῆς, γιὰ τὴν θὰ μποροῦσε νὰ ὀδηγήσει σὲ ἐγκατάλειψή τῆς ἀγροτικῆς δραστηριότητος σὲ περιοχὲς προβληματικῆς καὶ λιγότερο γόνιμες, μὲ ἀποτέλεσμα τὴ χειροτέρευση τῆς χωροταξικῆς κατανομῆς τοῦ πληθυσμοῦ καὶ τῶν οἰκονομικῶν δραστηριοτήτων. Παράλληλα θὰ συνεχιστεῖ ἡ πολιτικὴ ἐνισχύσεως τοῦ ἀγροτικοῦ εἰσοδήματος μὲ τὴ βαθμιαία προσαρμογὴ τῶν τιμῶν τῶν ἀγροτικῶν προϊόντων στὰ ἀντίστοιχα ἐπίπεδα ποὺ ἰσχύουν στὴν ΕΟΚ καὶ τῶν οἰκονομικῶν ἐνισχύσεων στὸ ἀντίστοιχο καθεστῶς τῆς Εὐρωπαϊκῆς Κοινότητος. Γιὰ προϊόντα ποὺ ἔχουν ἰδιαίτερη σημασίαν γιὰ τὴν ἐλληνικὴ γεωργία καὶ γιὰ τὰ ὁποῖα δὲν ὑπάρχει καθεστῶς προστασίας στὴν ΕΟΚ ἀφενὸς μὲν θὰ καταβληθεῖ προσπάθεια γιὰ τὴ δημιουργία κοινοτικοῦ καθεστώτος, ἀφετέρου δὲ μέχρις ὅτου κερπορορήσει ἡ προσπάθεια αὕτη θὰ συνεχιστεῖ τὸ καθεστῶς στηρίξεως ποὺ ἰσχύει στὸ παρόν μὲ τὶς ἀναγκαῖες βελτιώσεις.

Στὰ πλαίσια τῆς περιφερειακῆς πολιτικῆς γιὰ τὴ συγκράτηση τοῦ ἀγροτικοῦ πληθυσμοῦ σὲ περιοχὲς ἰδιαίτερου ἐνδιαφέροντος καὶ γιὰ τὴ μείωση τῶν ἀνισοτήτων θὰ συνεχιστεῖ ἡ πολιτικὴ ἐνισχύσεως τοῦ ἀγροτικοῦ εἰσοδήματος καὶ ἡ ἐφαρμογὴ περιφερειακῶν προγραμμάτων σύμφωνα μὲ τὴν πολιτικὴ τῆς ΕΟΚ (ἐξασφάλιση συμπληρωματικῆς ἐξωγεωργικῆς ἀπασχολήσεως στὸν τουρισμὸ, τὴ βιοτεχνία, τὴν οἰκοτεχνικὴ δραστηριότητα, κλπ.).

1.2.4. Προσανατολισμὸς τῆς παραγωγῆς.

Γιὰ τὴ διεύρυνση τοῦ ἐξαγωγικοῦ προσανατολισμοῦ τοῦ ἀγροτικοῦ τομέα θὰ δοθεῖ ἐμφαση στὴν παραγωγὴ γεωργικῶν προϊόντων ψηλῆς ποιότητος καὶ ἐπιθυμητῶν ποικιλιῶν, στὴ χρονικὴ μετατόπιση τῆς προσφορᾶς ὁρισμένων προϊόντων ποὺ συμπίπτει μὲ τὶς αἰχμὲς τῆς κοινοτικῆς παραγωγῆς (πρώϊμα - ὄψιμα ὀπωροκηπευτικά) καὶ στὴν ὀργάνωση τῆς ἐμπορίας. Ἐπίσης θὰ ἐπιδιωχεῖ ἡ αὐξηση τοῦ μεριδίου τῶν μεταποιημένων ἀγροτικῶν προϊόντων στὶς ἐξαγωγὲς λόγω τῶν πλεονεκτημάτων ποὺ παρουσιάζουν (δυνατότητα δια-

ρήσεως, αυξημένη προστιθέμενη αξία, απασχόληση γεωργικού πληθυσμού). Οι μεταβολές αυτές στη σύνθεση της παραγωγής και στην οργάνωση της έμπορας θα επιτρέψουν άρπνός τη διευκόλυνση των εξαγωγών στις αγορές της ΕΟΚ και τρίτων χωρών και άρπετέρου την αξιοποίηση των συγκριτικών πλεονεκτημάτων της ελληνικής γεωργίας.

1.2.5. Οι στόχοι για τη δασική παραγωγή και την άλιεία.

Για την ανάπτυξη της δασικής οικονομίας, θα ενισχυθεί ή υποδομή για την προστασία και αποκατάσταση του δασικού πλούτου, θα εκσυγχρονισθεί το σημερινό σύστημα εκμεταλλεύσεως που σε μερικές περιπτώσεις περιορίζει την αποδοτικότητα και θα επιδιωχθεί ή δημιουργία συνθηκών για την πληρέστερη αξιοποίηση του δασικού δυναμικού της χώρας (δασικά συμπλέγματα, δασικοί δρόμοι, αντιπυρρικά έργα, αναδασώσεις κλπ.).

Ίδιαίτεροι στόχοι για την άλιεία θα είναι ή προστασία και ή αποκατάσταση του άλιευτικού πλούτου της χώρας, ή ενθάρρυνση της ύδατοκαλλιέργειας και ή εξασφάλιση, με διμερείς συμφωνίες, όπου χρειάζεται, πεδίων δράσεως για τους στόλους υπερόντιας και μεσογειακής άλιείας.

2. ΔΕΥΤΟΓΕΝΗΣ ΤΟΜΕΑΣ

2.1. Όρυχεύα - Μεταλλεύα.

2.1.1. Έξελίξεις, προβλήματα και προοπτικές.

Ό τομέας όρυχείων - μεταλλείων σημείωσε κατά το παρελθόν αξιόλογες επιδόσεις. Στην περίοδο 1963 - 1973 το προϊόν του τομέα αυξήθηκε με μέσο ετήσιο ρυθμό 10,5%. Από τότε παρατηρείται κάποια στασιμότητα, που όφείλεται στη διεθνή συγκυρία. Άν και ή συμμετοχή των όρυχείων και των μεταλλείων στη διαμόρφωση του εγχώριου προϊόντος είναι σχετικά χαμηλή (1,5 % το 1977), ό τομέας συνέβαλε σημαντικά στην επιτάχυνση του ρυθμού αύξησης και στη βελτίωση της διαρθρώσεως του προϊόντος της μεταποίησης, καθώς επίσης και στη σημαντική αύξηση των βιομηχανικών εξαγωγών. Συγκεκριμένα ό εξαγωγές άλουμινίου, άλουμινας, σιδηρονικελίου και τσιμέντου, άν και σχετικά μειωμένες λόγω της διεθνούς συγκυρίας, άνήλθαν το 1976 σε 10 % περίπου του συνόλου.

Η λειτουργία των μεταλλευτικών επιχειρήσεων έχει ρυθμιστεί νομοθετικά πάνω σε όρθολογικές βάσεις, σύμφωνα με τα διεθνή πρότυπα, ενώ έχουν θεσπιστεί άυστηροί έλεγχοι σχετικά με την έρευνα και την όρθολογική εκμετάλλευση. Το όργανωτικό σχήμα όμως για τη διερεύνηση και την αξιοποίηση του όρυκτου και μεταλλευτικού πλούτου είναι άνεπαρκές. Παράλληλα ό τομέας πάσχει από έλλειψη πληροφόρησης των ενδιαφερομένων, όσον άφορά τις εξελίξεις στις διεθνείς αγορές όρυκτων και μεταλλευμάτων, την τεχνολογία παραγωγής, την σκοπιμότητα εκμεταλλεύσεως ενός όρυκτου κλπ.

Όπως όμως σημειώθηκε (Κεφ. Η), γενικά μπορεί να λεχθεί ότι, άν όργανωθεί συστηματικότερα ή έρευνα και άν προωθηθεί ή καθετοποίηση της μεταλλευτικής παραγωγής με τα σημερινά δεδομένα, ό προοπτικές περαιτέρω ταχείας ανάπτυξεως του τομέα είναι εύνοϊκές.

2.1.2. Οι βασικές κατευθύνσεις της μεταλλευτικής πολιτικής.

Άπό μακροχρονιότερη σκοπιά, βασική επιδίωξη είναι να διευρυνθεί σημαντικά το φάσμα των διαθέσιμων εγχώριων πρώτων ύλων με την έντατική έρευνα του ελληνικού υπεδάφους, χωρίς όμως να υποβαθμιστεί το περιβάλλον. Αυτό θα συμβάλλει στην εκβιομηχάνιση της χώρας και θα ενισχύσει τον εξαγωγικό δυναμισμό της οικονομίας.

Ειδικότερα, ό στόχοι του Προγράμματος για τον μεταλλευτικό τομέα θα είναι :

α) Η προώθηση γεωλογικών και άλλων έρευνών για να έντοπισθούν νέα κοιτάσματα όρυκτων και μεταλλευμάτων

που αξιοποιούνται σήμερα, και για την άναζήτηση κοιτασμάτων νέων όρυκτων και μεταλλευμάτων, για τα όποια ό υπάρχουσες ένδείξεις είναι ένθαρρυντικές. Ίδιαίτερη έμφαση θα δοθεί στην έρευνα για τον έντοπισμό ενεργειακών πηγών.

β) Η πληρέστερη αξιοποίηση των γνωστών κοιτασμάτων όρυκτων και μεταλλευμάτων που βρίσκονται υπό εκμετάλλευση και αυτών που άκόμα δέν χρησιμοποιούνται ή χρησιμοποιούνται ελάχιστα.

γ) Η προώθηση μεταλλευτικών και μεταλλουργικών έρευνών για την ανάπτυξη εγχώριας τεχνολογίας και για την προσαρμογή της ζένης στα ελληνικά δεδομένα.

δ) Η καθετοποίηση της μεταλλευτικής παραγωγής για την πιο προσοδοφόρα εκμετάλλευση του όρυκτου μας πλούτου.

2.2. Βιομηχανία - Βιοτεχνία.

2.2.1. Έξελίξεις και προβλήματα.

Η έπίδοση του τομέως κατά τη μεταπολεμική περίοδο και ιδιαίτερα στη δεκαετια 1963 - 77, ήταν πολύ σημαντική. Σε τιμές 1970, το προϊόν της μεταποίησης αυξήθηκε με μέσο ετήσιο ρυθμό 9,4 % και ή συμβολή του στη διαμόρφωση του άκαθάριστου εγχώριου προϊόντος αυξήθηκε από 14,3 % το 1963 σε 21,5 % το 1977. Στην ίδια περίοδο, το ποσοστό του προϊόντος της μεταποίησης που εξαγεται αυξήθηκε από 2,4 % σε 15 % περίπου, και ή συμμετοχή των εξαγωγών βιομηχανικών προϊόντων στο σύνολο των εξαγωγών αυξήθηκε από 11 % σε 69 %.

Η ταχύρρυθμη αύξηση του μεταποιητικού προϊόντος και των εξαγωγών πραγματοποιήθηκε με παράλληλη σημαντική αύξηση των επενδύσεων, πράγμα που βοήθησε στον εκσυγχρονισμό του παραγωγικού δυναμικού σε μεγάλο βαθμό. Έτσι ένας σημαντικός άριθμός μονάδων, ιδιαίτερα σε όρισμένους κλάδους παραγωγής, άνδρώθηκαν και είναι σήμερα άνταγωνιστικές στη διεθνή αγορά. Έκτός από την αύξηση των επενδύσεων και της απασχόλησης, ή άνοδος του προϊόντος της μεταποίησης όφείλεται κατά μεγάλο μέρος στην άνοδο της συνολικής παραγωγικότητας. Η σημαντική αύξηση της παραγωγικότητας επιτεύχθηκε κυρίως με τη διεύρυνση της βιομηχανικής βάσεως, τη βελτίωση της τεχνολογίας, τη βελτίωση του επιπέδου μορφώσεως και την ειδικευση του εργατικού δυναμικού και την όρθολογικότερη οργάνωση και χρησιμοποίηση των συντελεστών παραγωγής.

Παρά την πολύ αξιόλογη πρόοδο που πραγματοποιήθηκε, το επίπεδο παραγωγικότητας της ελληνικής μεταποίησης εξακολουθεί να ύστερεί σημαντικά σε σύγκριση με τις χώρες της Δυτικής Εύρώπης. Έκτός από τις βασικές διαρθρωτικές άδυναμίες του τομέα, για τις όποιες έγινε ήδη λόγος και που άναφέρονται στην έλλειψη ειδικεύσεως και στη μη όρθολογική σύνθεση της παραγωγής, ως και στο μικρό μέγεθος των παραγωγικών μονάδων, άλλοι παράγοντες που επηρεάζουν δυσμενώς το επίπεδο παραγωγικότητας και τη διεθνή άνταγωνιστικότητα των μεταποιητικών μονάδων είναι :

α) Το χαμηλό επίπεδο οργάνωσης των επιχειρήσεων : Το χαμηλό επίπεδο οργάνωσης πολλών βιοτεχνικών και βιομηχανικών μονάδων άποτελεί έναν από τους σημαντικούς περιοριστικούς παράγοντες στην ανάπτυξη της μεταποίησης. Η όργανωτική δομή σε πολλές επιχειρήσεις και ιδιαίτερα στις μικρότερες είναι άνεπαρκής, με αποτέλεσμα να δημιουργούνται διάφορα προβλήματα και έλλείψεις, που συντείνουν σε μειωμένη απόδοση. Η θέση αυτή ενισχύεται και από σοβαρές ένδείξεις που ενισχύουν την άποψη ότι ό ελληνικές βιομηχανικές επιχειρήσεις δέν αξιοποιούν όσο θα έπρεπε τις δυνατότητες για οικονομίες κλίμακας που δημιουργεί ή αγορά, τόσο του έσωτερικού όσο και του έξωτερικού.

β) Άνεπαρκής αξιοποίηση του παραγωγικού έξοπλισμού : Η πρόνοια του επιχειρηματία να καλύψει μελλοντική αύξηση

της ζητήσεως, οι αδιαιρετότητες που χαρακτηρίζουν τη σύγχρονη τεχνολογία σε συνάρτηση με την περιορισμένη αγορά, ή ανεπιτυχής επιλογή τεχνολογίας ή υπερβολικά αισιόδοξες προβλέψεις για την αύξηση της ζητήσεως όδηγησαν μερικές επιχειρήσεις σε προμήθεια κεφαλαιουχικού εξοπλισμού σε έκταση μεγαλύτερη από ότι χρειαζόνταν, με αποτέλεσμα σημαντικό μέρος του επενδεδυμένου κεφαλαίου να παραμένει αναξιοποίητο. Σε αρκετές όμως περιπτώσεις ή κατάσταση αυτή είναι αποτέλεσμα της έλλειψης συνεργασίας μεταξύ επιχειρήσεων, του χαμηλού βαθμού εξειδίκευσης στην παραγωγή και του χαμηλού κόστους κεφαλαίου που διαμορφώθηκε με την πολιτική της γενικής επιδοτήσεως των επενδύσεων.

Το ποσοστό αργούσας παραγωγικής δυναμικότητας, τουλάχιστο σε όρισμένους κλάδους, έχει μειωθεί σημαντικά τα τελευταία χρόνια που χαρακτηρίζονται από έντονη χαλάρωση της επενδυτικής δραστηριότητας. Παρόλα αυτά, τα περιθώρια αύξησεως της παραγωγής με πληρέστερη αξιοποίηση του υφιστάμενου μηχανολογικού εξοπλισμού φαίνεται ότι είναι σε μερικές τουλάχιστο περιπτώσεις ακόμα σημαντικά.

γ) Έλλειψη τεχνολογικής έρευνας: Με λίγες άλλα πολύ αξιόλογες εξαιρέσεις, η τεχνολογική έρευνα στον ιδιωτικό τομέα είναι πολύ περιορισμένη και αναφέρεται συνήθως στην προσαρμογή εισαγόμενης τεχνολογίας. Σαφής ένδειξη της χαμηλής τεχνολογικής στάθμης πολλών μονάδων είναι και η έλλειψη αυτοτελούς σχεδίασεως και αναπτύξεως νέων προϊόντων.

δ) Άνεπαρκής αξιοποίηση της ξένης τεχνολογίας: Η εισαγωγή ξένης τεχνολογίας πραγματοποιήθηκε κατ'έξοχή με την εγκατάσταση παραρτημάτων ξένων εταιριών, με την ίδρυση συμμετοχικών επιχειρήσεων και την εισαγωγή μηχανολογικού εξοπλισμού. Οι ξένες μονάδες που δημιουργήθηκαν δεν επιδιώξαν καθετοποίηση της παραγωγής και στις περισσότερες περιπτώσεις ή λειτουργία τους δεν συνέβαλε αρκετά στη δημιουργία ελληνικών δορυφορικών μονάδων ή στην πραγματοποίηση συμπληρωματικών επενδύσεων. Έτσι τα τεχνολογικά όφελι από την παρουσία τους παρέμειναν περιορισμένα. Η εισαγωγή τεχνολογίας με άδειες χρήσεως ειδικών μεθόδων παραγωγής (LICENCES), που παρουσιάζει πλεονεκτήματα, πραγματοποιήθηκε σε περιορισμένη μόνο έκταση. Έκτός απ'αυτό δεν έγινε πάντοτε πλήρης εκμετάλλευση των περιθωρίων προσαρμογής της ξένης τεχνολογίας που παρείχαν οι σχετικές συμβάσεις.

ε) Μη όρθολογική χρηματοοικονομική διάρθρωση των παραγωγικών μονάδων: Στη βιοτεχνία μεγάλο μέρος από τα ίδια κεφάλαια και τις μακροπρόθεσμες και μεσοπρόθεσμες πιστώσεις που παίρνουν, χρησιμοποιείται για τη χρηματοδότηση του κεφαλαίου κινήσεως. Όπωςδήποτε, πρέπει να τονιστεί ότι ο μακροπρόθεσμος και μεσοπρόθεσμος δανεισμός του βιοτεχνικού κλάδου είναι πολύ περιορισμένος.

Αντίθετα, για τη βιομηχανία ο δανεισμός αποτελεί πολύ σημαντική πηγή άντλήσεως κεφαλαίου. Έτσι, ή αποταμίευση δεν διοχετεύθηκε στη βιομηχανία μέσω της αγοράς κεφαλαίου αλλά κυρίως μέσω του τραπεζικού συστήματος. Αυτό ενίσχυσε τον οικογενειακό χαρακτήρα της βιομηχανικής ιδιοκτησίας και είχε σημαντικές επιπτώσεις στο μέγεθος, την οργάνωση και τον τρόπο έλεγχου των παραγωγικών μονάδων. Θα πρέπει να προστεθεί ότι ή αύστηρή εξάρτηση της τραπεζικής χρηματοδότησεως από εμπράγματα ασφάλειες έστρεψε τη χρηματοδότηση προς ύφελος μονάδων με σοβαρή ακίνητη περιουσία και όχι απαραίτητα με δυναμισμό.

2.2.2. Οι προοπτικές του μεταποιητικού τομέα.

Η ένταξη στην ΕΟΚ θα οδηγήσει μεταξύ άλλων και σε αύξηση του ανταγωνισμού στην ελληνική αγορά και, προσωρινά τουλάχιστον, είναι ένδεχόμενο οι λιγότερο αποδοτι-

κές μονάδες ή κλάδοι να αντιμετωπίσουν δυσκολίες. Οι δυσκολίες όμως αυτές θα αντιμετωπιστούν σε ένα μεγάλο μέρος με τις μεταβατικές ρυθμίσεις και οι προοπτικές για τον τομέα στο σύνολό του μετά την ένταξη είναι αρκετά ευνοϊκές. Ο ψηλός ρυθμός αύξησεως του βιομηχανικού προϊόντος κατά την περίοδο της συνδέσεως μας με την ΕΟΚ και τα σημαντικά επίτευγματα του τομέα σε ότι αφορά την εξαγωγική του επίδοση, τον εκσυγχρονισμό του πάγιου κεφαλαίου, την εξειδίκευση του εργατικού δυναμικού κ.λπ., είναι ενδεικτικά του δυναμισμού και της προσαρμοστικότητας της ελληνικής μεταποιήσεως.

Πέρα όμως από τις δυνατότητες που θα δημιουργηθούν στο μέλλον για την τοποθέτηση ελληνικών βιομηχανικών προϊόντων στην αγορά της ΕΟΚ, ή στενότερη συνεργασία με γειτονικές και γενικά με τρίτες χώρες διανοίγουν πολύ ευνοϊκές προοπτικές για πολλούς κλάδους της ελληνικής μεταποιήσεως.

Αναμένεται ότι, κατά την περίοδο του Προγράμματος, αν οι διεθνείς οικονομικές εξελίξεις δεν δημιουργήσουν σοβαρά προσκόμματα, ο μέσος ετήσιος ρυθμός αύξησεως του προϊόντος του τομέα μπορεί να φθάσει το 7 - 7,5 %. Αν όμως υπάρξουν δυσμενείς εξελίξεις στο διεθνές εμπόριο, δεδομένου ότι ή αύξηση του προϊόντος της ελληνικής βιομηχανίας επηρεάζεται βασιικά από τις εξαγωγικές επιδόσεις, είναι πιθανό ο ρυθμός αύξησεως να περιοριστεί κάτω του 7 %.

2.2.3. Οι κατευθύνσεις της πολιτικής στον τομέα της μεταποιήσεως.

2.2.3.1. Βελτίωση της συνθέσεως και του προσανατολισμού της παραγωγής.

Όπως σημειώθηκε ήδη, ή δημιουργία και ή διατήρηση ενός ισχυρού βιομηχανικού τομέα αποτελεί προϋπόθεση για αυτόδύναμη ανάπτυξη. Αύξηση των εισοδηματικών μεγεθών, που στηρίζεται κατά κύριο λόγο στον τομέα των υπηρεσιών χωρίς τουλάχιστον παράλληλη επέκταση των δυνατοτήτων της οικονομίας να παράγει υλικά αγαθά, δεν μπορεί κάτω από τις υπάρχουσες συνθήκες να θεωρηθεί σταθερό και μόνιμο επίτευγμα. Η βιομηχανική επέκταση είναι εξάλλου απαραίτητη για την πληρέστερη αξιοποίηση των προϊόντων του γεωργικού τομέα και του μεταλλευτικού πλούτου της χώρας.

Υστερα από πολλά χρόνια, στά όποια ή βάση για την αύξηση της παραγωγής ήταν κυρίως ή υποκατάσταση εισαγομένων, ή ανάπτυξη της μεταποιήσεως πέρασε τα τελευταία χρόνια σε μια νέα μορφή με τη γρήγορη αύξηση των εξαγωγών και την εξειδίκευση. Η εξάντληση σε μεγάλο μέρος των περιθωρίων αναπτύξεως της μεταποιήσεως με βάση την υποκατάσταση των εισαγόμενων αγαθών και ή καταμερισμός εργασίας που συνεπάγεται ή ένταξη της ελληνικής μεταποιήσεως στο χώρο της ΕΟΚ επιβάλλουν την περαιτέρω εξειδίκευση της παραγωγής και την έμφαση στις εξαγωγές. Για να εξασφαλιστεί ή αύξημένη ανταγωνιστικότητα της ελληνικής βιομηχανίας, που είναι απαραίτητη για την αύξηση των εξαγωγών, και για να περιφρουρηθεί ή θέση της ελληνικής παραγωγής στην εγχώρια αγορά, θα επιδιωχθεί ή προώθηση σχεδίων που θα δυναμώσουν την κλαδική διάρθρωση του τομέα και θα βελτιώσουν τη σύνθεση της βιομηχανικής παραγωγής.

Θα επιδιωχθεί ή «διεύρυνση» της βάσεως της εκβιομηχανίσεως με την προώθηση κλάδων που αξιοποιούν εγχώριες πρώτες ύλες, ή «εμβάθυνση» της παραγωγικής διαδικασίας με την ανάπτυξη βιομηχανιών παραγωγής ενδιάμεσων βιομηχανικών προϊόντων που λείπουν σήμερα, ή «δικτύωση» διάφορων κλάδων μεταξύ τους με διάφορες μορφές συνεργασίας στην παραγωγή, όπως είναι οι υπεργολαβίες κ.λπ. και γενικά ή ενίσχυση του εξαγωγικού προσανατολισμού της παραγωγής με την προώθηση διεθνώς ανταγωνιστικών δραστηριοτήτων.

Παράλληλα θα επιδιωχθεί ή προώθηση της παραγωγής σε κλάδους που συνδέονται με την άμυνα της χώρας.

Σ' όλες αυτές τις προσπάθειες, θα επιδιωχθεί ή προώθηση και ή συμμετοχή μικρομεσαίων επιχειρήσεων, όπου βέβαια το περιορισμένο μέγεθος των μονάδων δεν συνεπάγεται μείωση της παραγωγικότητας και της ανταγωνιστικότητας.

Η προώθηση των κλάδων που πληρούν τις προϋποθέσεις που μόλις αναφέρθηκαν θα στηριχθεί πρώτο, στην επεξεργασία συστήματος αναπτυξιακών κινήτρων με έμφαση στις δραστηριότητες που παρουσιάζουν αυξημένες δυνατότητες για ανάπτυξη, δεύτερο, στην κατάρτιση και υλοποίηση συγκεκριμένων επενδυτικών σχεδίων σε βασικές αναπτυξιακές μονάδες και τρίτο, στην έγκαιρη και συστηματική πληροφόρηση του επιχειρηματικού κόσμου.

2.2.3.2. Έκσυγχρονισμός και βελτίωση της οργάνωσης των μεταποιητικών μονάδων.

Εκτός από τη βελτίωση στη σύνθεση της παραγωγής, το επίπεδο παραγωγικότητας και επομένως ή διεθνής ανταγωνιστικότητα της μεταποίησης θα ενισχυθεί και με τον έκσυγχρονισμό και τη βελτίωση της οργάνωσης των παραγωγικών μονάδων.

Συγκεκριμένα θα επιδιωχθεί :

α) Βελτίωση του επιπέδου οργάνωσης : Οί συνθήκες που ισχύουν στη μικρο-μεσαία βιομηχανία είναι τέτοιες ώστε ένα μεγάλο μέρος του βάρους για τη βελτίωση του επιπέδου οργάνωσης θα το φέρει κατανάλωση το κράτος. Με την παροχή οργανωτικής και τεχνικής βοήθειας στις επιχειρήσεις από κρατικούς φορείς, θα επιδιωχθεί ή εφαρμογή από τους βιοτέχνες απλών αρχών οργάνωσης στην παραγωγή, τη διακίνηση και τη διάθεση των προϊόντων, καθώς και ή διενέργεια στοιχειώδους ανάλυσης κόστους.

β) Πληρέστερη αξιοποίηση του παραγωγικού εξοπλισμού : Η ηύξηση της παραγωγής και ή προώθηση της εξειδίκευσης που αποτελούν βασικούς στόχους του Προγράμματος, θα συμβάλουν και στη μείωση του ποσοστού αργούσας παραγωγικής δυναμικότητας. Επιπλέον θα επιδιωχθεί ή προώθηση διάφορων μορφών συνεργασίας μεταξύ συγγενών επιχειρήσεων για την από κοινού αξιοποίηση μηχανημάτων, όπου αυτό είναι δυνατό. Επίσης, θα επιδιωχθεί ή άρση όρισμένων αντικινήτρων που δημιουργεί ή σημερινή οργάνωση της αγοράς εργασίας στην αξιοποίηση του μηχανικού εξοπλισμού.

γ) Ανύψωση της τεχνολογικής στάθμης : Κύρια πηγή τεχνολογικής προόδου θα εξακολουθήσει να είναι ή εισαγωγή ξένης τεχνολογίας. Για να γίνει όμως καλύτερη αξιοποίηση της τεχνολογίας αυτής και να συνδυασθεί με την προώθηση της τεχνολογικής μας έρευνας, θα επιδιωχθεί ή επιλογή περιορισμένου αριθμού τομέων για έντατική τεχνολογική ανάπτυξη. Σ' αυτούς τους τομείς θα γίνει προσπάθεια, με ειδικά κίνητρα, με ανάθεση από το κράτος παραγωγής πρωτότυπων προϊόντων και αυστηρό έλεγχο να αναπτυχθεί συστηματικά ή τεχνολογική έρευνα και σε μεταγενέστερο στάδιο να δημιουργηθεί σε όρισμένες περιπτώσεις τεχνολογική πρωτοπορία. Ενδεικτικά αναφέρονται οί τομείς της θηκικής άμυνας, αξιοποίησης εγγώριων υρυκτών και μεταλλευμάτων, των ηλεκτρονικών κλπ. Η προσπάθεια αυτή θα ενισχυθεί και με την ταχύτερη προώθηση της τυποποίησης των προϊόντων και με τη βελτίωση των συστημάτων ελέγχου ποιότητας.

Επιπλέον θα ενθαρρυνθεί ή τεχνολογική έρευνα στον ιδιωτικό τομέα με κατάλληλη κρατική βοήθεια και κυρίως με την ανάθεση από το κράτος της παραγωγής συγκεκριμένων πρωτότυπων προϊόντων και συστημάτων. Όσον αφορά τη μορφή της εισαγωγής ξένης τεχνολογίας, θα ενθαρρυνθεί ή χρησιμοποίηση άδειων χρήσεως ειδικών μεθόδων παραγωγής (LICENCES), με εξασφάλιση όμως της δυνατότητας προσαρμογής της ξένης τεχνολογίας στις συνθήκες που επικρατούν στη χώρα μας.

δ) Μέγεθος μονάδων παραγωγής και εξειδίκευση : Η ενίσχυση του ρόλου των μικρομεσαίων μονάδων, που είναι ιδιαίτερα σημαντικός, είναι βασικός στόχος του Προγράμματος. Η βιοτεχνία αποτελεί έστιά ανάπτυξης επιχειρηματικών ταλέντων, μπορεί να διοχετεύσει τις ικανότητες και τη δεξιότητα του παραδοσιακού χειροτέχνη σε σύγχρονες μορφές παραγωγής και καλύπτει τα κενά παραγωγής που δημιουργεί ή ανάπτυξη των μεγάλων μονάδων. Γι' αυτό, στις περιπτώσεις που ή μικρο-μεσαία μονάδα μπορεί να λειτουργήσει αποδοτικά από άποψη παραγωγής, θα επιδιωχθεί ή εκμετάλλευση τυχόν οικονομικών που απορρέουν από το μεγάλο μέγεθος επιχείρησης, όπως είναι οικονομίες στη διάθεση των προϊόντων, στην προμήθεια πρώτης ύλης κλπ., με την προώθηση διάφορων μορφών συνεργασίας (κοινοπραξίες). Αντίθετα στις περιπτώσεις που οί οικονομίες μεγέθους επιτυγχάνονται κυρίως στην παραγωγή, θα επιδιωχθεί αξιοποίησή τους είτε με εξειδίκευση των μονάδων παραγωγής και την επέκταση του θεσμικού των υπεργολαβιών είτε με επιτάχυνση της διαδικασίας συγχωνεύσεως είτε με τη δημιουργία νέων μονάδων σε μέγεθος που κρίνεται βιώσιμο. Επίσης θα επιδιωχθεί, όπου είναι δυνατό, και ή εξειδίκευση στην παραγωγή κατά περιοχές.

ε) Έξυγίανση της χρηματοδοτικής διαρθρώσεως : Για να ενισχυθεί ή δανειοληπτική ικανότητα των βιοτεχνιών, θα επιδιωχθούν : ή διεύρυνση των φορέων χρηματοδοτήσεως της βιοτεχνίας και ή αναθεώρηση του ειδικού καθεστώτος χρηματοδοτήσεως του κλάδου αυτού ώστε να ενισχυθεί ή εγγύηση του δημόσιου, να εξασφαλιστεί ή απεργία του ειδικού κεφαλαίου, που σήμερα παρά τις μεγάλες ανάγκες του κλάδου παρμένει άδιδετο σε μεγάλο βαθμό, και επιπλέον να κατοχυρωθεί ή χρησιμοποίηση του ειδικού κεφαλαίου αποκλειστικά για μακροπρόθεσμες πιστώσεις. Παράλληλα, για τις μονάδες που χρηματοδοτούνται θα επιδιωχθεί ή εξασφάλιση επάρκων κεφαλαίων κινήσεως από τα ίδια διαθέσιμα των Τραπεζών.

Στη βιομηχανία θα επιδιωχθούν : ι) Η ενίσχυση του ρόλου της κεφαλαιαγοράς ως πηγής άντλήσεως μακροπρόθεσμων κεφαλαίων από τις βιομηχανικές μονάδες κατά κύριο λόγο με τη μορφή αύξησης του μετοχικού κεφαλαίου, ιι) ή αποτελεσματικότερη λειτουργία του θεσμικού της συμμετοχής κατάλληλων πιστωτικών φορέων στο κεφάλαιο ύγιων επιχειρήσεων και ιιι) ή εξυγίανση της χρηματοοικονομικής διαρθρώσεως των επιχειρήσεων με παροχή ειδικών κινήτρων, τα οποία θα καθοριστούν στη φάση της τελικής επεξεργασίας του Προγράμματος.

2.3. Ένεργεια.

2.3.1. Διαπιστώσεις και προβλήματα.

Η γρήγορη οικονομική ανάπτυξη που σημειώθηκε στις περισσότερες χώρες του κόσμου μέχρι το 1973 βασίστηκε στην ύπαρξη αφθονίας και φτηνής ενέργειας και ιδιαίτερα υγρών καυσίμων.

Με τη δημιουργία του καρτέλ των χωρών παραγωγής του πετρελαίου και τη ραγδαία ανάπτυξη του μετά τον Οκτώβριο του 1973, ή κατάσταση άλλαξε. Η δαπάνη για ενέργεια αυξήθηκε δυσανάλογα και προκάλεσε σοβαρό κλονισμό στα ισοζύγια πληρωμών των περισσότερων χωρών που εισάγουν πετρέλαιο, ενώ παράλληλα ασκήθηκαν άμεσες και έμμεσες πιέσεις στο επίπεδο των τιμών. Τέθηκε έτσι επιτακτική ή ανάγκη για αναθεώρηση της παραδοσιακής ενεργειακής πολιτικής.

Η συστηματική μελέτη του παγκόσμιου ενεργειακού προβλήματος, που ακολουθήσε, έδειξε ότι οί συμβατικές μορφές ενέργειας δεν βρίσκονται σε αφθονία, όπως πιστευόταν στο παρελθόν, ενώ οί μη συμβατικές και ανανεώσιμες πηγές, όπως ή πυρηνική σύντηξη, οί αντιδραστήρες αναπαραγωγής και ή ηλιακή ενέργεια, δεν φαίνεται ότι θα μπορέσουν να συμβάλουν σημαντικά στην κάλυψη των ενεργειακών αναγκών πριν από τη λήξη του 20ού αιώνα.

Ειδικότερα προβλέπεται ότι έφθον η καταναλώση πετρελαίου εξακολουθήσει να αυξάνει με το ρυθμό που παρατηρή-

θηκε στα πρόσφατα χρόνια, ή ζήτησή του είναι πιθανό να ξεπεράσει την προσφορά κατά το τέλος της επόμενης 10ετίας.

Στην Ελλάδα η κατανάλωση ενέργειας μέχρι πριν 20 περίπου χρόνια ήταν μικρή και καλύπτονταν σχεδόν στο σύνολό της από εισαγωγές. Η ταχεία όμως οικονομική ανάπτυξη που πραγματοποιήθηκε από τότε και ιδιαίτερα οι ψηλοί ρυθμοί αύξησης του προϊόντος της μεταποίησης, είχαν σαν αποτέλεσμα τη μεγάλη αύξηση της ενεργειακής κατανάλωσης. Παράλληλα, αναπτύχθηκαν σε κάποιο βαθμό και οι εγχώριες ενεργειακές πηγές, κυρίως ο λιγνίτης, και σημειώθηκε μερική υποκατάσταση της εισαγόμενης ενέργειας.

Η κατανάλωση ενέργειας που αυξήθηκε πολύ ταχύτερα από το ακαθάριστο εθνικό προϊόν, σημείωσε κατά την περίοδο 1958 - 1975 μέσο ετήσιο ρυθμό ανόδου 11,1 %. Ειδικότερα, το 1976 η κατανάλωση πρωτογενών μορφών ξεπέρασε τα 13 εκατ. τόνους ισοδύναμου πετρελαίου και προήλθε κατά 74,5 % από εισαγόμενα καύσιμα (συγκεκριμένα κατά 70,5 % από υγρά και κατά το υπόλοιπο από στερεά καύσιμα), 22 % από λιγνίτη και 3,5 % από υδατοπτώσεις.

Όπως φαίνεται από τα ποσοστά αυτά, ο ενεργειακός τομέας εξαρτάται ακόμη σε πολύ μεγάλο βαθμό από την εισαγόμενη ενέργεια. Η εξάρτηση αυτή, έκφρασμένη σε όρους δαπάνης, είναι ακόμη μεγαλύτερη (90 %) και εκτός από τη δυσβάσταχτη συναλλαγματική επιβάρυνση, που το 1976 ήταν της τάξεως των 30 δισ. δρχ., συνεπάγεται και σοβαρούς κινδύνους για τον έφοδιασμό της χώρας σε περιόδους κρίσεως.

Εξάλλου πρέπει να επισημανθεί το γεγονός, ότι για τον ενεργειακό τομέα απαιτούνται εξαιρετικά ψηλές επενδυτικές δαπάνες. Άρκι να αναφερθεί, ότι το 1975 η ηλεκτρική ενέργεια και μόνο απορρόφησε το 25 % περίπου των επενδύσεων πάγιου κεφαλαίου του δημοσίου.

2.3.2. Οι βασικές κατευθύνσεις της ενεργειακής πολιτικής.

Βασική επιδίωξη της ενεργειακής πολιτικής είναι η εξασφάλιση ενεργειακής επάρκειας. Η ενέργεια πρέπει να προσφέρεται σε ποσότητες, ποιότητες, μορφές και τιμές που να μην αποτελούν σοβαρό πρόσκομμα για την πραγματοποίηση των ρυθμών κοινωνικοοικονομικής ανάπτυξης που θεωρούνται αναγκαίοι για τη χώρα. Οι σημερινές όμως συνθήκες δεν επιτρέπουν πια την χωρίς περιορισμούς αύξηση της κατανάλωσης της, και γι' αυτό η επάρκεια ενέργειας θα επιδιωχθεί μέσα στα πλαίσια των παρακάτω στόχων :

- της μείωσης της ανά μονάδα προϊόντος κατανάλισκόμενης ενέργειας
- της αύξησης της συμμετοχής των εγχώριων ενεργειακών πόρων
- της ορθολογικότερης συνθέσεως του ενεργειακού ισοζυγίου.

Ακόμη, βασικό βραχυχρόνιο στόχο αποτελεί η έναρμόνιση της ενεργειακής μας πολιτικής με κείνη της ΕΟΚ.

Η μείωση της ανά μονάδα προϊόντος κατανάλισκόμενης ενέργειας θα επιδιωχθεί με τον περιορισμό της σπατάλης στην κατανάλωση ενέργειας, με την επιλογή λιγότερο ενεργειακού τεχνολογίας, όπου αυτό είναι δυνατό, και με τη βελτίωση της υπέρχουσας.

Για την αύξηση της συμμετοχής των εγχώριων ενεργειακών πόρων στην παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας θα προωθηθεί η παραπέρα αξιοποίηση των ήδη γνωστών κοιτασμάτων λιγνιτών - τύρφης και των υδατοπτώσεων με παράλληλη αξιοποίηση των δυνατοτήτων που διαγράφονται προς αυτή την κατεύθυνση στα πλαίσια της ΕΟΚ. Σύμφωνα με το Πρόγραμμα της ΔΕΗ, η συμμετοχή των εγχώριων πόρων στην παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας, που για την περίοδο του Προγράμματος αναμένεται να αυξάνεται με μέσο ετήσιο ρυθμό 7 - 9 %, έγκυμται ότι θα είναι γύρω στο 72 % το 1982. Πιο συγκεκριμένα, οι λιγνιτικοί σταθμοί θα καλύ-

πτουν τις 60 εκατοστιαίες μονάδες και οι υδροηλεκτρικοί τις υπόλοιπες 12. Εξάλλου θα ενταθεί η έρευνα για την ανακάλυψη νέων ενεργειακών πόρων. Παράλληλα θα καταβληθεί προσπάθεια για την ανάπτυξη και επέκταση των εφαρμογών ήπιων μορφών ενέργειας, όπως της γεωθερμικής, της αιολικής και κυρίως της ηλιακής.

Η ορθολογικότερη σύνθεση του ενεργειακού ισοζυγίου στο επίπεδο των πρωτογενών μορφών ενέργειας συνεπάγεται διεύρυνση τόσο των μορφών τους όσο και των πηγών προμηθείας τους. Ειδικότερα για τη διεύρυνση των μορφών μελετάται ή σκοπιμότητα να χρησιμοποιηθεί ή πυρηνική ενέργεια, καθώς επίσης και τα φυσικά αέρια, ενώ θα ακολουθηθεί πολιτική για τη διεύρυνση των πηγών προμηθείας, ή οποία αναφέρεται κυρίως στα υγρά καύσιμα και εξυπηρετεί τον υμάλτοτερο έφοδιασμό της χώρας σε περιόδους κρίσεως.

Για την έναρμόνιση προς την ενεργειακή πολιτική των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, κύριο μέλημα αποτελεί η πολιτική για τη δημιουργία αποθεμάτων ασφαλείας, καθώς και η τυποποίηση των προϊόντων διυλίσεως του πετρελαίου. Παράλληλα θα απαιτηθεί και αναμόρφωση του οργανωτικού πλαισίου των δημόσιων φορέων του ενεργειακού τομέα.

2.4. Κ α τ α σ κ ε υ έ ς.

2.4.1. Διαπιστώσεις και προβλήματα.

Ο τομέας των κατασκευών (κατοικίες, λοιπά κτίρια και λοιπά έργα) συμμετέχει κατά 6,9 % (1977) στη διαμόρφωση του ακαθάριστου εγχώριου προϊόντος, και απασχολεί το 12 % (1977) του μη γεωργικού εργατικού δυναμικού. Αποτελεί έναν από τους πιο δυναμικούς κλάδους της ελληνικής οικονομίας και έχει συμβάλει αποφασιστικά στην οικονομική άνοδο τόσο γιατί η κατασκευαστική δραστηριότητα τόνωσε την εγχώρια ζήτηση δίνοντας έτσι ώθηση στην ανάπτυξη όσο και γιατί δημιούργησε την αναγκαία υποδομή και άνωδομή για την αύξηση της παραγωγής. Τέλος, η δραστηριότητα των ελληνικών κατασκευαστικών εταιριών που έχει επεκταθεί στο εξωτερικό (Μέση Ανατολή, Αφρική) αποτελεί σημαντική πηγή συναλλάγματος με μεγάλες δυνατότητες για περαιτέρω ανάπτυξη.

Η χρησιμοποίηση όμως της κατασκευαστικής δραστηριότητας ως μέσου αντικυκλικής πολιτικής οδήγησε σε όρισμένες διακυμάνσεις στο ετήσιο ύψος των επενδύσεων σε κατασκευές και στη χρηματοδότησή τους. Οι διακυμάνσεις αυτές επέδρασαν δυσμενώς στην όμαλη εξέλιξη και οργάνωση του τομέα αλλά και στη διαμόρφωση των τιμών, του κόστους και της ποιότητας των κατασκευών.

Το οργανωτικό και θεσμικό πλαίσιο, μέσα στο οποίο λειτουργεί ο τομέας των κατασκευών, παρουσιάζει σημαντικά προβλήματα, που εμποδίζουν την καλύτερη δυνατή αξιοποίηση των χρησιμοποιούμενων πόρων και ασκούν δυσμενή επίδραση στο επίπεδο παραγωγικότητας του τομέα που βρίσκεται σε σχετικά χαμηλά επίπεδα.

Ειδικότερα, στον τομέα των κατασκευών και μελετών δημοσίων έργων, οι διαδικασίες επιλογής και συντονισμού των έργων και της διανομής των σχετικών προτεραιοτήτων δεν είναι πάντοτε ικανοποιητικές. Δημιουργείται επίσης αθέμιτος ανταγωνισμός μεταξύ κατασκευαστικών επιχειρήσεων κατά τις δημοπρασίες, που έχει σαν αποτέλεσμα την αδυναμία των κατασκευαστών να ανταποκριθούν, στη συνέχεια, στις απαιτήσεις των έργων.

Στον κλάδο των κατασκευών ιδιωτικών οικοδομικών έργων υπάρχουν πολλά προβλήματα σχετικά με το μικρό μέγεθος, την επαγγελματική επάρκεια, την οικονομική υπόσταση και την οργάνωση των συναφών επιχειρήσεων, τα οποία συνεπάγονται συνήθως μέτρια ποιότητα, αδυναμία προώθησής της τυποποίησης και των νέων τεχνολογικών μεθόδων, δυσμενείς συνθήκες εργασίας και ασφαλείας των απασχολούμενων κ.λπ.

2.4.2. Βασικές κατευθύνσεις πολιτικής.

Η σημασία του κατασκευαστικού τομέα για την ανάπτυξη θα εξακολουθήσει να παραμένει βασική ιδιαίτερα με την έμφαση που δίνεται στο περιβάλλον, στην ποιότητα ζωής και στη βελτίωση της στάθμης της ζωής των οικονομικά ασθενέστερων ομάδων του πληθυσμού (λαϊκή κατοικία κ.λπ.), που προϋποθέτουν την εκτέλεση έργων.

Βασικοί στόχοι του Προγράμματος θα είναι ο εκσυγχρονισμός του θεσμικού πλαισίου για την άσκηση του μελετητικού και εργοληπτικού επαγγέλματος και η κατάλληλη προσαρμογή τους στο καθεστώς που επικρατεί στις χώρες της ΕΟΚ, η σύνταξη κατάλληλων προδιαγραφών ποιότητας για δομικά υλικά και για δημόσια και ιδιωτικά έργα και η κατάρτιση ενός μεσοχρόνιου, τουλάχιστον, προγράμματος μελετών και κατασκευών, ώστε να υπάρχει έγκαιρη πληροφόρηση, προετοιμασία και οργάνωση των μελετητικών και κατασκευαστικών φορέων για την αποτελεσματική αντιμετώπισή του. Γι' αυτό, το Πρόγραμμα θα αντιμετωπίσει την ενίσχυση των αρμόδιων τεχνικών υπηρεσιών του δημοσίου και των οργανισμών με το κατάλληλο προσωπικό για τον προγραμματισμό, την επιλογή, την παρακολούθηση, τον έλεγχο και την παραλαβή των έργων.

Αναφορικά με τις δραστηριότητες των ελληνικών τεχνικών εταιριών στις χώρες της Αφρικής και Μέσης Ανατολής, θα μελετηθούν τα κατάλληλα κίνητρα που θα βοηθήσουν τις εταιρίες να αναλάβουν περισσότερα έργα και μελέτες. Τουτό αναμένεται ότι θα έχει ευνοϊκές επιπτώσεις στην εισαγωγή συναλλάγματος, στην απασχόληση τεχνικού προσωπικού, στις εξαγωγές ευμεταλλικών προϊόντων που συνδέονται με τις κατασκευές κ.λπ.

3. ΤΡΙΤΟΓΕΝΗΣ ΤΟΜΕΑΣ

3.1. Δημόσια διοίκηση — Τοπική αυτοδιοίκηση.

Βασική προϋπόθεση για να επιτύχει η προσπάθεια ταχείας ανάπτυξης της χώρας είναι η βελτίωση της οργάνωσης και της λειτουργίας του διοικητικού μηχανισμού, που θα ενισχύσει την αποτελεσματικότητα και θα συντελέσει στην ταχύτερη προσαρμογή της οργάνωσης της οικονομίας στο πρότυπο που επιβάλλει η προσεχής ένταξη στην Ευρωπαϊκή Κοινότητα. Ειδικότερα, κατά τη διάρκεια του Προγράμματος βασικοί στόχοι θα είναι:

α) Ορθολογικότερη κατανομή των αρμοδιοτήτων και των οικονομικών και τεχνικών μέσων στους διάφορους φορείς άσκησης της δημόσιας εξουσίας. Η διασπορά όμοιων ή περίπου όμοιων αρμοδιοτήτων σε περισσότερες υπηρεσιακές μονάδες ορίζοντες ή κάθεται, καθώς και το γεγονός ότι δεν παρέχονται πάντα τα αντίστοιχα απαραίτητα οικονομικά και τεχνικά μέσα για την άσκησή τους προκαλεί σύγχυση στην όλη κατανομή του διοικητικού έργου. Η περιορισμένη εξάλλου συμμετοχή των υπαλλήλων στη διαδικασία λήψης των αποφάσεων οδηγεί τα προβλήματα και παρακωλύει τη βελτίωση μεθοδεύσεως της εργασίας με πρωτοβουλία των υπαλλήλων. Η ορθολογική οργάνωση και καλή λειτουργία των δημόσιων υπηρεσιών έχει προτεραιότητα στο Πρόγραμμα, τόσο γιατί αποτελεί έντονη απαίτηση των πολιτών όσο και γιατί επιβάλλεται από τις νέες συνθήκες.

β) Αποκέντρωση του δημοσίου διοικητικού μηχανισμού όχι μόνο με την έννοια της μεταφοράς υπηρεσιών και αρμοδιοτήτων από το κέντρο προς την περιφέρεια, αλλά και γενικότερα με τη μεταβίβαση αρμοδιοτήτων από τα ανώτερα προς τα κατώτερα κλιμάκια, τόσο στις κεντρικές όσο και στις περιφερειακές υπηρεσίες. Τελική επιδίωξη είναι να αποκτήσουν οι κεντρικές υπηρεσίες πραγματικά επιτελικό χαρακτήρα και να επιφορτίζονται με τη ρύθμιση των γενικότερων μόνο προβλημάτων και θεμάτων. Η εκτέλεση και ο έλεγχος θα μεταβιβασθούν βαθμιαία σε κατώτερα ιεραρχικά όργανα και στις περιφερειακές διοικητικές μονάδες.

Στόχος του Προγράμματος θα είναι η βαθμιαία αλλά σταθερή προώθηση ουσιαστικής αποκεντρώσεως της δραστηριότητας του κρατικού μηχανισμού, σε συνδυασμό με την παράλληλη αναδιοργάνωση και ενίσχυση των οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης. Έτσι θα αποφευχθεί η πρόωγη μεταφορά αρμοδιοτήτων σε υπηρεσίες που δεν μπορούν να ανταποκριθούν, σε αυξημένα καθήκοντα, λόγω έλλειψης στελεχώσεως και οργάνωσης, πράγμα που όχι μόνο δεν αποτελεί λύση αλλά συχνά αναστέλλει τη διαδικασία αποκεντρώσεως και δημιουργεί πρόσθετα εμπόδια και επιφυλάξεις για την όλη προσπάθεια.

γ) Ενίσχυση και εξύψωση της στάθμης των δημόσιων υπηρεσιών με τη βελτίωση του επιπέδου μορφώσεως του προσωπικού τους. Η δυνατότητα των δημόσιων υπηρεσιών να στελεχωθούν με ικανό και κατάλληλο προσωπικό αποτελεί βασικό παράγοντα στην αύξηση της αποτελεσματικότητάς τους. Η ποιότητα όμως του προσωπικού εξαρτάται από το επίπεδο μορφώσεως και εξειδικεύσεως που παρέχει το εκπαιδευτικό σύστημα και από τις συνθήκες εργασίας και αμοιβής. Στόχος του Προγράμματος είναι η βαθμιαία βελτίωση των βασικών αυτών προϋποθέσεων. Το εφαρμοζόμενο πρόγραμμα μετεκπαιδεύσεως, επιμορφώσεως και ενημερώσεως των δημοσίων υπαλλήλων, τόσο σε γενικότερα διοικητικά και οργανωτικά θέματα όσο και ειδικότερα στις κοινοτικές γλώσσες και στα θέματα της Κοινής Αγοράς και του Συμβουλίου της Εύρωπης, αποτελούν ουσιαστικά βήματα προς την κατεύθυνση αυτή. Εκτός όμως από τη μετεκπαίδευση, τα κίνητρα και το ψηλό ήθικόν των υπηρετούντων, που μπορούν να συμβάλουν ουσιαστικά στην αύξηση της αποδόσεως, βασικός στόχος είναι η προσέλκυση και η αξιοποίηση ατόμων με ευφυΐα, ενεργητικότητα, κατάλληλη εκπαίδευση και ανώτατη πνευματική στάθμη για τη στελέχωση των επιτελικών υπηρεσιών του κράτους.

δ) Βελτίωση στη διοίκηση της επιχειρηματικής δραστηριότητας του κράτους.

Οι δημόσιες επιχειρήσεις επιτελούν αξιόλογο έργο σε βασικούς τομείς της εθνικής οικονομίας. Βασικές κατευθύνσεις του Προγράμματος για την αύξηση της αποτελεσματικότητάς τους είναι η βελτίωση στη διαχείρισή τους και ο σαφέστερος καθορισμός των σχέσεων κράτους και δημόσιας επιχειρήσεως.

ε) Προσαρμογή των οργανισμών τοπικής αυτοδιοικήσεως στις νέες απαιτήσεις. Για να επιτευχθούν οι στόχοι του Προγράμματος στο τοπικό επίπεδο απαιτείται προηγουμένως η επίλυση των βασικών προβλημάτων που αντιμετωπίζουν οι οργανισμοί τοπικής αυτοδιοικήσεως και η απάμβλυνση των αδυναμιών τους. Για τη διεύρυνση του ρόλου των οργανισμών τοπικής αυτοδιοικήσεως, την ενίσχυση της αυτονομίας τους και την καλύτερη λειτουργία τους, η Κυβέρνηση έχει αναθέσει σε Έπιτροπή τη σύνταξη Νέου Κώδικα Δήμων και Κοινοτήτων.

Η διοικητική αποκέντρωση εξάλλου αναφέρεται και στη μεταφορά αρμοδιοτήτων, για θέματα καθαρά τοπικού χαρακτήρα, από τη δημόσια διοίκηση στις εκλεγμένες τοπικές αρχές, κατά τα πρότυπα των χωρών της Ευρωπαϊκής Κοινότητας. Αυτό όχι μόνον ανταποκρίνεται στη δημοκρατική οργάνωση της πολιτείας, αλλά και μπορεί να συμβάλει στη λήψη ορθότερων αποφάσεων, αφού εκείνοι που αποφασίζουν έχουν άμεση αντίληψη των προβλημάτων και άμεσο συμφέρον για τη σωστή επίλυσή τους. Ταυτόχρονα, με τέτοια μεταφορά αρμοδιοτήτων στις τοπικές αρχές δίνει τη δυνατότητα ευρύτερης συμμετοχής των πολιτών στις τοπικές αποφάσεις και περιορίζει τις χρονοβόρες γραφειοκρατικές διαδικασίες, που είναι αναπόφευκτες όταν ο συγκεντρωτισμός επιμηκύνει την ιεραρχική αλυσίδα. Η αποκέντρωση αυτή θα ενταχθεί στα πλαίσια που διαγράφει το Σύνταγμα αναφορικά προς το δεύτερο βαθμό τοπικής αυτοδιοικήσεως.

Η διεύρυνση των αρμοδιοτήτων των οργανισμών τοπικής αυτοδιοικήσεως θα πραγματοποιηθεί με το ρυθμό που θα καθορίσει η πλήρωση ορισμένων προϋποθέσεων ευρύτητας

λειτουργίας τους. Μεταξύ αυτών περιλαμβάνονται, η αναδιοργάνωση και ίσως η συγχώνευσή τους σε μεγαλύτερες ενότητες και η επάνδρωσή τους με καταρτισμένα στελέχη. Παράλληλα θα αντιμετωπισθεί το θέμα των πόρων των οργανισμών, ώστε να καταστούν οικονομικά αυτοδύναμοι.

3.2. Έκπαίδευση.

3.2.1. Έξελίξεις και προβλήματα.

Η εκπαιδευτική μεταρρύθμιση, που βρίσκεται σε εξέλιξη τα τελευταία τρία χρόνια, και η γρήγορη αύξηση των πόρων που διατίθενται για την εκπαίδευση (από 2,6 % του εθνικού εισοδήματος το 1974 σε 3,4% το 1977), έθεσαν τις βάσεις για την αποτελεσματική αντιμετώπιση των εκπαιδευτικών προβλημάτων και την ουσιαστική βελτίωση του εκπαιδευτικού συστήματος της χώρας. Το Σύνταγμα του 1975 (άρθρο 16) καθιερώνει την έννεαχρονη υποχρεωτική εκπαίδευση, όριζε τα πλαίσια μέσα στα οποία πρέπει να παρέχεται η δωρεάν παιδεία και δημιουργεί τις προϋποθέσεις στροφής του ενδιαφέροντος των νέων και προς την τεχνική και επαγγελματική εκπαίδευση. Με τους βασικούς νόμους για την οργάνωση και τη διοίκηση, της γενικής και της τεχνικής και επαγγελματικής εκπαίδευσης που ψηφίστηκαν πρόσφατα, καθιερώθηκε η δημοτική ως επίσημη γλώσσα των σχολείων, διαχωρίστηκε η μέση εκπαίδευση σε δύο αυτότελες τριετείς κύκλους, το Γυμνάσιο και το Λύκειο, και προχωρεί η σταδιακή κατάργηση των μέχρι τώρα γνωστών ως κατώτερων και μέσων τεχνικών και επαγγελματικών σχολών και η αντικατάστασή τους με τεχνικά και επαγγελματικά σχολεία και λύκεια, εμπλουτίστηκαν τα αναλυτικά προγράμματα με τεχνολογικά μαθήματα, καθιερώθηκε ο θεσμός του επαγγελματικού προσανατολισμού και αυξήθηκαν οι πολιτιστικές και οι αθλητικές δραστηριότητες. Τέλος, πάρθηκαν μέτρα για την ίδρυση νέων Ανώτατων Εκπαιδευτικών Ιδρυμάτων και Έρευνητικών Κέντρων και συγκροτήθηκαν ομάδες εργασίας και επιτροπές για την προσεκτική μελέτη των θεσμικών αλλαγών που θα εισαχθούν στην ανώτατη εκπαίδευση.

Τα κυριότερα προβλήματα που αντιμετωπίζει η εκπαίδευση από άποψη εκπαιδευτικού εξοπλισμού είναι : η έλλειψη κτιρίων σε όλους γενικά τους εκπαιδευτικούς τομείς, η ακαταλληλότητα πολλών από τα υπάρχοντα, οι δυσκολίες εξευρέσεως κατάλληλων οικοπέδων, ιδιαίτερα στα μεγάλα αστικά κέντρα, η αδυναμία των τεχνικών υπηρεσιών να απορροφήσουν γρήγορα και αποτελεσματικά τις εκάστοτε εγκρινόμενες πιστώσεις κ.ά. Από το άλλο μέρος, οι τρέχουσες δαπάνες του δημοσίου για την εκπαίδευση κατά το μεγαλύτερο μέρος τους διατίθενται για την κάλυψη μισθών και ενοικίων, με αποτέλεσμα το υπόλοιπο να είναι συγκριτικά ανεπαρκές για την κάλυψη άλλων τρεχουσών αναγκών.

Γενικότερα προβλήματα είναι : (α) η συνεχώς αυξανόμενη ζήτηση μεταλλευτικών εκπαιδευτικών υπηρεσιών, η αδυναμία της προσφοράς να την ικανοποιήσει και η μετάβαση ως εκ τούτου σημαντικού αριθμού νέων στο εξωτερικό για συνέχιση των σπουδών τους, (β) η αναχρονιστική σύνθεση των αναλυτικών προγραμμάτων, (γ) η συνεχιζόμενη βραδύτητα στην οργάνωση μεταπτυχιακών σπουδών, ώστε να αντιμετωπισθεί η προετοιμασία εξειδικευμένων στελεχών για την οικονομία της χώρας μας και, ταυτόχρονα, να διευκολυνθούν τα Ανώτατα Εκπαιδευτικά Ιδρύματα από πλευράς βοηθητικού προσωπικού, (δ) οι περιορισμένες δυνατότητες εκπαίδευσης και μετεκπαίδευσης εκπαιδευτικών γενικά.

3.2.2. Βασικές κατευθύνσεις πολιτικής.

Βασική κατεύθυνση πολιτικής είναι η συμπλήρωση των θεσμικών μέτρων για την εκπαίδευση. Βασικές κατευθύνσεις του νόμου που θα καταρτισθεί για την ανώτατη εκπαίδευση είναι η διεύρυνση και η βελτίωση των προπτυχιακών προγραμμάτων, η εγκαθίδρυση προγραμμάτων μεταπτυχιακών

σπουδών, η δημιουργία υποδομής ικανής να δεχθεί σημαντικά μεγαλύτερο αριθμό σπουδαστών σε ένα ευρύτερο φάσμα έπιστημών, γραμμάτων και τεχνών, και η διοικητική και οικονομική αναδιοργάνωση. Για την προώθηση της εφαρμογής των θεσμικών μέτρων που έχουν ληφθεί στην προπανεπιστημιακή εκπαίδευση, θα δοθεί μεγαλύτερη έμφαση στα προγράμματα τεχνικής και επαγγελματικής εκπαίδευσης, ενώ τα προγράμματα γενικής εκπαίδευσης θα αναμορφωθούν έτσι, ώστε να μην είναι ξένα προς τις σύγχρονες τεχνολογικές ή άλλες εξελίξεις. Παράλληλα, θα εφαρμοστούν ειδικά προγράμματα εκπαίδευσης ενηλίκων όχι μόνο σε ανεπίσημα αλλά και σε επίσημα πλαίσια και θα ληφθούν όλα τα μέτρα που θα εξασφαλίζουν το συντονισμό και την έναρμόνιση των εκπαιδευτικών δραστηριοτήτων του Υπουργείου Παιδείας και των άλλων Υπουργείων. Η ίδρυση ελληνικών σχολείων στο εξωτερικό, ισότιμων με τα σχολεία του εσωτερικού, θα είναι από τα πρώτα μέληματα. Για τη βαθμιαία αντιμετώπιση των αναγκών εμπλουτισμού και βελτίωσης του εκπαιδευτικού εξοπλισμού θα αυξηθεί σταδιακά η δαπάνη κεφαλαίου για την αντιμετώπιση του κτιριακού προβλήματος όπως και των τρεχουσών δαπανών για την ανεπόμενη κάλυψη των τρεχουσών αναγκών.

3.3. Έρευνα.

Η έρευνητική δραστηριότητα στη χώρα παρουσιάζει ποσοτική ανεπάρκεια, ποιοτικές αδυναμίες, έλλιπη οργάνωση και πλημμελή αξιοποίηση των αποτελεσμάτων που επιτυγχάνονται.

Οι χρηματικοί πόροι που διατίθενται από το κράτος για βασική και εφαρμοσμένη έρευνα είναι απαγορευτικά χαμηλοί και άμεσα διαμοιρασμένοι κατά τομείς και φορείς.

Σε όλες τις βαθμίδες της εκπαίδευσης δεν καλλιεργείται το έρευνητικό πνεύμα και στο πανεπιστημιακό επίπεδο δεν υπάρχουν επαρκείς προϋποθέσεις για έρευνα ούτε και παρέχεται δυνατότητα μεταπτυχιακών σπουδών.

Τα λίγα έρευνητικά κέντρα που υπάρχουν λειτουργούν στο μεγαλύτερό τους μέρος κάτω από συνθήκες άβεβαιότητας.

Ένας πολύ σημαντικός αριθμός ελλήνων έρευνητών, βασικά αποφοίτων μεταπτυχιακών σχολών εξωτερικού, παρά τις τεράστιες ανάγκες του δημόσιου και του ιδιωτικού τομέα, μένει αναξιοποίητος ή απασχολείται σε κέντρα του εξωτερικού.

Στόν ιδιωτικό τομέα, όπως ήδη σημειώθηκε, ελάχιστες επιχειρήσεις διεξάγουν έρευνα. Οι ανάγκες σε τεχνολογία καλύπτονται κατά κύριο λόγο, με την εισαγωγή βιομηχανικού εξοπλισμού. Οι μεγάλες ανάγκες σε οργάνωση και μεθόδους καλύπτονται ελάχιστα και ανεπαρκώς.

Όπως σημειώθηκε πιο πάνω (Κεφ. 1), βασική επιδίωξη του Προγράμματος είναι η ενίσχυση της έρευνητικής δραστηριότητας, ή οποία αποτελεί απαραίτητη προϋπόθεση για τη βελτίωση της ανταγωνιστικότητας της ελληνικής οικονομίας, την αύξηση της άμυντικής ικανότητας και τη διατήρηση της δυνατότητας λήψης ανεξάρτητων αποφάσεων.

Στα πλαίσια αυτά, οι κυριότεροι στόχοι του Προγράμματος θα είναι :

- Η αύξηση των δαπανών για την έρευνα και την ανάπτυξη της τεχνολογίας.
- Η προώθηση του θεσμού των μεταπτυχιακών σπουδών.
- Η ενίσχυση των κέντρων και των πανεπιστημίων για διεξαγωγή έρευνών.
- Η ενθάρρυνση της έρευνας στον ιδιωτικό τομέα.
- Η ενθάρρυνση της συνεργασίας βιομηχανίας, έρευνητικών κέντρων και πανεπιστημίων και, γενικότερα, της αποκαταστάσεως ενός συγκεκριμένου και αποτελεσματικού έρευνητικού προσανατολισμού, που θα είναι συνεπής με τις ανάγκες της ελληνικής οικονομίας και κοινωνίας.

3.4. Κοινωνικές υπηρεσίες.

Στόν τομέα της υγείας τα βασικότερα προβλήματα είναι οι διαφορές στην ποιότητα της περιθάλψεως που παρέχεται στις διάφορες ομάδες του πληθυσμού και μεταξύ αστικών κέντρων και υπαίθρου και η ανεπάρκεια των πόρων που διατίθενται. Επίσης παρατηρείται άνιση κατανομή και ποιοτική και ποσοτική ανεπάρκεια σε όρισμένες κατηγορίες υγειονομικού προσωπικού. Έκτος απ' αυτό, τα σοβαρά προβλήματα οργανώσεως, λειτουργίας και κατανομής της υγειονομικής υποδομής έχουν σαν αποτέλεσμα τη συρροή των ασθενών στα μεγάλα αστικά κέντρα. Τέλος, η ποιότητα των υπηρεσιών που παρέχει ο ιδιωτικός τομέας είναι χαμηλή και παρατηρείται έλλειψη σαφούς πολιτικής ως προς το ρόλο της ιδιωτικής πρωτοβουλίας.

Βασικός στόχος του Προγράμματος θα είναι η προοδευτική εξάλειψη των μεγάλων ανισοτήτων που παρατηρούνται στην ποιότητα της περιθάλψεως που προσφέρεται και η έμφαση στην προληπτική ιατρική, ενώ θα συνεχισθεί η μακροχρόνια προσπάθεια για το συντονισμό των δραστηριοτήτων των διάφορων φορέων περιθάλψεως και του Κράτους, με απώτερη επιδίωξη την ανάληψη της ευθύνης για τις βασικές ανάγκες υγείας του πληθυσμού από έναν κεντρικό φορέα υγείας.

Ειδικότερα, θα επιδιωχθεί η βελτίωση της περιθάλψεως των χαμηλών εισοδηματικών ομάδων και κυρίως των αγροτών, η κατά προτεραιότητα κάλυψη των αναγκών που παρουσιάζουν ειδικές κατηγορίες ασθενών και η γενικότερη βελτίωση της ποιοτικής στάθμης των παρεχόμενων υπηρεσιών. Θα δοθεί ιδιαίτερη έμφαση στην περιφερειακή οργάνωση της υγειονομικής υποδομής και την ορθολογική κατανομή των ανθρώπινων και υλικών μέσων, στην αποκέντρωση του δικτύου παροχής υπηρεσιών, στη βελτίωση της ποιότητας και της επαγγελματικής συνθέσεως του υγειονομικού δυναμικού και στην αύξηση του νοσηλευτικού προσωπικού ψηλής στάθμης. Θα αντιμετωπισθούν οι ανεπάρκειες της φαρμακευτικής περιθάλψεως βασικών ομάδων του πληθυσμού, κυρίως του αγροτικού, και θα καταβληθεί προσπάθεια για την περιστολή της πολυφαρμακείας και του κόστους φαρμακευτικής περιθάλψεως, με αποτελεσματικούς ελέγχους στους τομείς της κατασκευής πρώτων υλών, των εισαγωγών, του εμπορίου και της συνταγογραφίας.

Για την επίτευξη των επιδιώξεων του τομέα της υγείας είναι αναγκαία η διευρυνση των διατιθέμενων πόρων, μέρος των οποίων θα καλύψει ο τακτικός προϋπολογισμός.

Η κοινωνική ασφάλιση λόγω του μεγάλου αριθμού των φορέων χαρακτηρίζεται από έλλειψη γενικών αρχών και ενιαίων μεθόδων. Παρατηρούνται μεγάλες διαφορές στο επίπεδο της προστασίας, η οποία για μεγάλες ομάδες του πληθυσμού δεν είναι ικανοποιητική. Οι πόροι που διατίθενται δεν συμβάλλουν αποτελεσματικά στον περιορισμό των ανισοτήτων των συνθηκών διαβιώσεως, ενώ ο διοικητικός μηχανισμός του συστήματος παρουσιάζει αδυναμίες και χαμηλή απόδοση.

Βασική κατεύθυνση της πολιτικής για όλους τους κλάδους ασφαλίσεως είναι η γενίκευση της καλύψεως, η βελτίωση του επιπέδου προστασίας στις περιπτώσεις που ύστερεί συγκριτικά, η βελτίωση της ποιότητας των παρεχόμενων υπηρεσιών, και η σταδιακή αναμόρφωση του τρόπου πραγματώσεως της προστασίας. Θα δοθεί προτεραιότητα στην αντιμετώπιση των προβλημάτων του κλάδου ασφαλίσεως ασθενείας. Θα καταβληθεί προσπάθεια για να βελτιωθεί η απόδοση της διοικήσεως του συστήματος και θα μελετηθούν τρόποι μειώσεως του κόστους διαχειρίσεώς του. Οι απαιτούμενοι πόροι θα άντληθούν από τις εισφορές ασφαλισμένων και εργοδοτών και θα αποφευχθεί όπως ούτως ή άλλως η προσφυγή σε κοινωνικούς πόρους και η αύξηση εισφορών στις περιπτώσεις που είναι δυνατό να έχουν δυσμενείς επιπτώσεις στη διαμορφούμενη συγκυρία.

Ο τομέας της κοινωνικής προνοίας άπευθύνεται κυρίως σε ομάδες του πληθυσμού που μειονεκτούν λόγω αναπηρίας, σωματικής ή πνευματικής, ή λόγω της κοινωνικοοικονομικής τους καταστάσεως, και έχει όριακή χαρακτήρα. Οι πόροι που διατίθενται είναι ανεπαρκείς και οι υπηρεσίες δεν ανταποκρίνονται στις σύγχρονες αντιλήψεις. Η σχετικά περιορισμένη αποτελεσματικότητα των υπηρεσιών προνοίας οφείλεται στην ανεπαρκή στελέχωση με εξειδικευμένο προσωπικό, στον έλλιπη βαθμό αποκεντρώσεως στο τοπικό επίπεδο και στην έλλειψη συντονισμού της δραστηριότητας των φορέων προνοίας άφενός και των υπηρεσιών προνοίας, υγείας, παιδείας και οικισμού αφετέρου.

Μακροχρόνια θα επιδιωχθεί η συμπλήρωση των παραδοσιακών υπηρεσιών προνοίας με υπηρεσίες προληπτικού και αναπτυξιακού χαρακτήρα, ώστε ο τομέας να αποτελέσει βασικό συντελεστή στην επίτευξη των γενικότερων κοινωνικοοικονομικών επιδιώξεων και να συμβάλλει αποτελεσματικά στη βελτίωση της ποιότητας και του επιπέδου ζωής. Η κοινωνική πρόνοια θα άπευθύνεται στο σύνολο του πληθυσμού, θα συμβάλλει κατά το δυνατό στην πρόληψη και την αντιμετώπιση των δυσμενών επιπτώσεων της ανάπτυξεως και θα βοηθή τις ομάδες του πληθυσμού να μετέχουν και να έπωφελούνται από την αναπτυξιακή προσπάθεια.

Με το Πρόγραμμα θα επιδιωχθεί ο έκσυγχρονισμός των υπηρεσιών προνοίας, η πρόσληψη εξειδικευμένου προσωπικού και η σταδιακή αποκέντρωση στο τοπικό επίπεδο. Θα διασφαλισθεί η έγκαιρη διάγνωση των αναγκών και η συμμετοχή των πολιτών στον προγραμματισμό των υπηρεσιών και στη λύση των προβλημάτων. Θα καταβληθεί σύντονη προσπάθεια να περιορισθούν οι έπιβαλύνσεις που παρατηρούνται και να αξιοποιηθούν πληρέστερα τα μέσα που διατίθενται. Ιδιαίτερη προτεραιότητα θα δοθεί στις υπηρεσίες για τους ήλικιωμένους και τα παιδιά. Η αντιμετώπιση των προβλημάτων των ήλικιωμένων θα στηριχθεί κατά βάση σε υπηρεσίες άνοικτης περιθάλψεως και σε αποτελεσματικό συντονισμό των υπηρεσιών προνοίας με τις υπηρεσίες υγείας και οικισμού.

3.5. Έμποριο.

Βασικές αδυναμίες του εμπορικού τομέα είναι το μικρό μέγεθος των περισσότερων εμπορικών επιχειρήσεων, η έλλειψη οργανώσεως και σύγχρονων μεθόδων έμπορίας και η μικρή παραγωγικότητα ανά άπασχολούμενο. Επίσης, το θεσμικό πλαίσιο μέσα στο οποίο αναπτύσσεται η εμπορική δραστηριότητα δεν βοηθά την ανάπτυξη και πολλές φορές παρεμποδίζει άντι να διευκολύνει την επιχειρηματική δραστηριότητα.

Κατά τη διάρκεια του Προγράμματος θα παρασχεθούν κίνητρα για τη δημιουργία μεγάλων και σύγχρονων οργανωμένων μονάδων περιλαμβανομένων και άλυσιδων καταστημάτων, τη συνένωση των μικρών σε μεγαλύτερες μονάδες, (συνεταιρισμοί λιανοπωλών κ.λπ.) και την ένιςχυση του ρόλου των γεωργικών συνεταιρισμών και των παραγωγών γενικά στη διάθεση της αγροτικής παραγωγής. Παράλληλα θα έκσυγχρονισθεί το θεσμικό πλαίσιο με την καθιέρωση του Έμπορικού Μητρώου, την άναθεώρηση της πτωχευτικής νομοθεσίας και τη λήψη όλων των μέτρων που είναι αναγκαία για την έφαρμογή του νόμου περί Έλέγχου Μονοπωλίων και Όλιγοπωλίων και Προστασίας του Έλεύθερου Άνταγωνισμού. Τέλος, θα άναθεωρηθεί η άγορανομική νομοθεσία και θα υποβοηθηθεί η ανάπτυξη των οργανώσεων των καταναλωτών (καταναλωτικοί συνεταιρισμοί κ.λπ.) για να μπορέσουν να παίξουν το ρόλο που τους άνήκει στο μηχανισμό της άγοράς.

3.6. Μεταφορές.

Παρά τις αδυναμίες και τις ανεπάρκειες που το χαρακτηρίζουν, το σύστημα μεταφορών μέχρι σήμερα δεν δημιούργησε σοβαρά έμπόδια στην έκτέλεση του μεταφορικού έργου της χώρας. Τα όξύτερα και δυσκολότερα προβλήματά του

κλάδου παρουσιάζονται στα άστικά κέντρα, στις σιδηροδρομικές μεταφορές και σε κείνες από τις διεθνείς μεταφορές που άφορούν τις εξαγωγές όρισμένων προϊόντων.

Στις άστικές μεταφορές οι βασικές κατευθύνσεις στην προσπάθεια για τη βελτίωση των συνθηκών κυκλοφορίας είναι ή άμεση καλύτερευση της ποιότητας των υπηρεσιών των μέσων μαζικής μεταφοράς, ό περιορισμός και ή άμβλυνση των αϊχμών κυκλοφορίας και ή διαμόρφωση συνθηκών για τη χρησιμοποίηση του μεταφορικού μέσου που καταναλώνει λιγότερη ενέργεια και ιδιαίτερα ύγρ ά καύσιμα (τρόλλεϋ, ήλεκτρικός σιδηρόδρομος) και προκαλεί μικρότερη βλάβη στο περιβάλλον ανά μονάδα έκτελούμενου έργου. Επίσης, θά τεθούν οι βάσεις για την εξασφάλιση χώρων σταθμεύσεως των ιδιωτικών επιβατικών αυτοκινήτων εκτός των δρόμων, για την καλύτερη όργάνωση των φορέων άστικών συγκοινωνιών και για τη διερεύνηση της δυνατότητας εφαρμογής νέων συστημάτων μεταφοράς (π.χ. του METRO) στις μαζικές μεταφορές.

Για την προώθηση των στόχων αυτών θά αντικατασταθούν όλα τ ά παλιά λεωφορεία μέσα στην πενταετία του Προγράμματος, θά δραστηριοποιηθεί ό 'Όργανισμός των Άστικών Συγκοινωνιών (ΟΑΣ) και θά έπισπευσθούν οι σχετικές μελέτες για τη κατασκευή του METRO της Άθήνας.

Στις υπεραστικές μεταφορές ιδιαίτερη όξϋτητα παρουσιάζει ή πλημμελής κατάσταση της ύποδομής των σιδηροδρόμων. Έκτός από την άνεπαρκή σιδηροδρομική κάλυψη του ελληνικού χώρου, τ ό δίκτυο είναι παλιό και χαρακτηρισίζεται από φτωγή χάραξη, άνομοιογένεια στο πλάτος της γραμμής και ισόπεδες διαβάσεις. Η άδυναμία αυτή αντικατοπτρίζεται στη συνεχώς φθίνουσα ποσοστιαία συμμετοχή των σιδηροδρόμων στην έκτέλεση του μεταφορικού έργου της χώρας και στην αύξηση του έλλείμματος έκμεταλλεύσεως του ΟΣΕ.

Στις όδικές μεταφορές εξακολουθούν νά υπάρχουν άδυναμίες στη χωροταξική διάταξη του όδικού δικτύου και ιδιαίτερα στη σύνδεση της άνατολικής με τη δυτική ήπειρωτική Ελλάδα.

Στις άεροπορικές μεταφορές τ ά προβλήματα είναι μάλλον προσωρινού χαρακτήρα και έντοπίζονται κυρίως στον άνεπαρκή αριθμό των επιβατικών άεροσκαφών και τ ά έσωτερικής φύσεως προβλήματα (συνχές άπεργίες κ.λπ.) που άντιμετωπίζει ή 'Όλυμπιακή Άεροπορία.

Στις θαλάσσιες μεταφορές έσωτερικού, προβλήματα δημιουργούνται από την έλλειψη ενιαίου φορέα για την ανάπτυξη και τ ό συντονισμό της δραστηριότητας των λιμανιών της χώρας και τη σχετικά χαμηλή ποιότητα των υπηρεσιών που προσφέρονται στις επιβατικές μεταφορές.

Για νά εξασφαλισθούν προϋποθέσεις καλύτερης λειτουργίας του συστήματος μεταφορών της χώρας θά έπιδιωχθεί νά τεθούν οι βάσεις για μακροχρόνιο σχεδιασμό των μεταφορών. Έμφαση θά δοθεί στους συγκοινωνιακούς κόμβους — λιμάνια, άεροδρόμια και σταθμούς αυτοκινήτων — στην ύποδομή των σιδηροδρόμων και σε κείνα από τ ά όδικά έργα που βελτιώνουν τη χωροταξική διάταξη του υπεραστικού όδικού δικτύου. Πέρα άπ' αυτό θά έπιδιωχθεί ή άποτελεσματικότερη ρύθμιση των θεμάτων που άναμένεται νά έμφανισθούν ή νά άποκτήσουν ιδιαίτερη βαρύτητα για τόν κλάδο των μεταφορών στην δετία του Προγράμματος — έξοικονόμηση ενέργειας και έναρμόνιση της πολιτικής μεταφορών της Ελλάδος με την αντίστοιχη πολιτική της ΕΟΚ.

Άνάμεσα στα μέτρα για την ύλοποίηση των πρ άπαίνω στόχων που θά καθορισθούν κατά την έπεξεργασία του τελικού Προγράμματος περιλαμβάνονται : ή έκτέλεση του πρώτου μέρους του 15ετούς προγράμματος έκσυγχρονισμού των σιδηροδρόμων, ή άγορά των επιβατικών άεροσκαφών που χρειάζεται ή 'Όλυμπιακή Άεροπορία και ή διερεύνηση της δυνατότητας καθιέρωσης άεροπορικών έμπορευματικών μεταφορών — με φορτηγά (CARGO) άεροσκάφη — και μεταφορές επιβατών με έκτακτες πτήσεις (CHARTERS),

ή μελέτη για την ίδρυση των φορέων άκτοπλοϊκών συγκοινωνιών κατά άκτοπλοϊκή γραμμή και ενιαίου φορέα, 'Όργανισμού Λιμένων Ελλάδος.

Στις διεθνείς μεταφορές οι άδυναμίες που υπάρχουν άρχισαν ήδη νά βάζουν έμπόδια στην όμαλή διακίνηση των προϊόντων που έξάγονται όδικά πρ ός τις χώρες της Δυτικής και Κεντρικής Εϋρώπης και θαλάσσια πρ ός τις χώρες της Μέσης Άνατολής και της Β. Άφρικής.

Στις όδικές μεταφορές οι δυσκολίες προέρχονται περισσότερο από τόν άνεπαρκή αριθμό των άδειών διελύσεως φορτηγών αυτοκινήτων που χορηγούν ή Γιουγκοσλαβία και Αϋστρία, παρ ά από άδυναμίες των όδικών μεταφορικών μέσων.

Τό φορτηγό αυτοκίνητο από άποψη κόστους, ταχύτητας και έξοικονομήσεως συναλλάγματος — για τ ό τμήμα της διαδρομής πέρα από τ ά σύνορα — πλεονεκτεί σε σχέση με τ ό σιδηρόδρομο, που άποτελεί τ ό πλησιέστερο ανταγωνιστικό μεταφορικό μέσο. Τό πρόβλημα γίνεται άκόμη όξϋτερο από την έλλειψη ίκανοποιητικής έναλλακτικής όδικής — ή συνδυασμού όδικής και θαλάσσιας — συνδέσεως με τις χώρες αυτές. Γι' αυτό θά μελετηθούν και άλλες έναλλακτικές λύσεις που πιστεύεται ότι εξασφαλίζουν τις προϋποθέσεις για τη λύση του προβλήματος.

Οι μεταφορές μεταξύ Ελλάδος και των χωρών της Μέσης Άνατολής και Β. Άφρικής πάσχουν από την έλλειψη τακτικών θαλάσσιων γραμμών. Η έναρξη της λειτουργίας του πορθμείου Βόλου - Ταρτούς Συρίας τ ό 1977 άποτελεί ένα βήμα πρ ός την όρθή κατεύθυνση. Η γραμμή αυτή, παρ άλλα και με την προοπτική για τη δημιουργία Εϋρω-λιμένα στη Θεσσαλονίκη, πιστεύεται ότι θά άποτελέσει τη βάση για την αξιοποίηση της γεωγραφικής θέσεως της Ελλάδος σάν κέντρου διαμετακομιστικού έμπορίου άνάμεσα στην Εϋρώπη και τις χώρες της Μέσης Άνατολής.

Στην πενταετία του Προγράμματος θά έπιδιωχθεί ή άρση των δυσχερειών που άντιμετωπίζονται στις διεθνείς όδικές μεταφορές και ή ένίσχυση της προσπάθειας που άρχισε για την πορθμειακή σύνδεση της Ελλάδος με τις χώρες της Μέσης Άνατολής. Στα πλαίσια αυτά θά ένισχυθεί ή ίδρυση μεγαλύτερων εταιριών όδικών μεταφορών, με τη συνένωση και ένίσχυση των ύφισταμένων, ώστε νά μπορούν νά ανταποκριθούν στον σημαντικά ένισχυμένο ρόλο που θά κληθούν νά παίξουν μετά την ένταξη μας στην Εϋρωπαϊκή Κοινότητα.

3.7. Έπικοινωνίες.

Άν και ή κατάσταση στις έπικοινωνίες και ιδιαίτερα στις τηλεπικοινωνίες, συγκριτικά με τούς άλλους κλάδους της οικονομίας, θεωρείται ίκανοποιητική, έν τούτους σε όρισμένες κατηγορίες υπηρεσιών εξακολουθούν νά υπάρχουν άδυναμίες.

Στις τηλεπικοινωνίες οι σημαντικότερες άδυναμίες είναι ή άνεπαρκής εξυπηρέτηση των ποντοπόρων πλοίων, ό μεγάλος μέσος χρόνος άναμονής για έγκατάσταση τηλεφώνων και τηλετύπου (τέλεξ), οι δυσκολίες έπικοινωνίας όρισμένες ώρες του 24ώρου στο έσωτερικό και τ ό έξωτερικό λόγω άνεπαρκείας του δικτύου και άνεπαρκούς έξοπλισμού των κέντρων και ή ύπαρξη περισσότερων από ένα τηλεπικοινωνιακών συστημάτων (ύπάρχουν ένδεκα συστήματα) που θέτει έμπόδια στην προσπάθεια βελτιώσεως της τεχνολογίας και συντηρήσεως των έγκαταστάσεων.

Έπειδή προβλέπεται ότι οι τηλεπικοινωνιακές άνάγκες, κατά τη διάρκεια του Προγράμματος, θά εξακολουθήσουν νά αύξάνουν με σχετικά ψηλούς ρυθμούς θά έπιδιωχθεί — μέσα στα πλαίσια που έπιτρέπει τ ό ύψος των πόρων που θά διατεθούν για τόν κλάδο — ή βελτίωση της ραδιοεπικοινωνιακής εξυπηρέτησεως των ποντοπόρων πλοίων, ή αύξηση της ίκονότητας των διεθνών τηλεπικοινωνιών κέντρων, ή βελτίωση της ποιότητας των τηλεπικοινωνιακών υπηρεσιών όλόκληρο τ ό 24ωρο και ό σταδιακός περιορισμός των τεχνολογικά

άσυμβίβαστων συστημάτων του ΟΤΕ. Τέλος, θα επιδιωχθεί η προώθηση και διάδοση των σχετικών νέων υπηρεσιών, όπως η μεταβίβαση στοιχείων (DATA TRANSMISSION), που παρέχει η τηλεπικοινωνιακή τεχνολογία με τη βοήθεια ηλεκτρονικών υπολογιστών.

Οι παραπάνω επιδιώξεις προβλέπεται ότι θα επιτευχθούν με την εφαρμογή του δευτέρου προγράμματος ανάπτυξεως (1977 - 81), του ΟΤΕ, που έχει ήδη εγκριθεί από το Κράτος. Η βελτίωση της ραδιοεπικοινωνίας θα επιτευχθεί με τη συμμετοχή της Ελλάδος στο διεθνές ναυτιλιακό δορυφορικό σύστημα (INMARSAT), αλλά πέρα από αυτό και με τη μεταφορά των κέντρων έκπομπής και λήψης από την Αθήνα σε άλλη καταλληλότερη περιοχή.

Στη ραδιοτηλεόραση, η ανεπαρκής κάλυψη του ελληνικού χώρου από την ΕΡΤ και ΥΕΝΕΔ θεωρείται σημαντική αδυναμία. Υπολογίζεται ότι, κατά τη διάρκεια της ημέρας τα ραδιοφωνικά και τηλεοπτικά προγράμματα καλύπτουν λιγότερο από 90 % και 95 % αντίστοιχα του πληθυσμού της χώρας. Τη νύχτα, στην περιοχή των μεσαίων κυμάτων, τα ποσοστά αυτά μειώνονται ακόμη περισσότερο λόγω της παρεμβολής των έκπομπων άλλων χωρών. Η σημασία της ανεπαρκείας αυτής εντείνεται από το γεγονός ότι οι περιοχές του ελληνικού χώρου που δεν καλύπτονται ραδιοτηλεοπτικά είναι, κατά κανόνα, οι πιο στερημένες σε ευκαιρίες επικοινωνίας. Στις περιοχές αυτές ή δυνατότητα να ικανοποιηθούν οι ανάγκες που καλύπτει η ραδιοτηλεόραση — ενημέρωση, ψυχαγωγία και μόρφωση — με άλλα μέσα επικοινωνίας παρουσιάζει σημαντικές δυσκολίες.

Στη διάρκεια του Προγράμματος θα επιδιωχθεί σε πρώτο στάδιο η πλήρης ραδιοτηλεοπτική κάλυψη του ελληνικού χώρου και σε δεύτερο ή πολλαπλή κάλυψή του για να υπάρξει η δυνατότητα επιλογής μεταξύ προγραμμάτων. Για την επίτευξη των σκοπών αυτών θα δοθεί προτεραιότητα σε κείνα από τα έργα, που προγραμματίζονται από την ΕΡΤ και την ΥΕΝΕΔ, που θα επιτρέψουν την πλήρη ραδιοτηλεοπτική κάλυψη του ελληνικού χώρου και τον καλύτερο συντονισμό της δραστηριότητας των δύο φορέων.

3.8. Έμπορικ ή ναυτιλία.

Η έμπορικ ή ναυτιλία αποτελεί τη μόνη αξιόλογη οικονομική δραστηριότητα στην οποία οι Έλληνες κατέχουν τα πρωτεία. Πράγματι, ο ελληνόκτητος στόλος είναι σήμερα ο μεγαλύτερος του κόσμου με πλοία συνολικής χωρητικότητας 52.843 χιλ. τόνων όλικής χωρητικότητας, από τα οποία το 64 % περίπου είναι με ελληνική σημαία. Απασχολεί σήμερα περίπου 86.000 Έλληνες ναυτικούς και το 1977 απέφερε συνάλλαγμα 1.123 εκατ. δολλαρίων. Το κονδύλι αυτό είναι το μεγαλύτερο και το σταθερότερο στην εξέλιξη του άναμεσα στους άδηλους πόρους. Ο στόλος όμως αυτός αναπτύχθηκε κυρίως μακριά από την Ελλάδα, χρηματοδοτήθηκε από τη διεθνή χρηματαγορά και οι δεσμοί του με την οικονομία της χώρας δεν είναι τόσο στενοί όσο θα ήταν επιθυμητό. Αυτό δεν οφείλεται μόνο στις ελλείψεις της ναυτιλιακής υποδομής της χώρας αλλά και στον ειδικό χαρακτήρα του κλάδου. Επίσης ανεπάρκειες — ποσοτικές και ποιοτικές — παρουσιάζονται και στο ναυτεργατικό δυναμικό, ιδιαίτερα μετά το 1970.

Βασικός στόχος του Προγράμματος θα είναι η στενότερη σύνδεση της έμπορικ ής ναυτιλίας με την εθνική οικονομία στο μέτρο που αυτό είναι δυνατό στα πλαίσια της ιδιομορφίας του κλάδου. Θα καταβληθεί προσπάθεια για τη βελτίωση και διεύρυνση των υπηρεσιών τις οποίες προσφέρει η χώρα στη ναυτιλία, ιδίως στον τομέα της επισκευαστικής βιομηχανίας και στις τηλεπικοινωνίες, και για την εξασφάλιση ποσοτικών και ποιοτικών επαρκών πληρωμάτων με παράλληλη βελτίωση των συνθηκών εργασίας. Επίσης θα ενθαρρυνθούν οι πλωμακτικές για την ανάληψη επιχειρηματικών πρωτοβουλιών στη χώρα, σε άλλους τομείς.

3.9. Τουρισμός.

Ο τουρισμός αποτελεί έναν από τους δυναμικότερους και ταχύτερα εξελισσόμενους τομείς της οικονομίας και ενισχύει σημαντικά το ισοζύγιο πληρωμών. Στην περίοδο 1970 - 77 οι άφίξεις ξένων τουριστών τριπλασιάστηκαν, ενώ οι εισπράξεις σε τουριστικό συνάλλαγμα πενταπλασιάστηκαν. Σημαντική επίσης ήταν και η αύξηση του έσωτερικού τουρισμού.

Η επίτευξη ψηλών ρυθμών ανάπτυξεως του τομέα ήταν αποτέλεσμα της πολιτικής που ασκήθηκε στο παρελθόν. Η διάθεση όμως παραγωγικών πόρων με ευνόικους όρους για την προσέλκυση και ικανοποίηση όσο το δυνατό μεγαλύτερου αριθμού τουριστών, κυρίως από το εξωτερικό, με σκοπό τη μεγιστοποίηση των συναλλαγματικών εσόδων έγινε χωρίς να έχει καθορισθεί ένα πρότυπο μακροχρόνιας εξέλιξεως του τομέα με βάση χωροταξική κατανομή και έρευνες για τις συνέπειες της τουριστικής ανάπτυξεως. Η πολιτική αυτή είχε δυσμενείς επιπτώσεις στην εξέλιξη του τομέα και περιόρισε τη συμβολή του στην οικονομική ανάπτυξη της χώρας.

Η τουριστική ανάπτυξη δημιούργησε όρισμένα προβλήματα φυσικού και ανθρωπογενούς περιβάλλοντος καθώς και προβλήματα κανονικής λειτουργίας κατά την περίοδο αιχμής. Ανάλογα προβλήματα δημιούργησε και η εύκαιρικ ή είσοδος στον τομέα απόμων με μικρή ή καθόλου τουριστική πείρα.

Τα προβλήματα αυτά, που οφείλονται στην πολιτική που ασκήθηκε μέχρι πρόσφατα, επέτειναν οι έγγενεις αδυναμίες του τομέα και ειδικότερα η έποικότητα της ζήτησεως και η ευαισθησία που παρουσιάζει στις οικονομικές και κοινωνικές αναταραχές.

Παρά την ταχεία ανάπτυξη του τουρισμού, που πήρε σημαντικές διαστάσεις, όλες οι ένδείξεις πείθουν ότι η τουριστική χωρητικότητα του ελληνικού χώρου είναι μεγαλύτερη από τη μέχρι σήμερα τουριστική κίνηση. Μικρός μόνον αριθμός τουριστικών περιοχών εμφανίζει σημεία κορεσμού κατά την περίοδο αιχμής. Πρέπει όμως να σημειωθεί ότι το έκαστοτε μέγεθος και η έκταση ανάπτυξεως του τομέα μακροχρόνια εξαρτώνται τόσο από την έκταση, την ποιότητα και τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά των φυσικών πόρων, σε συνδυασμό με το ιστορικό και πολιτιστικό παρελθόν, όσο και από την ύφιστάμενη κοινωνικοοικονομική δομή και ανάπτυξη της χώρας και τη γενικότερη πολιτική.

Οι προοπτικές για την εξέλιξη του τουρισμού είναι εξαιρετικά ευνόικες από άποψη ζήτησεως, αν ληφθούν υπόψη η ταχεία αύξηση της ζήτησεως τουριστικών υπηρεσιών, που αναμένεται στο μεσογειακό χώρο, και η μικρή συμμετοχή της χώρας σ' αυτή.

Βασική κατεύθυνση πολιτικής θα είναι η ανάπτυξη του τουρισμού με κριτήριο την αποδοτικότητα του σαν παραγωγικού κλάδου. Στην περίοδο του Προγράμματος, θα επιδιωχθεί η αξιοποίηση του ύποαπασχολούμενου ή άργούντος παραγωγικού δυναμικού με τη δημιουργία της αναγκαίας υποδομής, ή δημιουργία εγκαταστάσεων για την ικανοποίηση ειδικότερων κατηγοριών τουρισμού (χειμερινού, υγείας κ.λπ.), ή αποκατάσταση ύγιους σχέσεως μεταξύ κύριων και βοηθητικών καταλυμάτων, με σχετική αύξηση των βοηθητικών που θα ενισχύσει τον οικογενειακό χαρακτήρα στην τουριστική έκμετάλλευση και θα αύξησει τις δυνατότητες για την ικανοποίηση των αναγκών του έσωτερικού τουρισμού, ή ανάπτυξη των τουριστικών εγκαταστάσεων και η κατανομή στο χώρο με βάση χωροταξικά σχέδια, ώστε να περιορισθούν στο ελάχιστο δυνατό οι δυσμενείς επιπτώσεις πάνω στο περιβάλλον, και η άνασχεση στη μεγαλύτερη ανάπτυξη περιοχών ή τόπων όπου εμφανίζονται έντονα σημεία κορεσμού ή άλλα προβλήματα.

VI. ΧΩΡΟΤΑΞΙΑ ΚΑΙ ΠΟΙΟΤΗΤΑ ΖΩΗΣ

1. ΧΩΡΟΤΑΞΙΑ ΚΑΙ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ

1.1. Τò χωροταξικό και περιφερειακό πρόβλημα της χώρας.

Τò ένα τρίτο περίπου του πληθυσμού της χώρας και άρκετά μεγαλύτερο τμήμα των οικονομικών, κοινωνικών και πολιτιστικών δραστηριοτήτων συγκεντρώνονται στην περιφέρεια Πρωτευούσης.

Όπως σημειώθηκε πιο πάνω, η μεγάλη αυτή συγκέντρωση δημιουργεί πολύ σοβαρά προβλήματα τόσο στην πρωτεύουσα όσο και στη λοιπή χώρα. Στην πρωτεύουσα και σε μικρότερη έκταση στη Θεσσαλονίκη και σε όρισμένα άλλα αστικά κέντρα οι συνθήκες αναψυχής και εργασίας χειροτερεύουν, η μετακίνηση και οι μεταφορές γίνονται προβληματικές, η φύση και τò ιστορικό και πολιτιστικό περιβάλλον καταστρέφονται ή υποβαθμίζονται σημαντικά και γενικότερα η αποτελεσματικότητα της οικονομικής δραστηριότητας επηρεάζεται δυσμενώς.

Με την μετακίνηση του πληθυσμού οι περιφέρειες και τα περιφερειακά κέντρα χάνουν τις προϋποθέσεις για ουσιαστική αυτόδυναμη τοπική δράση και ανάπτυξη. Έτσι, περιορίζεται ή αξιοποίηση των φυσικών και ανθρώπινων πόρων, της διαθέσιμης οικονομικής και κοινωνικής υποδομής, της επιχειρηματικότητας και όλων των κοινωνικών και πολιτιστικών δυνάμεων που παραμένουν εκεί.

Ειδικότερα η εγκατάλειψη όρισμένων ορεινών, ήμιορεινών, νησιωτικών και μεθωριακών αγροτικών περιοχών ή η μεγάλη μείωση, ή διασπορά και η δημογραφική εξασθένηση του πληθυσμού τους δημιουργούν σοβαρά προβλήματα. Η εξασφάλιση βασικών κοινωνικών υπηρεσιών και υποδομής γίνεται σε πολλές περιπτώσεις ανέφικτη, ή πολύ δαπανηρή, ή φύση, τò ιστορικό και πολιτιστικό περιβάλλον και πολλοί έμμεταλλεύσιμοι φυσικοί πόροι υποβαθμίζονται ή καταστρέφονται μερικώς τουλάχιστον από τις δυνατότητες που υπάρχουν για αξιοποίηση φυσικών πόρων και ανάπτυξη της αγροτικής δραστηριότητας της χειροτεχνίας, της βιοτεχνίας και του τουρισμού παραμένουν ανεκμετάλλευτες. Σ' αυτά τὰ πλαίσια πολλές μικροκοινωνίες και μικροπολιτισμοί μεγάλης σημασίας αφανίζονται, ενώ, παράλληλα, σε πολλές νησιωτικές ή παραμεθόριες περιοχές σημειώνονται μεταβολές επιζήμιες.

Παράλληλα με την ασύμμετρη ή άνιση ανά τη χώρα διάρθρωση και ανάπτυξη της οικονομικής, κοινωνικής και πολιτιστικής δραστηριότητας διατηρείται και άνιση κατανομή εισοδημάτων και συλλογικών υπηρεσιών, ευκαιριών ανάπτυξης και δυνατότητων επιλογής τρόπων ζωής.

Η αντιμετώπιση και η βαθμιαία άμβλυνση του χωροταξικού και περιφερειακού προβλήματος της χώρας παρουσιάζει δυσκολίες αλλά δεν είναι αδύνατη. Τò επίπεδο ανάπτυξης στο οποίο έχει φθάσει ή χώρα δημιουργεί άρκετά περιθώρια για την άσκηση της απαραίτητης πολιτικής. Παράλληλα με την ένταξη της χώρας στις Ευρωπαϊκές Κοινότητες, ή αξιοποίηση των προγραμμάτων για μείωση των περιφερειακών διαφορών και ανάπτυξη των προβληματικών περιοχών που υπάρχουν θα συμβάλει ουσιαστικά στην περιφερειακή ανάπτυξη.

1.2. Οι βασικές κατευθύνσεις της πολιτικής για τή χωροταξία και την περιφερειακή ανάπτυξη.

Βασικός στόχος του Προγράμματος για την περιφερειακή ανάπτυξη και την πιο υγιή κατανομή του πληθυσμού και των διάφορων δραστηριοτήτων στο χώρο είναι να δημιουργηθούν στις περιφέρειες εξίσου ευνόικες προϋποθέσεις για προσέλκυση ή επιτόπια ανάπτυξη οικονομικής δραστηριότητας, ιδιαίτερα στο βιομηχανικό τομέα, όπως και στην περιφέρεια Αθηνών και στη Θεσσαλονίκη.

Η ανάπτυξη των ευνόικων αυτών προϋποθέσεων στις περιφέρειες κατά την πρώτη φάση θα στηρίζεται βασικά στα κίνητρα περιφερειακής ανάπτυξης — που βρίσκονται υπό αναθεώρηση — καθώς και στην προώθηση περιφερειακών προγραμμάτων τεχνικής και κοινωνικής υποδομής.

1.2.1. Περιφερειακοί πόλοι ανάπτυξης.

Η περιφερειακή ανάπτυξη πρέπει να βασίζεται στη δημιουργία πολλών περιφερειακών κέντρων. Επειδή όμως οι πόροι που μπορούν να διατεθούν είναι περιορισμένοι, σε μια πρώτη φάση θα δοθεί προτεραιότητα στην ανάπτυξη τεχνικής και κοινωνικής υποδομής σ' ένα μικρό αριθμό κέντρων. Η συγκέντρωση της προσπάθειας στα κέντρα αυτά θα αυξήσει την αποτελεσματικότητά της.

Στα πλαίσια αυτά, για την περίοδο του Προγράμματος, θα επιδιωχθεί σημαντική επιτάχυνση των ρυθμών ανάπτυξης Πάτρας, Βόλου - Λάρισας και Ήρακλειού - Χανίων. Για την Ανατολική Μακεδονία και Θράκη, την Ήπειρο και τη Νοτιο - δυτική Πελοπόννησο ή επιλογή των κέντρων ανάπτυξης και ο χαρακτήρας του καθενός θα γίνει κατά την περαιτέρω επεξεργασία, ύστερα από προσεκτική μελέτη.

Στα περιφερειακά αυτά κέντρα ανάπτυξης θα προωθηθούν προγράμματα δημιουργίας βιομηχανικών και βιοτεχνικών περιοχών και προγράμματα συμπληρωματικής συγκοινωνιακής υποδομής. Παράλληλα, θα ιδρυθούν ή θα ολοκληρωθούν σχολές μέσης και ανώτερης τεχνικής εκπαίδευσης, θα προωθηθεί ή θα ολοκληρωθεί ή δημιουργία πανεπιστημιακών μονάδων και έρευντικών κέντρων και θα δημιουργηθούν οι προϋποθέσεις για την παροχή υπηρεσιών εκσυγχρονισμού, προσαρμογής ή ανάπτυξης προς βιοτεχνίας και βιομηχανίες. Παράλληλα θα αναπτυχθούν νοσοκομειακά κέντρα και θα προωθηθούν προγράμματα κατοικίας, κοινωνικού εξοπλισμού και έργων υποδομής υπηρεσιών πόλεως.

Η ανάπτυξη των περιφερειακών κέντρων, εκτός από τα άλλα ευεργετικά της αποτελέσματα, θα οδηγήσει και στην κάμψη του ρυθμού αύξησης της συγκεντρώσεως στην πρωτεύουσα και στη Θεσσαλονίκη. Ειδικότερα όμως για την περιοχή Αθηνών, θα καταβληθεί προσπάθεια αποκεντρώσεως όρισμένων δραστηριοτήτων του δημόσιου τομέα και θα ενθαρρυνθεί ο ιδιωτικός τομέας για μετεγκατάσταση στα περιφερειακά κέντρα, στις περιπτώσεις που αυτό συμβάλλει στην εξυγίανση του Κέντρου και στην ανάπτυξη των περιφερειών ενώ παράλληλα δεν συνεπάγεται ψηλό κόστος.

Στα προγράμματα τεχνικής και κοινωνικής υποδομής για την Αθήνα, καθώς και για τη Θεσσαλονίκη, ή εμφαση θα δοθεί στα έργα πολεοδομικής εξυγίανσεως και βελτίωσης του περιβάλλοντος.

1.2.2. Μεσαίες και μικρές πόλεις.

Βασική πολιτική για τις μικρότερες πόλεις θα αποτελέσει ή ενίσχυση των τοπικών εξειδικεύσεων και των αναπτυξιακών και πολιτιστικών πρωτοβουλιών, σύμφωνα με τους πόρους και τὰ συγκριτικά πλεονεκτήματα των πόλεων και των νομών.

1.2.3. Αγροτικές περιοχές και δίκτυο αγροτικών περιοχών.

Βασικές κατευθύνσεις της πολιτικής για τή βελτίωση της στάθμης των αγροτικών οικισμών θα είναι : (α) ή επιλογή ενός δικτύου κεντρικών αγροτικών οικισμών, στους οποίους θα αναπτυχθούν υπηρεσίες και υποδομή ανώτερου επιπέδου στα πλαίσια ενός μακροχρόνιου προγράμματος ανάπτυξης κάθε περιοχής, (β) ο συνδυασμός της ανάπτυξης του αγροτικού χώρου με την αστικο-βιομηχανική ανάπτυξη σε επίπεδο περιφερείας και υποπεριφερειών (νομών ή επαρχιών) και (γ) ή διατήρηση και αύξηση των συμπληρωματικών και παράλληλων προς τή γεωργία δραστηριοτήτων (χειροτεχνία, βιοτεχνία, μη ξενοδοχειακού τουρισμού κ.λπ.) μέσα στον αγροτικό χώρο.

Ειδικά προγράμματα διατηρήσεως και αναπτύξεως θα προωθηθούν για τις προβληματικές περιοχές (όρειες, ήμιορεινές, νησιωτικές και παραμεθόριες) και για όρισμένους οικισμούς που παρουσιάζουν ιστορικό και πολιτιστικό ενδιαφέρον. Για τους οικισμούς και τις περιοχές αυτές θα διατεθούν σημαντικοί οικονομικοί πόροι και θα αξιοποιηθούν οι παρεχόμενες δυνατότητες συμπληρωματικής χρηματοδοτήσεως μέσω και των σχετικών προγραμμάτων της Ευρωπαϊκής Οικονομικής Κοινότητας.

Για να αξιοποιηθούν πλήρως τα διάφορα προγράμματα της ΕΟΚ (για έκσυγχρονισμό γεωργικών εκμεταλλεύσεων, για περιοχές ειδικής μεταχειρίσεως κ.λπ.) η χώρα θα διεισθεί σε ζώνες με κριτήρια την ομοιογένεια των οικολογικών, παραγωγικών και κοινωνικών συνθηκών και την ένότητα των προβλημάτων ή των προοπτικών αναπτύξεως.

Η προώθηση της αναπτύξεως των αγροτικών περιοχών (δυναμικών ή προβληματικών) θα καταβληθεί προσπάθεια να στηριχθεί στην οργανωμένη χρησιμοποίηση των τοπικών δυνάμεων και πρωτοβουλιών πληθυσμού, παραγωγικών συστημάτων, αυτόχthonων ειδεικείσεων κ.λπ., με συνεταιριστικές δομές παραγωγής και έμπορίας ώστε να αυξηθεί, στο μέτρο του δυνατού, το εισόδημα που παραμένει στην περιοχή.

1.2.4. Βιομηχανία.

Θα επιδιωχθεί να προσελκυσθούν οι βιομηχανικές μονάδες μεγάλου και μεσαίου μεγέθους στα περιφερειακά κέντρα αναπτύξεως και κατά προτίμηση μέσα σε όρισμένους ειδικά οργανωμένους χώρους υποδοχής. Στην ευρύτερη περιοχή των κέντρων αυτών θα όρισθούν ζώνες όπου θα απαγορευθεί ή εγκατάσταση βιομηχανιών για λόγους περιβάλλοντος, ζώνες στις οποίες θα επιτρέπεται ή εγκατάσταση βιομηχανιών που προκαλούν άνεκτες όχλησεις και ζώνες όπου θα είναι επιθυμητή και θα ενθαρρύνεται ή εγκατάσταση βιομηχανίας κάθε βαθμού όχλησεως.

1.2.5. Τουρισμός.

Βασικές κατευθύνσεις της πολιτικής για τη χωροθέτηση του τουρισμού είναι η ανάσχεση της περαιτέρω συγκεντρώσεως τουριστικών δραστηριοτήτων σε περιοχές μεγάλης αναπτύξεως του τουρισμού (Αθήνα, Θεσσαλονίκη, Ρόδος, Κέρκυρα κ.λπ.), ή οργανωμένη επέκταση του τουρισμού σε αριθμό ζωνών και ή ενίσχυση της τουριστικής δραστηριότητας σε περιοχές όπου οι δυνατότητες αναπτύξεως άλλων τομέων είναι περιορισμένες.

Παράλληλα, τα έργα τουριστικής αναπτύξεως θα σχεδιασθούν σύμφωνα με τις ιδιαίτερες συνθήκες κάθε περιοχής, ώστε να επιτευχθεί προσαρμογή και ένταξη του τουριστικού εξοπλισμού στο φυσικό, κοινωνικό και πολιτιστικό περιβάλλον. Ταυτόχρονα θα δοθεί ιδιαίτερη προσοχή στον περιορισμό των κοινωνικών προβλημάτων που δημιουργεί ή προσέλκυση σε όρισμένες περιοχές δυσανάλογου αριθμού τουριστών σε σχέση με το μόνιμο πληθυσμό.

1.2.6. Μεταφορές.

Η πολιτική για τους περιφερειακούς πόλους θα γίνει προσπάθεια να συνδυασθεί με τη χωροταξική διάρθρωση των δικτύων και κόμβων μεταφορών διεθνούς και εθνικής σημασίας και με την ανάπτυξη διαμετακομιστικού εμπορίου.

1.2.7. Περιφερειακοί και τοπικοί φορείς.

Βασικό παράγοντα για την οργάνωση και ανάπτυξη των περιφερειακών, νομαρχιακών και τοπικών κοινωνικο-οικονομικών ενότητων της χώρας αποτελεί ή παράλληλη προς τα επίπεδα αυτά οργάνωση Κράτους, παραγωγικών τάξεων και ομάδων ενδιαφερόντων.

Στα πλαίσια της προσπάθειας για την ενίσχυση της τοπικής αυτοδιοικήσεως που αποτελεί έναν από τους στόχους του προγράμματος, θα δοθεί ιδιαίτερη έμφαση στη σημασία της για την προώθηση της περιφερειακής αναπτύξεως.

2. ΠΟΙΟΤΗΤΑ ΖΩΗΣ

(Φυσικό και οικιστικό περιβάλλον, πολιτιστική κληρονομία, παιδεία και πνευματική καλλιέργεια, άναψυχή και άθλητισμός, έρευνα).

Οι εξελίξεις που σημειώθηκαν τα τελευταία χρόνια στον οικονομικό και στον κοινωνικό τομέα και οι αντίστοιχες μεταβολές στους τρόπους ζωής των ελλήνων, δέν οδηγήσαν πάντοτε σε βελτίωση της ποιότητας ζωής. Έπειδή ή βελτίωση της ποιότητας ζωής αποτελεί βασική επιδίωξη του Προγράμματος, εξετάζονται έδώ μερικοί από τους παράγοντες που συμβάλουν αποφασιστικά στη διαμόρφωσή της και που αποτελούν το αντικείμενο συγκεκριμένης κρατικής δραστηριότητας. Ειδικότερα πρόκειται για το φυσικό και το οικιστικό περιβάλλον, για την πολιτιστική κληρονομία, την παιδεία και την πνευματική καλλιέργεια, την έρευνα, την υπαίθρια άναψυχή και τον άθλητισμό.

2.1. Φυσικό περιβάλλον.

Η ελληνική φύση αποτελεί πολύτιμη βάση για την ανάπτυξη ή την στήριξη πολλών οικονομικών δραστηριοτήτων, για τη διατήρηση της εθνικής μας ταυτότητας και για την ψυχική ισορροπία και τη σωματική υγεία του λαού. Παρουσιάζει όμως σημεία σοβαρής υποβαθμίσεως, ή οποία αξιούται με ταχύ ρυθμό σε όλο τον ελληνικό χώρο. Έτσι, σε πολλές αγροτικές περιοχές αλλοιώνονται ή απειλούνται με άφανισμό πολύτιμα κεφάλαια πανίδας, χλωρίδας και χαρακτηριστικών τοπίων και τίθεται σε κίνδυνο ή ισορροπία των οικοσυστημάτων, ενώ στις ζώνες που έχει συγκεντρωθεί ή βιομηχανία και ή αστικός πληθυσμός υπάρχουν προβλήματα ρυπάνσεως, θορύβων, καταστροφής της φύσεως και αλλοιώσεως της ποιότητας της ατμόσφαιρας, της θάλασσας και του έδάφους.

Οι βασικές άρχες της πολιτικής που θα ακολουθηθεί κατά τη διάρκεια του Προγράμματος για την προστασία και τη βελτίωση του φυσικού περιβάλλοντος θα είναι ή πρόληψη της ρυπάνσεως και της αλλοιώσεως και ή όρθή χρήση και άποφυγή της κατασπαταλήσεως σπάνιων πόρων. Οι άρχες αυτές βρίσκονται σε άπόλυτη συμφωνία με την αντίστοιχη πολιτική της ΕΟΚ.

Πιο συγκεκριμένα θα καταβληθεί προσπάθεια :

- Για την άποκατάσταση του φυσικού περιβάλλοντος στις περιπτώσεις που έχει αλλοιωθεί κρίσιμα, με προτεραιότητα, στους κλειστούς κόλπους των μεγάλων πολεοδομικών συγκροτημάτων της Ανατολικής Ελλάδας (Σαρωνικός, Παγασητικός, Θερμαϊκός κ.λπ.).
- Για την άποφυγή παρεμβάσεων σε περιοχές ευαίσθητες από οικολογική και αισθητική άποψη και πλούσιες σε στοιχεία παρθένας φύσεως, και για την καταγραφή, την αξιολόγηση και την κήρυξη των σημαντικότερων από τα στοιχεία αυτά ως διατηρητέων.
- Για την αντιμετώπιση των άδυναμιών που παρουσιάζει το σύστημα φορέων του δημοσίου και του ιδιωτικού τομέα και ή νομοθεσία προστασίας.

2.2. Οικιστικό περιβάλλον.

Η πολεοδομική οργάνωση στα πυκνοκατοικημένα τμήματα και σε άκραίες συνοικίες των πόλεων, καθώς και σε πολλούς αγροτικούς οικισμούς, εμφανίζει σοβαρά προβλήματα. Σε πολλούς οικισμούς, και ιδιαίτερα σ' αυτούς που δέν αναπτύσσονται, ή ήδη περιορισμένη τεχνική ύποδομή και ή κοινωνικός εξοπλισμός υποβαθμίζονται συνεχώς. Στις μεγάλες πόλεις, κυρίως στην Αθήνα και τη Θεσσαλονίκη, οι συνθήκες λειτουργίας περιορίζουν τις δυνατότητες για ικανοποιητική άσκηση των κοινωνικών, οικονομικών και πολιτιστικών δραστηριοτήτων και απειλούν τη σωματική και ψυχική υγεία των κατοίκων.

Για τη βελτίωση της πολεοδομικής οργάνωσης, το Πρόγραμμα θα επιδιώξει κατά προτεραιότητα τη βελτίωση του

επιπέδου παροχής υπηρεσιών στους οικισμούς και τη μείωση των σχετικών ανισοτήτων που υπάρχουν μέσα στις άστυες περιοχές. Ειδικότερα, στις πόλεις θα επιδιώξει την εξασφάλιση κατάλληλων εκτάσεων για κοινωνικό εξοπλισμό, ελεύθερους χώρους και πράσινο, τη δημιουργία οργανωμένων ζωνών για εγκαταστάσεις που προκαλούν όχλησεις, τη βελτίωση των συνθηκών κυκλοφορίας οχημάτων και πεζών και των συνθηκών σταθμεύσεως και την κατασκευή, κατά προτεραιότητα, των βασικών έργων αποχετεύσεως όμβριων και άκαθάρτων υδάτων. Ιδιαίτερη προσοχή θα δοθεί στη βελτίωση των πολεοδομικών συνθηκών στην κλίμακα της γειτονιάς.

Στις αγροτικές περιοχές χαμηλών πυκνοτήτων και στους μικρότερους οικισμούς θα καταβληθεί προσπάθεια για συντήρηση και συμπλήρωση της υπάρχουσας υποδομής και θα εξετασθούν οι δυνατότητες παροχής ορισμένων υπηρεσιών με κινητά συστήματα.

Το Πρόγραμμα αποδίδει επίσης ιδιαίτερη σημασία στην προστασία και διατήρηση των φυσικών και πολιτιστικών χαρακτηριστικών των οικισμών και γενικά στην ανύψωση της αισθητικής ποιότητας του δομημένου περιβάλλοντος. Παράλληλα θα επιδιώξει την προστασία της περιβαλλοντικής γεωργικής γής, των δασικών εκτάσεων και των ακτών από την αβύρρετη κατάτμηση και οικοπεδοποίηση.

Για την προώθηση των επιδιώξεων αυτών, το Πρόγραμμα θα προβλέπει τη βελτίωση των φορέων πολεοδομικής πολιτικής, την ενίσχυση του ρόλου της αποκεντρωμένης κρατικής πολεοδομικής, διοικήσεως και της τοπικής αυτοδιοικήσεως, τον εκσυγχρονισμό της νομοθεσίας ρυθμίσεως και ελέγχου της οικιστικής ανάπτυξεως και τη διαμόρφωση κατάλληλης πολιτικής γής.

Ειδικότερα, όσον αφορά τον τομέα κατοικίας, παρά το συνεχιζόμενο ψηλό ρυθμό κατασκευής νέων κατοικιών, εξακολουθούν να υπάρχουν προβλήματα μεγέθους μονάδων, ανέσεων, εξοπλισμού, ποιότητας κατασκευής και κόστους, για τις χαμηλότερες, κυρίως, εισοδηματικές τάξεις. Σημαντικά προβλήματα συνθηκών κατοικίας υπάρχουν στις αγροτικές περιοχές, στις περιοχές αυθαιρέτων κ.λπ. Επίσης σοβαρά προβλήματα εμφανίζονται στους παραδοσιακούς οικισμούς και στις παλιές πόλεις, όπου υπάρχουν αξιολογα άποθέματα κατοικιών που πρέπει να συντηρηθούν και να εκσυγχρονισθούν. Η αυξανόμενη ζήτηση για παραθεριστική κατοικία αποτελεί ένα σχετικά πρόσφατο φαινόμενο που εξελίσσεται σε πρόβλημα λόγω έλλειψης επαρκούς ελέγχου και οργανώσεως.

Το Πρόγραμμα θα επιδιώξει τη βελτίωση των συνθηκών κατοικίας και της συνοδευτικής υποδομής και θα προβλέπει :

- α) Αναμόρφωση της πολιτικής χρηματοδοτήσεως της κατοικίας και διάθεση πιστώσεων κατά προτεραιότητα για τις χαμηλότερες εισοδηματικές τάξεις και στις περιοχές με στενότερα στέγης. Η πολιτική αυτή θα είναι προσαρμοσμένη στις πραγματικές ανάγκες των νοικοκυριών.
- β) Διαμόρφωση πολιτικής συμπίεσεως του κόστους της κατοικίας και ελέγχου της ποιότητάς της. Για το σκοπό αυτό θα ενισχυθεί η κατασκευή συγκροτημάτων κατοικιών από δημόσιους φορείς ή και με συμμετοχή ιδιωτικών κατασκευαστικών φορέων και ειδικότερα στις παραμεθόριες και σε εθνικής σημασίας περιοχές.
- γ) Διαμόρφωση πολιτικής ένοικιαζόμενης κατοικίας και βελτιώσεως ύφιστάμενου αποθέματος κατοικιών.
- δ) Οργάνωση και έλεγχος της αναπτύξεως της παραθεριστικής κατοικίας.

2.3. Πολιτιστική κληρονομία.

Ο ελληνικός πολιτισμός, αποτελεί το υπόβαθρο της κοινωνικής και πολιτιστικής μας υποστάσεως και δράσεως.

Στη φύλαξη όμως των ανθρωπογενών στοιχείων της ελληνικής παραδόσεως, των μνημείων και των άλλων δημιουργημάτων του λόγου και της τέχνης όλων των εποχών παρουσιάζονται σοβαρά προβλήματα.

Βασική κατεύθυνση του Προγράμματος θα είναι συστηματική καλλιέργεια συνειδήσεως προστασίας των αξιολογών στοιχείων της σύγχρονης πολιτιστικής φυσιογνωμίας του τόπου ή οποία θα επιτευχθεί, σε πρώτο στάδιο, με την παραδειγματική κρατική δραστηριότητα σε θέματα προστασίας, σε συνδυασμό με θεσμικές αλλαγές, την κατάλληλη αναμόρφωση των εκπαιδευτικών προγραμμάτων και τη γενικότερη προαγωγή της παιδείας.

Για την ιστορική και πολιτιστική κληρονομία, στα πλαίσια του Προγράμματος, το κράτος θα αναλάβει δραστηριότητα προς την κατεύθυνση της θεσμικής κατοχυρώσεως της προστασίας τους, την επίλυση των προβλημάτων λειτουργίας που παρουσιάζει το σημερινό σύστημα φορέων και την αυστηρή αποφυγή της παρεμβάσεως σε ευαίσθητες από αισθητική άποψη και πλούσιες σε ιστορικά στοιχεία περιοχές. Θα προωθήσει, επίσης, την καταγραφή, αξιολόγηση και κήρυξη ως διατηρητέων των σημαντικότερων τέτοιων στοιχείων και θα δημιουργήσει ευκαιρίες για αναγνώριση και μελέτη αυτών των στοιχείων και περιοχών σε ευρύτερα στρώματα του ελληνικού πληθυσμού.

2.4. Παιδεία και πνευματική καλλιέργεια.

Οι δυνατότητες για εκπαίδευση και γενικότερα για την απόκτηση παιδείας, παρά την γρήγορη βελτίωσή τους στο παρελθόν εξακολουθούν να υπολείπονται από τις αντίστοιχες ανάγκες και οι ευκαιρίες που παρέχονται στα διάφορα στρώματα του πληθυσμού για τους σκοπούς αυτούς είναι άνισες. Οι αδυναμίες είναι δξύτερες στους εξειδικευμένους και προχωρημένους τομείς γνώσεως και στο χώρο των εξωσχολικών μορφωτικών δραστηριοτήτων. Παρατηρείται επίσης ότι δεν υπάρχουν θεσμοθετημένες διαδικασίες που θα επέτρεπαν τη συνεχή εκπαίδευση και διά βίου παιδεία, που αποτελούν βασική ανάγκη της σύγχρονης κοινωνίας.

Επιδίωξη του Προγράμματος θα είναι η προαγωγή του εκπαιδευτικού συστήματος, σε όλες τις βαθμίδες, και η ανάπτυξη των εξωσχολικών μορφωτικών δραστηριοτήτων σε τρόπο που να ανταποκρίνεται στις αυξημένες προσδοκίες της εποχής. Ειδικότερα, θα προβλέπεται η μελέτη των αναγκών για συνεχή εκπαίδευση και των όρων και συνθηκών για την εισαγωγή του θεσμού.

Στόν τομέα της πνευματικής και καλλιτεχνικής δραστηριότητας διαπιστώνονται, επίσης, σοβαρά προβλήματα.

Βασικός στόχος του Προγράμματος θα είναι η διαμόρφωση και διατήρηση εθνικών συνθηκών για την πληρέστερη εκδήλωση πνευματικών και καλλιτεχνικών ενδιαφερόντων και για την αξιοποίηση των δημιουργικών δυνάμεων της ελληνικής κοινωνίας.

Για την επίτευξη των επιδιώξεων του Προγράμματος στον πολιτιστικό τομέα ή κρατική δραστηριότητα δεν θα περιοριστεί μόνο στην ενίσχυση ειδικών δραστηριοτήτων που αφορούν μικρό κύκλο ατόμων αλλά, κυρίως, στην κάλυψη των αναγκών όσο το δυνατό μεγαλύτερου αριθμού πολιτών, από όλες τις ηλικίες, τις κοινωνικές ομάδες και τις περιοχές της χώρας. Προβλέπεται επίσης η ενίσχυση των θεσμών και των φορέων που παράγουν την πνευματική και καλλιτεχνική δημιουργία σε συνδυασμό με την αύξηση των δυνατοτήτων και τη συστηματικοποίηση των ευκαιριών επαφής του κοινού με τα έργα και τις εκδηλώσεις της τέχνης και του πνεύματος.

Τέλος, στα πλαίσια του Προγράμματος, θα επιδιωχθεί με ιδιαίτερη έμφαση η καλλιέργεια και η περαιτέρω προώθηση πυκνών καλλιτεχνικών, επιστημονικών και γενικά πνευματικών επαφών και ανταλλαγών μεταξύ της χώρας και άλλων λαών.

2.5. Ύπαίθρια άναψυχή και άθλητισμός.

Οί οικονομικές και τεχνολογικές εξελίξεις και ειδικότερα ή αύξηση του εισοδήματος, ή μεγαλύτερη κινητικότητα του πληθυσμού, ή έσωτερική μετανάστευση, ή είσαγωγή του αυτόματισμού κι ή ανάπτυξη των μεταφορών και των συστημάτων επικοινωνίας μεταβάλλουν τούς τρόπους ζωής και συντελοῦν, μεταξύ άλλων, σε αύξηση του ελεύθερου χρόνου.

Άξιοποίηση του ελεύθερου χρόνου με τρόπο που νά προάγεται ή υγεία, ή ψυχική ισορροπία και ή πνευματική ανάπτυξη του ατόμου προϋποθέτει αύξηση των δυνατοτήτων για ύπαίθρια άναψυχή και για τόν άθλητισμό και βελτίωση των συνθηκών συμμετοχής του πληθυσμού στις δραστηριότητες αυτές.

Όσον άφορᾷ τόν άθλητισμό, επιδίωξη του Προγράμματος θα είναι ή άνάληψη σύμμετρης προσπάθειας σε πολλά επίπεδα για την ανάπτυξη υποδομής και άθλητικού δυναμικού.

Θά επιδιώκεται ή δημιουργία υγιούς άθλητικής βάσεως με ιδιαίτερη μέριμνα για τὸ σχολικό άθλητισμό και έμφαση περισσότερο στην άθληση (ένεργητική συμμετοχή) παρά στο άθλητικό θέαμα. Θά επιδιώκεται επίσης ή βελτίωση του δυναμικού σε άθλουμένους και προπονητές και ὁ σαφής προσανατολισμός πρὸς τις άθλητικές δραστηριότητες και τὸν έξοπλισμό, που ταιριάζουν στο φυσικό και βιοκλιματικό περιβάλλον τῆς χώρας και ανταποκρίνονται στις ύφιστάμενες τοπικές ανάγκες.

Όσον άφορᾷ τήν ύπαίθρια άναψυχή, επιδίωξη του Προγράμματος θα είναι νά ικανοποιήσει τις αύξανόμενες ανάγκες του πληθυσμού των μεγάλων άστικών κέντρων για ελεύθερους χώρους και πράσινο, ιδίως στο επίπεδο τῆς γειτονιάς, νά παράσχει ἔσες δυνατότητες προσπελάσεως στους χώρους αυτούς και νά προαγάγει τις δραστηριότητες εκείνες, στὸν περιαστικό χῶρο, που συνδέονται με τήν οργανωμένη μαζική ή ατομική εκδρομική κίνηση (μεγάλα πάρκα, οργανωμένες άκτὲς κ.ά.).

ΠΙΝΑΚΑΣ 1.
ΑΚΑΘΑΡΙΣΤΟ ΕΓΧΩΡΙΟ ΠΡΟΪΟΝ

Τ μετς οικονομικής δραστηριότητας	'Απόλυτα μεγέθη (έκατ. δρχ. σε τιμές 1970)				Ποσοστιαία Διάρθρωση 1982		Μέσοι έτήσιοι ρυθμοί μεταβολής 1977 - 1982	
	Μέσος έτήσιος ρυθμός αύξησης 'Ακαθ. 'Εγχωρίου Προϊόντος				Μέσος έτήσιος ρυθμός αύξησης 'Ακαθ. 'Εγχωρίου Προϊόντος		Μέσος έτήσιος ρυθμός αύξησης 'Ακαθ. 'Εγχωρίου Προϊόντος	
	1970	1975*	1977**	1970	1975*	1977**	1970-75	1975-77
				6,0 %			6,0 %	
				5,0 % 'Υπόθεση για τη συν- θεση της παραγωγής	5,0 %	'Υπόθεση για τη σύνθεση της παραγωγής	5,0 %	'Υπόθεση για τη σύνθεση της παραγωγής
				A***		A		B
				B***		B		A
Πρωτογενής Τομέας	47.058	56.733	52.900	64.000	65.900	62.800	18,2	14,3
Δευτερογενής Τομέας	80.976	107.502	122.100	159.000	171.000	174.800	31,4	38,0
(Μεταποίηση)	(49.266)	(70.944)	(79.450)	(101.400)	(108.800)	(114.100)	(19,1)	(20,9)
Τριτογενής Τομέας	129.966	175.528	195.200	250.000	258.500	257.800	50,4	52,7
'Ακαθ. 'Εγχ. Προϊόν	258.000	339.833	370.200	473.000	495.400	495.400	100,0	100,0
							5,7	4,4
							5,0	6,0

* Προσωρινά στοιχεία 'Εθνικών Λογαριασμών.

** 'Εκτιμήσεις 'Εθνικών Λογαριασμών.

*** Στην υπόθεση Α γίνεται δεκτό ότι η αύξηση του προϊόντος της μεταποίησης θα είναι συγκριτικά βραδεία λόγω αντίστοιχης βραδύτητας στην αύξηση των εξαγωγών βιομηχανικών προϊόντων που μπορεί να προέλθει από σχετικά χαμηλή αύξηση της διεθνούς ζήτησης. Η βραδύτερη αύξηση της παραγωγής στη μεταποίηση αναπληρώνεται από συγκριτικά γρηγορότερη αύξηση της παραγωγής στον πρωτογενή τομέα, στις κατασκευές και σε όρισμένες κατηγορίες (τουρισμός κ.λπ.). Στην υπόθεση Β η ανάπτυξη στηρίζεται περισσότερο στη μεταποίηση και λιγώτερο στους άλλους τομείς που μέλεις αναφέρονταν. Αυτό μπορεί να συμβεί αν η ζήτηση για βιομηχανικές εξαγωγές αυξηθεί ταχύτερα λόγω ευνοϊότερης διεθνούς συγκυρίας.

ΠΙΝΑΚΑΣ 2.

ΔΙΑΘΕΣΙΜΑ ΑΓΑΘΑ ΚΑΙ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ ΚΑΙ ΧΡΗΣΙΜΟΠΟΙΗΣΗ ΤΟΥΣ

	'Απόλυτα μεγέθη (έκατ. δρχ. σε τιμές 1970)				Ποσοστιαία Διάρθρωση 1982		Μέσοι έτήσιοι ρυθμοί μεταβολής 1977-1982	
	Μέσος έτήσιος ρυθμός αυ- ξησης 'Ακαθ. 'Εγχωρίου Προϊόντος				Μέσος έτήσιος ρυθμός αύξησης 'Ακαθ. 'Εγχωρίου Προϊόντος		Μέσος έτήσιος ρυθμός αύξησης 'Ακαθ. 'Εγχωρίου Προϊόντος	
	1970	1975*	1977**	1970	1975*	1977**	1970-75	1975-77
				5,0 %	6,0 %	6,0 %	5,0 %	6,0 %
Κατανάλωση	244.132	323.300	356.800	460.600	462.100	462.100	75,4	78,6
'Ακαθόριστοι 'Επενδύσεις							5,8	5,1
Παγίου Κεφαλαίου	70.663	74.660	86.500	112.500	134.600	134.600	21,9	18,2
Αύξομείωση 'Αποθεμάτων	9.130	13.380	8.650***	15.000	15.500	15.500	2,8	3,3
'Ακαθόριστη Δαπάνη της οικονομίας	323.925	411.340	451.950	588.100	612.200	612.200	100,0	100,0
							4,9	4,8
							5,4	5,4
							6,3	6,3

* Προσωρινά στοιχεία 'Εθνικών Λογαριασμών.

** 'Εκτιμήσεις 'Εθνικών Λογαριασμών.

*** Τα μεγέθη που παρουσιάζονται στον πίνακα αυτό δεν επηρεάζονται σε μεγάλη έκταση από τις διαφορές στη σύνθεση της παραγωγής σύμφωνα με τις υποθέσεις Α και Β του προηγούμενου πίνακα.

**** Κατ' έκτιμηση.

'Εν 'Αθήναις τῇ 27 'Απριλίου 1979

Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΤΗΣ ΒΟΥΛΗΣ

ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΠΑΠΑΣΠΥΡΟΥ

Η ΓΕΝΙΚΗ ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΤΟΥ ΕΘΝΙΚΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ ΓΝΩΣΤΟΠΟΙΕΙ ΟΤΙ:

Η έτησια συνδρομή της Έφημερίδας της Κυβερνήσεως, η τιμή των φύλλων της που πωλείται τμηματικά και τα τέλη δημοσιεύσεων στην Έφημερίδα της Κυβερνήσεως, καθορίσθηκαν από 1 Ιανουαρίου 1979 ως ακολούθως:

Α' ΕΤΗΣΙΕΣ ΣΥΝΔΡΟΜΕΣ

1. Για το Τεύχος Α'	Δραχ.	600
2. » » » Β'	»	700
3. » » » Γ'	»	500
4. » » » Δ'	»	1.000
5. » » » Νομικών Προσώπων Δ.Δ. κ.λπ.	»	500
6. » » » Παράρτημα	»	300
7. » » » Άνωλύμων Έταιρειών κ.λπ. .	»	3.000
8. » » Δελτίο Έμπορικῆς καὶ Βιομηχανικῆς Ἰδιοκτησίας	»	200
9. Για όλα τα τεύχη και το Δ.Ε.Β.Ι.	»	6.000

Οι Δήμοι και οι Κοινότητες του Κράτους καταβάλλουν το 1/2 των ανωτέρω συνδρομών.

Υπὲρ τοῦ Ταμείου Ἀλληλοβοηθείας Προσωπικοῦ τοῦ Ἐθνικοῦ Τυπογραφείου (ΤΑΠΕΤ) ἀναλογούν τὰ ἑξῆς ποσά:

1. Για το Τεύχος Α'	Δραχ.	30
2. » » » Β'	»	35
3. » » » Γ'	»	25
4. » » » Δ'	»	50
5. » » » Νομικών Προσώπων Δημοσίου Δικαίου κ.λπ.	»	25
6. » » » Παράρτημα	»	15
7. » » » Άνωλύμων Έταιρειών κ.λπ. .	»	150
8. » » Δελτίο Έμπ. καὶ Βιομ. Ἰδιοκτησίας .	»	10
9. Για όλα τα τεύχη	»	300

Β'. ΤΙΜΗ ΦΥΛΛΩΝ

Η τιμή πωλήσεως κάθε φύλλου, μέχρις 8 σελ., είναι 3 δρχ., από 9 ως 40 σελ. 8 δρχ., από 41 ως 80 σελ. 15 δρχ., από 81 σελ. και άνω η τιμή πωλήσεως κάθε φύλλου προσαυξάνεται κατά 15 δρχ. ανά 80 σελίδες.

Γ'. ΤΕΛΗ ΔΗΜΟΣΙΕΥΣΕΩΝ

Ι. Στο τεύχος Άνωλύμων Έταιρειών και Έταιρειών Περιορισμένης Εύθνης:

Α' Δημοσιεύματα Άνωλύμων Έταιρειών:

1. Των δικαστικών πράξεων	Δραχ.	400
2. Των καταστατικών Άνωλύμων Έταιρειών ..	»	10.000
3. Των τροποποιήσεων των καταστατικών των Άνωλύμων Έταιρειών ..	»	2.000
4. Των ανακοινώσεων και προσκλήσεων σε γενικές συνελεύσεις, των κατά το άρθρο 32 του Ν. 3221/24 γνωστοποιήσεων, των ανακοινώσεων, που προβλέπονται από το άρθρο 59 παρ. 3 του Ν.Δ. 400/70 «περί Άλλοδαπών Ασφαλιστικών Έταιρειών» και των αποφάσεων του Διοικητικού Συμβουλίου του ΕΛΤΑ, που αναφέρονται σε προσωρινές διατάξεις ..	»	1.000
5. Των Ισολογισμών των Άνωλύμων Έταιρειών ..	»	4.000
6. Των συνοπτικών μηνιαίων καταστάσεων των Τραπεζικών Έταιρειών ..	»	1.000
7. Των αποφάσεων «περί έγκρισης τιμολογίων των Ασφαλιστικών Έταιρειών» ..	»	600
8. Των υπουργικών αποφάσεων «περί παροχής άδειας επέκτασης των εργασιών Ασφαλιστικών Έταιρειών», των εκθέσεων περιουσιακών στοιχείων Άνωλύμων Έταιρειών γενικά, και των αποφάσεων του Δ.Σ. του ΕΛΤΑ, με τις οποίες έγκρίνονται και δημοσιεύονται οι κανονισμοί αυτού ..	»	4.000
9. Των αποφάσεων «περί παροχής πληρεξουσίου προς αντιπροσώπευσιν εν Έλλάδι άλλοδαπών Έταιρειών» και των αποφάσεων «περί μεταβιβάσεως του χαρτοφυλακίου Ασφαλιστικών Έταιρειών κατά το άρθρο 59 παρ. 1 του Ν.Δ. 400/70» ..	»	2.000
10. Των αποφάσεων «περί συγχωνεύσεως Άνωλύμων Έταιρειών» ..	»	10.000

11. Των αποφάσεων της Επιτροπής του Χρηματιστηρίου «περί εισαγωγής χρεωγράφων εις το Χρηματιστήριο προς διαπραγμάτευση, συμφώνως προς τας διατάξεις του άρθρου 2 παρ. 3 Α.Ν. 148/67»

Δραχ. 1.000

12. Των αποφάσεων της Επιτροπής κεφαλαιαγοράς «περί διαγραφής χρεωγράφων εκ του Χρηματιστηρίου, συμφώνως προς τας διατάξεις του άρθρου 2 παρ. 4 Α.Ν. 148/1967»

» 1.000

Β'. Δημοσιεύματα Έταιρειών Περιορισμένης Εύθνης:

1. Των καταστατικών	»	1.000
2. Των τροποποιήσεων των καταστατικών ...	»	400
3. Των ανακοινώσεων και προσκλήσεων	»	200
4. Των Ισολογισμών	»	1.000
5. Των εκθέσεων εκτιμήσεως περιουσιακών στοιχείων	»	1.000

Γ'. Δημοσιεύματα Άλληλασφαλιστικών Συνεταιρισμών - Άλληλασφαλιστικών Ταμείων και Φιλανθρωπικών Σωματείων:

1. Των υπουργικών αποφάσεων «περί χορηγησης άδειας λειτουργίας Άλληλασφαλιστικών Συνεταιρισμών - Άλληλασφαλιστικών Ταμείων»	»	1.000
2. Των Ισολογισμών των ανωτέρω Συνεταιρισμών, Ταμείων και Σωματείων	»	1.000

ΙΙ. Στο Τέταρτο τεύχος των δικαστικών πράξεων, προσκλήσεων και λοιπών δημοσιεύσεων ..

» 400

Το ποσοστό επί των τελών δημοσιεύσεων στο Τεύχος Άνωλύμων Έταιρειών και Έταιρειών Περιορισμένης Εύθνης, που πρέπει να καταβάλλεται υπὲρ τοῦ Ταμείου Ἀλληλοβοηθείας Προσωπικοῦ Ἐθνικοῦ Τυπογραφείου (ΤΑΠΕΤ), όρίσθηκε γενικά σε 5 ο/α.

Δ'. ΚΑΤΑΒΟΛΗ ΣΥΝΔΡΟΜΩΝ - ΤΕΛΩΝ ΔΗΜΟΣΙΕΥΣΕΩΝ ΚΑΙ ΠΟΣΟΣΤΩΝ Τ.Α.Π.Ε.Τ.

- Οι συνδρομές του εσωτερικού και τα τέλη δημοσιεύσεων προκαταβάλλονται στα Δημόσια Ταμεία έναντι αποδεικτικού εισπράξεως, το όποιο φροντίζει ο ενδιαφερόμενος να το στείλει στη Γενική Δ/ση του Ἐθνικοῦ Τυπογραφείου.
- Οι συνδρομές του εξωτερικού είναι δυνατό να στέλνονται και σε ανάλογο συνάλλαγμα με έπιταγή επ' όνοματι του Διευθυντή των Διοικητικών και Οικονομικών Υποθέσεων του Ἐθνικοῦ Τυπογραφείου.
- Το υπὲρ τοῦ ΤΑΠΕΤ ποσοστό επί των ανωτέρω συνδρομών και τελών δημοσιεύσεων καταβάλλεται ως εξής:
 - στην Ἀθήνα: στο Ταμείο του ΤΑΠΕΤ (Κατάστημα Ἐθνικοῦ Τυπογραφείου),
 - στις υπόλοιπες πόλεις του Κράτους: στα Δημόσια Ταμεία και αποδίδεται στο ΤΑΠΕΤ σύμφωνα με τις 192378/3639/1947 (ΡΟΝΕΟ 145) και 178048/5321/31.7.65 (ΡΟΝΕΟ 139) εγκύκλιες διαταγές του Γ.Λ.Κ.,
 - στις περιπτώσεις συνδρομών εξωτερικού: όταν η άποστολή τους γίνεται με έπιταγές μαζί μ' αυτές στέλνεται και το υπὲρ τοῦ ΤΑΠΕΤ ποσοστό.

Ο Γενικός Διευθυντής
ΑΘΑΝ. ΠΑΝ. ΣΠΗΛΙΟΠΟΥΛΟΣ

ΑΠΟ ΤΟ ΕΘΝΙΚΟ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟ